

Univerzita Palackého v Olomouci
Katedra psychologie Filozofické fakulty

**KŘESŤANSTVÍ A VÝVOJ LESBICKÉ
IDENTITY**

**Christianity and the Development of Lesbian
Identity**

Bakalářská diplomová práce

Autor: **Mgr. Xenie Dočkálková**
Vedoucí práce: **PhDr. Olga Pechová, Ph.D.**

Olomouc

2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně a všechny použité prameny citovala a řádně uvedla.

V Olomouci 31. března 2012

.....

Ráda bych poděkovala všem ženám, které mi věnovaly svůj čas a podílely se na výzkumu a ochotně odpovídaly na všechny položené otázky.

Můj velký dík patří mé rodině a mým přátelům, kteří mi poskytli v těžké situaci psychickou podporu, a tím umožnili dokončení této práce.

Dále bych chtěla poděkovat vedoucí mé práce, PhDr. Olze Pechové, PhD., za její cenné rady, trpělivost a vstřícný přístup.

OBSAH

Úvod	7
TEORETICKÁ ČÁST.....	9
1. Homosexualita.....	9
1.1. Sexuální identita, orientace a chování.....	9
1.2. Osobní a sociální identita	9
1.3. Definice homosexuality	10
1.4. Homosexuální orientace a homosexuální jednání.....	11
1.5. Homofobie.....	12
2. Křesťanské postoje k homosexualitě vycházející z bible	14
2.1. Starý zákon.....	15
2.2. Nový zákon	17
2.3. Teologie stvoření.....	19
3. Katechismus katolické církve, církevní dokumenty a dokument ČCE.....	21
3.1. Katechismus katolické církve (KKC)	21
3.2. Persona humana, Human love a Homosexualitatis problema	22
3.3. Problematika homosexuálních vztahů.....	25
3.4. Pastorece homosexuálních osob.....	26
3.4.1. Katolická církev	26
3.4.2. Nekatolické církve	28
4. Letmý nástin názorů na homosexualitu z křesťanského pohledu	29
4.1. Diskuze o příčině homosexuality	29
4.2. Druhy homosexuality z křesťanského pohledu.....	30
4.3. Elisabeth Moberlyová a její pojetí homosexuality.....	31
5. Vývoj homosexuální identity	34
5.1. Coming out.....	34
5.2. Teorie a modely vývoje identity	35
5.2.1. Stádia vývoje homosexuální identity podle Cassové.....	35
5.2.2. Stádia vývoje homosexuální identity podle Woodmana a Lennyho.....	37
5.2.3. Stádia vývoje homosexuální identity podle Colemana.....	38
5.2.4. Stadia vývoje homosexuální identity podle Troidena.....	38

6. Vývoj identity křesťana s homosexuální orientací.....	40
6.1. Konflikt mezi křesťanskou (převážně katolickou) a sexuální identitou	40
6.2. Strategie řešení konfliktu	41
6.3. Možné příčiny vzniku konfliktu.....	44
6.3.1. Kognitivní disonance	44
6.3.2. Stigma	46
6.3.3. Konflikt identit.....	49
6.3.4. Duchovní cesta či cesta víry	50
6.3.5. Teorie zmocnění, převzetí zodpovědnosti (Empowerment).....	51
PRAKTICKÁ ČÁST	52
7. Formulace výzkumného problému a cíl práce.....	52
8. Formulace výzkumných otázek.....	53
9. Metodologický rámec a výzkumný soubor.....	54
9.1. Popis výzkumného souboru	54
9.2. Metody získávání a zpracování dat	55
9.2.1. Schéma polostrukturovaného rozhovoru	56
9.3. Metody analýzy dat	57
10. Výsledky výzkumu.....	58
10.1. Pre-coming out	58
10.1.1. Akceptace církevní normy	58
10.1.2. „S kluky to není ono“	59
10.1.3. Záblesky a nejasné tušení jinakosti.....	59
10.1.4. Faktory ovlivňující si nepřiznání odlišné sexuální orientace.....	60
10.2. Coming out	61
10.2.1. Vnitřní coming out	61
10.2.2. Reakce na uvědomění si odlišné sexuální orientace:	63
10.2.3. Vnější coming out	67
10.3. Vliv víry na vývoj lesbické identity	70
10.3.1. Učení církve o manželství.....	71
10.3.2. Homosexualita je špatná	71
10.3.3. Sexualita je špatná.....	72

10.3.4.	Příčiny homosexuality jsou způsobeny zkušenostmi v dětství	72
10.3.5.	Víra pomáhá, učení církve nikoliv	73
10.4.	Strategie řešení konfliktu víry a lesbické orientace.....	74
10.4.1.	Víra je důležitá, ne církev	74
10.4.2.	Odklon od církve.....	74
10.4.3.	Homosexuální orientace neexistuje.....	76
10.4.4.	Odklon od církevního učení a autority bible.....	76
10.4.5.	Integrace homosexuální a křesťanské identity	77
10.4.6.	Změna ve vnímání Boha	78
10.4.7.	Přátelé.....	78
10.5.	Dosažení identity	79
11.	Odpovědi na výzkumné otázky	81
12.	Diskuze.....	84
12.1.	Výzkumný soubor	84
12.2.	Použitá metoda	85
12.3.	Získaná data a jejich interpretace	85
12.4.	Aplikace výsledků výzkumu a výhledy do budoucna	87
13.	Závěry.....	89
14.	Souhrn	91
14.1.	Teoretická část.....	91
14.2.	Praktická část.....	95
Literatura:	.....	97
Přílohy	.....	100
	Příloha 1: Formulář zadání bakalářské práce	
	Příloha 2: Český a cizojazyčný abstrakt bakalářské práce	
	Příloha 3: Rozhovor	
	Příloha 4: Informovaný souhlas 1	
	Příloha 5: Informovaný souhlas 2	

Úvod

Téma práce zní „Křesťanství a vývoj lesbické identity“. Dlouhá léta jsem se pohybovala v křesťanském prostředí a setkávala jsem se s různými lidmi, kteří měli různou motivaci, proč se stejně jako já pohybovali v křesťanských kruzích. Někteří pocházeli z tradičních křesťanských rodin, jiní byli konvertité a jiní hledali řešení svých problémů.

Dvě události mě inspirovali k výběru tématu bakalářské práce. Televize uváděla pořad o homosexuálně orientovaných křesťanech. Ve znělce pořadu vystupoval kněz, jehož znaly jedna řeholní sestra a její známá. Tyto ženy vedly rozhovor o tom, že bylo špatné, že tento kněz byl ve znělce tohoto pořadu, protože jej někteří lidé mohou považovat za homosexuála, ačkoliv on jím není. Rozhovor byl veden v duchu, že být homosexuál je samo o sobě něco špatného a stigmatizujícího. Je jedno, jestli žije v celibátu. Být prostě homosexuál a zároveň kněz je něco „fuj“.

Druhým impulsem byl rozhovor s jednou ženou. Přátelily jsme se a najednou zmizela z mého života. Nerozuměla jsem tomu. Jednoho dne jsme se náhodou potkaly a ona měla pocit, že mi dluží vysvětlení. Začala vyprávět o svých zmatcích se svou sexualitou a došla k tomu, že se jí líbí ženy. Celý život ale chtěla žít v celibátu a chtěla založit menší komunitu, která by žila řeholním životem. Chtěla žít zcela podle zásad katolické věrouky, přesto měla se svojí homosexualitou problém a představa, že by se někdo dozvěděl o tom, že se jí líbí ženy, v ní vzbuzovala myšlenku na sebevraždu. Zcela odmítala, že se v jejím případě jedná o homosexualitu a že jde o něco nezvratného.

Kde je problém, když církev, která vyzývá k úctě a k jemnocitu, vytváří prostředí, že jen být homosexuál vzbuzuje úzkost, odpor, odsudek a odmítnutí? A jak se lidé tedy v takovém prostředí vyrovnávají se svojí sexuální jinakostí? Pomáhá jim v tom církev či ne? A pomáhá jim v tom jejich osobní víra, nebo jim to spíše komplikuje? Proto jsem se rozhodla věnovat výše zvolenému tématu.

V teoretické části se kromě základního seznámení s tím, co je to homosexualita a jeví s ní spojených, dovíme, jaká jsou teologická východiska postojů křesťanských církví k homosexualitě. Z těchto teologických postojů vychází pastorece homosexuálních osob, takže se stručně o ní zmíním. Budu se věnovat jednotlivým stadiím vývoje identity člověka s odlišnou sexuální orientací a problematice vývoje identity křesťana s homosexuální orientací. Zde je hlavní důraz věnován konfliktu identit, a to identity homosexuální a náboženské. Dále se věnuji některým teoriím, které se snaží vysvětlit, proč k tomuto konfliktu identit dochází.

Cílem mé výzkumné části je zjistit, jestli ženy v průběhu vyrovnávání se s odlišnou sexuální orientací prožívaly konflikt mezi jejich vírou a sexuální odlišností, jak jej řešily a jaký měla víra vliv na utváření jejich lesbické identity.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Homosexualita

1.1. Sexuální identita, orientace a chování

Sexuální identita je jistě jednou ze základních složek identity každého člověka. Základní a většinou identitou je identifikace s heterosexuální identitou. Jsem muž a přitahují mě ženy, jsem žena a přitahují mě muži. Jiní jednoho dne zjistí, že je přitahují lidé jejich pohlaví a identifikují se postupem času s homosexuální identitou.

Sexuologové rozlišují 4 základní komponenty lidské sexuality (Zvěřina, 1992, s. 43 – 44)

- Sexuální identifikace (sexuální role)
- Sexuální orientace (erotická preference)
- Sexuální emoce (vzrušení, emoce, zamilovanost)
- Sexuální chování

Všechny čtyři komponenty jsou důležité pro identitu jedince. Jestli jsem muž či žena je jistě jedním ze základních aspektů identity člověka. Jsou lidé, kteří mají psychickou identitu jinou, než jaké je jejich biologické pohlaví. Mluvíme v takovém případě o transsexualitě.

Sexuální preference dělí lidi na heterosexuály, homosexuály a bisexuály. Samotný pojem sexuální orientace je problematický a těžko se definuje. Existuje mnoho definic. Jsou behaviorální, psychologické, kombinované... Někdy je pojmána dualisticky, jindy jako kontinuum. Shoda neexistuje ani v otázce neměnnosti. (Ondrisová et al, 2002)

Pro určení sexuální orientace jsou důležité 4 aspekty: sexuální přitažlivost, sexuální chování, sexuální fantazie a sebeidentifikace (Hamer, 1994).

1.2. Osobní a sociální identita

Sexuální identita se v případě odlišné sexuální orientace stala východiskem pro identitu sociální, člověk se neidentifikuje pouze s orientací, ale i se skupinou. V případě lidí s odlišnou sexuální identitou, kteří se zároveň hlásí k některé církvi, tak nastává situace, kdy se jedna sociální identita dostane do konfliktu nejdříve se sexuální identitou, která ale časem přeroste v identitu sociální.

Osobní identita je přesvědčení jedince o jeho schopnostech, zručnosti a vlastnostech (Tajfel, 1981, s. 255) a je vytvářena hlavně v interakci s rodinným prostředím, **sociální**

identita je „*aspekt sebepojetí jedince, který je odvozen od členství ve skupině, či ve skupinách, spolu s hodnotou a emocionálním významem spojeným s tímto členstvím*“ (Tajfel, 1981, s. 255)

Tajfel vychází z toho, že jednotlivci jsou motivováni dosáhnout vysokého osobního i skupinového sebehodnocení a udržet si ho. Věřící člověk, který odvozuje své kladné sebepojetí z příslušnosti k nějaké církvi, má více či méně vybudovanou náboženskou identitu. Ve chvíli, kdy zjistí, že je nejspíš odlišně orientovaný, čeká jej cesta, jak sladit s náboženskou identitou tuto informaci.

1.3. Definice homosexuality

Pro potřeby této práce se nechci dlouze rozepisovat o teoriích, které se věnují vzniku homosexuality. Důležité je pouze rozlišení na homosexualitu geneticky podmíněnou a homosexualitu získanou teprve v průběhu vývoje. Církev již dnes uznává, že někteří lidé se s homosexualitou rodí, ale mnozí představitelé existenci homosexuality jako takové neuznávají.

Nechci tedy psát o tom, jestli je homosexualita vrozená, dána geneticky, prenatalně, perinatálně, postnatálně, či získaná v průběhu prvních pěti let, ať již špatným vztahem k matce, otci, zneužíváním atd. O tom bylo napsáno dost a zatím na to neexistuje jednoznačná odpověď.

Co je tedy homosexualita? Homosexualita je složena ze dvou slov – z řeckého slova homos = stejný a latinského slova sexus = pohlaví, poprvé toto slovo použil lékař Benkert v roce 1867 (in Money, 1988, s. 9) a vyjadřuje „*celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný stav, jenž je charakterizován tím, že nositel tohoto stavu je pohlavně přitahován a vzrušován osobami stejného pohlaví.*“ (Brzek & Pondělíčková-Mašlová, 1992, s. 19).

Homosexuál je tedy člověk, který si jako svého životního partnera volí osobu stejného pohlaví. Životní partner není jen partnerem sexuálním, to je zjednodušení, kterého se dopouští mnoho lidí, ale je to člověk, s kterým má vztah, poutá ho k němu emoční pouto, navzájem si poskytují zázemí, intimitu, důvěřují si.

Bohužel mnohé diskuze tuto stránku opomíjejí a poukazují jen na sexuální rovinu. Jsou to hlavně křesťanští autoři, kteří vidí jen sexuální rovinu. Když brojí proti homosexuálním vztahům, brojí hlavně proti sexuálnímu naplnění, protože snižují homosexualitu jen na nějaké ukojení sexuálních pudů, jenže tak to není. Sex by možná

mnozí i dokázali zvládnout a odřeknout si ho. Co je ale daleko těžší, je nemožnost naplnění vztahové, emoční roviny, kdy sex je sice důležitý, ale daleko důležitější je intimita, důvěra, sdílet s někým dobré i špatné, pocit zázemí – domov.

Proto také vůči tomuto slovu existují určité výhrady, protože navozuje představu, že hlavní je sexuální stránka, stránka emoční a vztahová se z tohoto pojmu jaksi vytrácí. Navzdory tomu je tento pojem tak vžit, že jej budu používat a nebudu jej nahrazovat pojmy jako je např. homofilie, homotropie apod. Muž homosexuál se označuje gay a žena lesba. Můžeme se setkat i se slovem lesbička, ale na toto slovo je mnoho homosexuálních žen alergických a nepoužívají ho. (Procházka, 2002)

To, do jaké míry je člověk smířen se svojí homosexualitou, se vyjadřuje pojmy egosyntonní a egodystonní homosexualita (Hartl & Hartlová, 2000). Je-li člověk se svojí orientací smířen, nesnaží se o změnu orientace na heterosexuální, je s ní vyrovnán, přijímá ji a nemá problém ji přiznat svému okolí, pak mluvíme o **egosyntonní homosexualitě**. Je-li ale člověk se svojí orientací nesmířen, na jedné straně touží po heterosexuálních stycích, na druhé straně jich není schopen, nepřiznává si svoji orientaci, pak se jedná o **homosexualitu egodystonní**.

V křesťanských kruzích se s egodystonní formou homosexuality setkáváme možná více než jinde. Homosexualita jako taková dnes poruchou není, za poruchu se považuje pouze egodystonní homosexualita. Homosexualita jako diagnóza byla vyňata z Diagnostického a statistického manuálu duševních poruch (DSM) v roce 1973 na základě hlasování Americké psychiatrické asociace (APA). DSM je americká klasifikace duševních poruch a v současnosti platí verze DSM-IV-TR (text revision). Pokud je člověk s homosexualitou smířen, pak je velice časté, že dochází k **homosexuální identifikaci** - jsem gay, jsem lesba. (Procházka, 2002)

1.4. Homosexuální orientace a homosexuální jednání

Homosexuální orientace je trvalá a neměnná charakteristika, člověk takto orientovaný je sexuálně a citově přitahován k osobám stejného pohlaví. **Homosexuální jednání** značí pouze sexuální jednání s osobou stejného pohlaví, aniž by jedinec musel být homosexuálně orientován. Homosexuální jednání se určuje snadno – nějak se projevuje navenek. S určením homosexuální orientace je to složitější, zde záleží na tom, jak to cítí a vnímá určitý konkrétní člověk. Žádná metoda určení sexuální orientace není spolehlivá. Navíc zde existují lidé, kteří jsou přitahováni osobami obou pohlaví – bisexuálové (Brzek

& Pondělíčková-Mašlová, 1992). Někteří sexuologové ale bisexualitu jako orientaci neuznávají (Weiss, 2006). Teorie jsou jedna věc, existence lidí, kteří jsou přitahováni jak muži, tak ženami, věc druhá.

Ne všichni lidé, kteří se někdy v životě chovali homosexuálně, jsou homosexuálně orientovaní, a ne všichni lidé, kteří vykazují heterosexuální chování, jsou heterosexuální. Mnoho homosexuálních lidí se snaží v určité fázi adaptovat na heterosexualitu a někteří si svoji orientaci nemusí uvědomit do konce života. Kinsey např. vypracoval sedmibodovou škálu sexuálního chování, kdy na jedné straně je výlučná heterosexualita, na straně druhé výlučná homosexualita. (LeVay, 1996). Mezi těmito póly jsou lidé, kteří jsou v různé míře přitahováni jak ženami, tak muži.

V církevním prostředí se vedou debaty o příčinách homosexuality a ne všichni uznávají existenci homosexuální orientace. (Aardweg, 2003; Ange, 1995; Cohen, 2003) Autoři, kteří léčí vírou, odmítají koncept homosexuální orientace, nazírají na ni jako na nepřirozenou, hříšnou, ale léčitelnou – modlitbou, půsty, vírou.

Po příčinách homosexuality se pátrá, problém trochu je, že hlavním objektem zájmu je hlavně mužská homosexualita, zatímco ženská homosexualita je opomíjena. Diskuse není ukončena, jsou tu zastánci biologické podmíněnosti, zastánci sociopsychických teorií a zastánci kombinující obojí, jak genetické vlivy, tak vlivy prostředí a psychické vlivy. Podrobněji rozebírat jednotlivé teorie překračuje rámec mé práce, ale existuje několik diplomových prací, které toto téma popisují dostatečně podrobně.

V dalších kapitolách se budu věnovat jen některým teoriím, a to těm, které odmítají uznat, že by za homosexualitou byly nějaké genetické dispozice či vliv dědičnosti. Za určující považují vliv prostředí, hlavně rodinného, a psychické vlivy. Tyto teorie jsou zastávány některými křesťanskými autory.

1.5. Homofobie

Člověk, který si začíná uvědomovat svou odlišnou orientaci, má většinou toto uvědomování ztížené také proto, že naráží na předsudky a mnohdy na odpor k homosexuálně orientovaným lidem. Homofobie odkazuje ve svém doslovném překladu na fobii ze stejnosti, což není pravda. „*Termín homofobie je velmi nešťastně vytvořen, neboť se používá ve smyslu, který je velmi vzdálen fobiím jako zavedené nosologické jednotce.*“ (Pechová, 2005)

Tento termín byl poprvé použit v roce 1967 G. Weinbergem a označoval iracionální odpor, strach z homosexuálních osob a jejich životního stylu, který může vyústit v násilí, deprivaci a deprivaci. Homofobie je spojena se strachem, hněvem, odporem, averzí, kterou jedinci prožívají při styku s gayi. „*V současné době se jím tedy rozumí široká škála chování, jejichž společným jmenovatelem je neopodstatněný strach, předpojatost, diskriminace, negativní postoj či nenávisť k reprezentantům tzv. gay komunity, tzn. homosexuálům, lesbičkám a bisexuálům.*“ (Komenda, 2000, s. 101)

Homofobie vyrůstá z heterosexismu, což je přesvědčení, že heterosexuality je přirozená a nadřazená homosexualitě. Herek (in Komenda, 2000) píše, že heterosexismus je ideologický systém, který popírá, zostuzuje a stigmatizuje jakoukoli jinou než heterosexuální formu chování, identity, poměru či partnerství. Vztah muže a ženy, tedy heterosexuality je normální a má být chráněna. Tento postoj je prostoupen společností a byl formován židovsko-křesťanským náboženstvím.

Homofobie může být vnější a internalizovaná. Vnější homofobie je homofobie okolí namířena proti odlišně orientovaným lidem. Internalizovaná homofobie je strach lesbických žen, gayů a bisexuálů (LGB) ze své odlišné orientace, obávají se jí a mohou k ní cítit odpor. Za tímto postojem je právě heterosexismus, zvnitřněné předsudky, nedostatek informací atd. Homofobie, internalizovaná homofobie a heterosexismus, to vše jsou jevy, se kterými se setkáme nejen ve společnosti, ale ve zvýšené míře v různých náboženstvích, křesťanství nevyjímaje.

2. Křesťanské postoje k homosexualitě vycházející z bible

Tak jako homosexualita není jednoduše vysvětlitelná a není to lehké téma, tak ani postoj křesťanství k homosexualitě není jednoznačný. Ono samotné křesťanství je složité téma. Dnes neexistuje jen jedna církev a ani v minulosti v samotné katolické církvi neexistovala shoda ve všech věcech. Hojně se diskutovalo o podstatě Ježíše Krista, o tom, kolik osob má Bůh atd. V našem prostředí je na jedné straně katolická církev, která se oficiálně staví proti homosexuálním vztahům a na straně druhé Českobratrská církev evangelická (ČCE), která vypracovala dokument „Problematika homosexuálních vztahů“ (2005), jejíž stanovisko již není tak jednoznačné. Odmítavě se k homosexuálním vztahům oficiálně vyslovila ještě např. Církev bratrská, Pravoslavná církev či Církev adventistů sedmého dne (CASD).

Pavλίna Janošová (2002) zkoumala postoje věřících Římskokatolické církve (ŘKC), CASD a ČCE k homosexualitě. Nejméně tolerantní k homosexuálním vztahům byli členové CASD, ti byli následováni členy ŘKC a nejvíce tolerantní byli členové ČCE. Větší tolerance ČCE se dala předpokládat, protože tato církev nemá jednotné stanovisko k homosexualitě, jako mají ŘKC a CASD. Uvnitř katolické církve navzdory existenci oficiálního stanoviska existuje větší názorová různost než v CASD. Je to dáno tím, že ke katolické církvi se hlásí i lidé, kteří nejsou ztotožněni se vším, co jejich církev učí, zatímco u CASD tomu tak není. Navíc se dá předpokládat větší počet formálních členů u ŘKC, kdy mnozí z nich nejsou věřící a církev za svoji autoritu nepovažují.

Nejradikálnější v odsuzování homosexuálních vztahů a pohlavních styků jsou evangelikální církve. Patří ke konzervativnímu proudu protestantismu. Jejich postoj pramení z toho, že kladou velký důraz na bibli, která je pro ně jediným zdrojem víry a Božího zjevení. K tomuto proudu patří u nás např. Církev bratrská, Apoštolská církev, Evangelická církev metodistická. Mnohé texty čtou doslovně, bez přihlédnutí ke kontextu doby. Z evangelikálního prostředí pochází J. Stott, který se k tématu homosexuality vyjádřil v knize *Homosexuální partnerství?* (2000).

Ono ani tak nejde o spor katolictví vs. protestantství, ale o spor proudu konzervativního s liberálním. A tady můžeme vidět paralelu i ve společnosti mezi lidmi, kteří se nehlásí k žádnému náboženství. Konzervativněji založení lidé spíše homosexuální vztahy odsuzují, liberálně založení lidé jsou nakloněni být více tolerantní.

V naší zemi je nejhojněji zastoupena v populaci Římskokatolická církev, mezi další významné církve patří Českobratrská církev evangelická (ČCE) a Církev československá

husitská (CČH). Existují další církve, které jsou protestantského a evangelického původu. V evangelickém prostředí vzniklo letniční hnutí a na to katolické prostředí reagovalo vznikem charismatického hnutí, které se snaží obnovit tradiční víru tak, že chce lidem umožnit osobní zkušenost s Bohem, Ježíšem a Duchem svatým. Tyto evangelikální a charismatické církve i hnutí jsou více nakloněni vidět homosexualitu jako něco, co je třeba léčit modlitbou. (Ganzevoort, der Laan, & Olsman, 2011)

Člověk, který vyrůstá v křesťanském prostředí a objeví, že je možná homosexuální, naráží na velké těžkosti. Jelikož je u nás nejvíce rozšířená katolická církev, budu vycházet hlavně z jejího postoje k homosexualitě. Ono ani v této církvi to není tak jednoznačné téma, aspoň mezi jednotlivými věřícími a jednotlivými kněžími.

Oficiální stanovisko církve je jednoznačné. Je-li člověk homosexuálně orientován, existuje jen možnost zvolit si celibát, nebo se pokusit o změnu orientace, aby se mohl oženit či vdát. Dříve se mluvilo o změně orientace, později o adaptaci na heterosexuality, v současnosti převládá důraz na celibát. (Ščepková, 2002)

2.1. Starý zákon

Z čeho ale pramení odmítavý postoj k homosexualitě? Z bible, zní odpověď. Bible je kniha, která je pro mnohé křesťany určující, považují ji za knihu zjevenou Bohem a danou člověku, aby se jí řídil. Pro mnohé je autoritou, kterou není možné zpochybnit. Odsouzení homosexuality církví se odvozuje od několika textů ve Starém zákoně i v Zákoně novém.

Nejznámější a nejčastěji používaný text je **příběh o Sodomě**. Lot poskytl přístřeší dvěma cizincům (poslům Božím), kteří přijeli do Sodomy. Jenže sodomští muži se shromáždili kolem Lotova domu a volali na Lota: „*Kde máš ty muže, kteří k tobě této noci přišli? Vyved' nám je, abychom je poznali.*“ (Gen 19:5)¹ Lot nechce, aby muži ublížili jeho hostům, a tak vychází před dveře a náhradou jim nabízí své dcery: „*Jsem ochoten vám je vyvést a dělejte si s nimi, co se vám zlíbí.*“ (Gen 19:8) Muži nechtěli přijmout jeho nabídku, a tak byli nakonec oslepeni. Sodoma byla druhý den zničena.

Autoři jako Aardweg (2003), Hogan (2003) apod. vidí v tomto textu jasné odsouzení homosexuality, zatímco např. Helminiak (2007) v tomto textu vidí odsouzení porušení zákona pohostinnosti, odsouzení násilí a sexuálního zneužívání. V konečném důsledku je to o neposlušnosti vůči Božím zákonům.

---

¹ Pokud nebude uvedeno, jsou texty bible z českého ekumenického překladu bible (2008).

Ale někteří odpůrci homosexuálních vztahů i připouštějí, že text není o homosexualitě, protože za odsouzením homosexuálních vztahů stojí jiné texty, a to texty o stvoření. (Hogan, 2003) K tomuto tématu se ještě vrátíme v kapitole 2.3.

Jiným velice často uváděným textem je text z knihy **Leviticus**: „*Nebudeš obcovat s mužem jako s ženou. Je to ohavnost*“ (Lv 18:22) a „*Kdyby muž spal s mužem jako s ženou, oba se dopustili ohavnosti; musejí zemřít, jejich krev padni na ně*“ (Lv 20:33). Tento úryvek je považován za jasné odsouzení homosexuality. Helminiak podává jiné vysvětlení. Homosexuální styk je zde zakázán z kulturních a náboženských důvodů, nevyjadřuje se ale k morálce homogenitálního jednání. „...*Židé předkřesťanské doby nechápali knihu Leviticus tak, že zakazuje styk mezi muži jako něco samo o sobě špatného, ale tak, že jej zakazuje jako přestupek proti židovskému náboženství: narušoval totiž jejich pojetí ideálního řádu stvoření, a proto byl pohanský, nežidovský, byl špinavý.*“ (Helminiak, 2007, s. 58)

Pokud tedy muž spal s mužem, měl zemřít. Nešlo ani tak o to, že spolu měli nějakou sexuální zkušenost. Problém byl, pokud došlo k análnímu styku. Pohlavní styk mezi muži totiž znamenal záměnu rolí muže a ženy. Záměna těchto rolí byla ohavností, bylo to nečisté. (Helminiak, 2007, s. 47) Nečistota ohrožovala společnost, mohla ji zničit, proto byla vnímána tak závažně.

Greenberg (2004) také poukazuje na to, že záměna rolí podle starozákonního myšlení narušuje Boží řád a může způsobit chaos. A není horší záměny rolí, než záměny role muže a ženy. Boží stvořitelství plánil stvořit člověka jako muže a ženu, záměna rolí jde tedy proti Božímu plánu, proti Bohu. Někteří rabíni vnímají homosexuální touhu ne jako touhu, ale jako destruktivní záměr zničit stvoření, je to vnímáno jako vzpoura proti Bohu.

Pro odpůrce homosexuálních vztahů je to jasné a jednoznačné odsouzení, zde není o čem diskutovat. Neberou v potaz dobový kontext. Slovo Boží je slovo Boží, nesmí se překrucovat, jak se to komu hodí. Jiní se právě na dobový kontext odvolávají, byla to jiná doba, tehdy lidé nic nevěděli o homosexuální orientaci, nemohli se tedy k ní nijak vyjadřovat. Neodsuzují tedy homosexualitu jako takovou, ale pouze homosexuální jednání, které není vyjádřením lásky k druhému člověku. (Helminiak, 2007; Problematika homosexuálních vztahů, 2006)

Zajímavé je, že ve Starém zákoně je odsuzován sexuální styk muže s mužem, o lesbických vztazích se zde nedozvíme nic. Mlčení ohledně lesbického sexu je možná snadno vysvětlitelné. Lesbický sex neobsahuje penetraci prostřednictvím penisu, a jen ta byla ve Starém zákoně zakázána. (Greenberg, 2004)

2.2. Nový zákon

V Novém zákoně nacházíme jen málo zmínek týkajících se homosexuálního jednání. Ježíš se o homosexualitě a homosexuálním jednání vůbec nezmiňuje. Zmínky nacházíme až v listech, v evangeliích nikoliv. „*Úvodem je třeba poznamenat, že téma homosexuality se v novozákonních textech vyskytuje pouze velmi okrajově. V ježíšovské tradici není zmíněno vůbec, objevuje se pouze v epištolách pavlovské tradice. Tato skutečnost souvisí nepochybně s dobovým kontextem Ježíšova působení a novozákonních textů: zmínky dotýkající se homosexuality se objevují až v souvislosti se vstupem křesťanství do helénistických měst, v nichž bylo možno se s homosexuálními praktikami častěji setkat.*“ (Problematika homosexuálních vztahů, 2006, s. 23)

List Římanům 1,24 – 27 obsahuje s největší pravděpodobností zmínku o homogenitálním styku mezi muži a udává se, že verš 26 obsahuje zmínku o sexu mezi ženami. (Helminiak, 2007) „*Proto je Bůh vydal v moc hanebných vášní. Jejich ženy zaměnily přirozený styk za nepřirozený a stejně i muži zanechali přirozeného styku s ženami a vzplanuli žádostí jeden k druhému, muži s muži provádějí hanebnosti, a tak sami na sobě dostávají zaslouženou odplatu za svou scestnost.*“

Pro odpůrce homosexuálních vztahů je to jasné odsouzení homosexuálních aktů, a dokonce i aktu mezi ženami, což je jediná zmínka o sexu mezi ženami v celé bibli. Otázkou je, jestli je to opravdu o sexu mezi dvěma ženami. Helminiak (2004, s. 77) dává jiné vysvětlení, a to takové, že se jedná o jiný „nepřirozený“ sex, který ženy praktikují – masturbaci, sex se zvířaty, orální sex, sex s neobřezaným mužem atd. Je zde odsouzena sexuální praktika, která je nezvyklá, nečistá či nereproduktivní.

Pavel sice možná odsuzuje homosexuální vztahy, ale tento hřích není ani větší, ani menší než jiné hříchy proti Bohu, včetně těch sexuálních. Pýcha, sobectví, závist, podlost atd. jsou hříchy, které jsou důsledkem odpadnutí od Boha a přirozenosti. Homosexuální pohlavní styky jsou na stejné rovině jako pohlavní styk mimo manželství. V dokumentu „Problematika homosexuálních vztahů“ (2006) se píše, že homosexuální styk zde není hlavním tématem, je jen ilustrací jiného tématu, jiného hříchu – odmítnutí Stvořitele. To je kořenem všech hříchů. Jakmile člověk odpadne od Boha, propadá vášním a sobectví.

Vztahuje-li se člověk k Bohu, je mu vděčný za život, je s Bohem v kontaktu a žije ve věrném vztahu s člověkem stejného pohlaví, můžeme o něm říct, že žije v hříchu? Na tuto otázku člověku nikdo odpověď nedá, je to jedna z otázek, na kterou si člověk musí najít odpověď sám. Budou tu hlasy, které mu říkají, to nesmíš, to je proti Bohu a jeho

stvořiteliskému záměru. Jiní mu budou říkat, že život ve věrném stejnopohlavním svazku hříchem není a jedná se o variantu stvoření. Je možná dobře, že na některé otázky neexistuje jednoznačná odpověď. Pokud by nám někdo dával jednoznačné odpovědi a určoval nám, že musíme podle toho žít, pak bychom mohli mluvit o totalitě, a to jsme tu již měli.

Dalším textem, který se uvádí jako důkaz odsouzení homosexuálních vztahů, je list 1Korintským **6,9-11**. „*Nebo nevíte, že ti, kdo se dopouští nepravosti, nebudou dědici Božího království? Neklamte se; ani smilníci, ani modláři, ani cizoložníci, ani „měkkí“, ani „samcoložníci“, ani zloději, ani chamtivci, ani opilci, ani utrhači, ani lupiči nebudou dědici Božího království.*“ Tento úryvek je z Bible kralické, v ekumenickém překladu není ani slovo měkký, ani samcoložník, je použito slovo zvrácení. Bible 21² a Český studijní překlad³ mají místo samcoložníci slovo homosexuálové, což o něčem svědčí.

Slovo měkkí je v originálu *malakoi* a slovo samcoložník je *arsenokoitai*, *malakoi* je použito ve významu mladistvého, který se nechává využít k sexuálnímu styku, je v podřízené a přijímající pozici, *arsenokoitai* může znamenat pederast, dospělý muž stýkající se sexuálně s mladíky. Text tedy míří na ty, kdo mají homosexuální styk, ale nedá se jednoznačně říct, že odsuzuje homosexuály jako takové, či homosexuální pohlavní styky, pokud jsou vyjádřením lásky. (Helminiak, 2007)

Exkurz: Diskuse k tomuto tématu uvnitř církve a napříč církvemi je poměrně rozsáhlá a dělí se tedy v kostce na dva tábory. Jeden tábor všechny zmínky v bibli používá jako důkaz jejich odmítavého postoje k homosexuálním vztahům, homosexualita je nazírána jako důsledek prvotního hříchu, takže homosexuální vztahy a akty jsou morálně špatné. Druhý tábor poukazuje na dobový kontext a hlavně na to, že v těchto textech se neodsuzuje samotná homosexualita, ale homosexuální jednání, za nímž stojí snaha ponížít, snaha o dominanci, násilí. Homosexualita je některými vnímána jako varianta stvoření. (Skoblík, 2004) Navíc např. v textu o Sodomě nejde o odsouzení homosexuálního jednání, to jen ilustruje porušení něčeho jiného, a to pohostinnosti. Zaútočit proti hostu byl ve starozákonních dobách velký přečin, a tím se lidé v příběhu o Sodomě provinili.

Jeden tábor nelze jednoduše spojit s katolickou církví a druhý s nějakou evangelickou. Tak jednoduché to není. Uvnitř každé církve existuje diskuse, která se

---

² Bible, překlad 21. Století, zkráceně Bible 21 – původně NBK (Nová Bible kralická) – snaha o revizi Bible kralické a převedení do srozumitelnějšího jazyka. Pracovali na ní protestantští překladatelé v letech 1994 – 2009. Proklamovaná snaha o maximální věrnost původním hebrejským, aramejským a řeckým textům.

³ Český studijní překlad – zkráceně ČSP – zpracovala evangelikální Křesťanská misijní společnost (KMS) – vydán v roce 2009.

pohybuje od odmítání homosexuálních vztahů, až po toleranci a žehnání stejnopohlavním svazkům. Stačí se jen podívat na jednotlivá diskusní fóra na internetu. Časopis českobratrské církve evangelické Český bratr umožní nahlédnout do diskuse, která byla uvnitř církve vedena v letech 2005 a 2006, kdy se připravoval zákon o registrovaném partnerství. Ani tam nepanovala úplná shoda.

Z rozhovorů s lidmi vím, že v rámci Českobratrské církve evangelické se žehná stejnopohlavním vztahům, stejně jako i mezi katolickými kněžími se najde někdo, kdo je ochoten dát těmto párům požehnání. Z pochopitelných důvodů zde ale nechci nikoho jmenovat.

Bible je úžasná kniha, nechci zpochybňovat její roli v životě křesťana. Je v ní mnoho inspirujícího, z čeho věřící člověk může čerpat sílu a inspiraci. Je to ale tak rozsáhlá kniha, že v ní lze najít argument skoro na každý názor a přístup. Odpůrci trestu smrti čerpají z bible, stejně tak zastánci trestu smrti. Mnoho příkazů bible se dnes nedodrжуje, odkazuje se k dobovému kontextu, k jiné kultuře a jinému času. Co tedy ale rozhoduje o tom, co je ještě dnes platné a co nikoliv? Proč se někdy hájí doslovné čtení a jindy se odkazuje k symbolickému významu?

Odpůrci homosexuálních vztahů dobře znají argumenty svých „nepřátel“. A reagují tím, že i kdyby měli pravdu, tak to stejně nic nemění na tom, že homosexuální vztahy jsou špatné. Důvod je jednoduchý, postoj k homosexuálnímu jednání nevychází z těchto několika textů, ale vychází z teologie stvoření, která je základem křesťanské antropologie.

2.3. Teologie stvoření

Člověk byl stvořen Bohem a byl stvořen jako muž a žena. Hogan (2003, s. 152) píše: *„Biblická nauka o homosexualitě se opírá o pochopení sexuality a manželství v prvních dvou kapitolách Genesis⁴. Tyto kapitoly zahrnují jak podnět k plození, tak partnerskému vztahu, ale homosexualitu jako variantu stvoření vylučují. To znamená, že se nesmíme na nauku o homosexualitě dívat v první řadě jako na reakci proti pohanskému kultu, ale jako na logický důsledek biblického obrazu člověka.“*

---

⁴ Srov: Gn 1: 26-27 „Bůh tedy stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil. A Bůh jim požehnal a řekl jim: Ploďte a množte se a naplňte zemi“. A dále pokračuje v Gn 2: 23-25 Adamovou reakcí na Boží dar- ženu: „Toto je kost z mých kostí a tělo z mého těla! Bude se nazývat muženu, vždyť z muže vzata jest. Proto muž opustí otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem.“

Antropologie církve je jasná – Bůh stvořil člověka jako ženu a muže, stvořitelský plán je, aby se milovali a množili. Sexualita je tedy přípustná pouze ve svátostném manželském svazku muže a ženy a slouží k početí dítěte. Mnohá staletí tak byla sexualita vnímána jen jako prostředek k předávání nového života. Lidé se dříve museli zpovídat z toho, pokud provozovali sex „jen“ kvůli potěšení, to byl hřích. Dnes je naštěstí situace jiná, sexualita již nemá jen funkci rozmnožovací. Sexualita je darem osoby a darem života. Ani toto pojetí však není nakloněno gayům a lesbám, jelikož nedochází k daru života. (Skoblík, 2004) Muž a žena se vzájemně milují a doplňují a mohou dát život novému člověku. Mnozí autoři zdůrazňují, že ve stejnopohlavním svazku nedochází ke komplementaritě, ke vzájemnému doplňování muže a ženy.

Muž, žena a dítě ve své podstatě symbolicky znázorňují Boží trojici – Otce, Syna a Ducha svatého. Sex je tedy možný jen uvnitř manželství. Vztah muž a muž, či žena a žena nabourávají stvořitelský plán a neodrážejí podstatu Boha, a nelze je tedy schválit. „*Každé sexuální obcování mimo manželství je odsuzováno a bráno jako smilstvo.*“ (Hogan, 2003, s. 158)

Biblické texty vztahující se snad k homosexualitě je možné vykládat různě, je možné je zrelativizovat a je možné říci, že se nevztahují k tématu homosexuálního chování, to však oficiálnímu stanovisku církve nebere vítr z plachet. „*Učení církve o homosexualitě se neopírá pouze o těch několik málo biblických míst, která se vztahují k tématu homosexuálního chování (nebo se nevztahují, dle mínění některých exegetů). Konec konců je tato nauka založena na biblickém a církevním chápání sexuality a manželství. První kniha bible začíná výroky o stvoření, sexualitě a manželství. Na těchto výrocih zakládá bible svůj postoj k homosexualitě.*“ (Hogan, 2003, s. 159)⁵

---

⁵ Viz Stott (2000), také on již neodkazuje na jednotlivé pasáže vztahující se k homosexualitě, ale věnuje se nauce Bible o manželství.

3. Katechismus katolické církve, církevní dokumenty a dokument ČCE

Katolická církev se k tématu homosexuality vyjadřuje v dalších textech. Krátce se podíváme na Katechismus katolické církve, dokument Persona humana, dokument Human love a dokument Homosexualitatis problema. Člověk má žít tak, aby se přibližoval dokonalosti, tomu ale homosexuální styl života nenapomáhá. Jak k tomu mohou lidé dospět? Mravním instinktem, Božím slovem i rozumovou úvahou. (Skoblík, 2004)

3.1. Katechismus katolické církve (KKC)

V roce 1995 vyšlo v naší zemi první vydání a v roce 2001 druhé vydání. K tématu homosexuality se vztahují 3 paragrafy. KKC je ucelený souhrn římskokatolické víry a morálky. Druhý oddíl se věnuje jednotlivým příkázáním a šestý článek se věnuje šestému příkázání – nesemilňš. V tomto článku také nacházíme zmínky o homosexualitě.

Paragrafy o homosexualitě následují po paragrafech o stvoření, komplementaritě pohlaví a po čistotě a porušování čistoty. V paragrafu 2357 je homosexualita pojímána jako pohlavní přitažlivost. To je ale naprosté nepochopení toho, co to je homosexualita. Není to jen pohlavní přitažlivost, ale i psychická a emocionální přitažlivost. Je to touha po intimitě, lásce, domově... Neustále dochází ke snižování významu emočního pouta v homosexuálních vztazích.

Katechismus uznává, že původ homosexuality je zatím z velké části nevysvětlitelný, to ale nic nemění na skutečnosti, že představuje homosexuální vztahy jako „velkou mravní spoušť“. Dále píše, že „homosexuální úkony jsou vnitřně nezřízené“, odporují přirozenému zákonu, odlučují pohlavní úkon od předávání života. Protože nejsou plodem opravdového citového a pohlavního doplňování, nemohou být schvalovány.

Druhý paragraf se zmiňuje o hluboce zakořeněných sklonech, to je změna oproti prvnímu vydání v roce 1995, kde byla zmínka o sklonech vrozených. Toto zaměření se vymyká řádu a je zkouškou. Je potřeba k nim přistupovat s úctou, láskou a jemnocitem, bez nespravedlivé diskriminace. Jsou povoláni k čistotě. Díky modlitbě, přátelům, svátostem mohou dojít ke ctnosti sebeovládání a k vnitřní svobodě, a tím se přibližovat křesťanské dokonalosti, což je cílem každého křesťana.

3.2. Persona humana, Human love a Homosexualitatis problema

Kongregace pro nauku víry vydala v roce 1975 „Prohlášení o některých otázkách sexuální etiky: **Persona humana**“, kde se v článku 8 věnuje tématu homosexuality. Tento dokument rozlišuje homosexuály, kteří se s tímto sklonem nenarodili, ale získali jej z nesprávné výchovy, nedostatečné sexuální zralosti atd., tudíž jejich stav je přechodný, a homosexuály, kteří jsou jimi stále z důvodu jakéhosi vrozeného instinktu či poškozené soustavy, a u nich je stav trvalý. Homosexualita je tedy vnímaná jako deformace.

V kontextu člověka, jenž trpí stálou homosexualitou, dokument rozlišuje mezi stavem, dnes řečeno homosexuální orientací, a úkony, dnes řečeno homosexuálním chováním. Podle toho Písmo „*nedovoluje, aby se z něj vyvozovalo, že všichni, kdo trpí touto deformací, jsou proto osobně vinni*“. (Persona humana, čl. 8, § 2) Nicméně i když osobní založení neznamená nutně mravní vinu, tak Písmo dosvědčuje, „*že úkony homosexuality jsou ze své vnitřní podstaty nezřízené a že v žádném případě nemohou být schvalovány*“. (Persona humana, čl. 8, § 4)

V pastorační praxi to znamená, že není možné schvalovat homosexuální úkony, i když by odpovídaly vnitřnímu založení člověka. Nicméně je potřeba k nim přistupovat s pochopením a vlídně a při posuzování viny je třeba postupovat opatrně. Ačkoliv objektivně se jistě prohřešuje těžkým hříchem, subjektivně může být jeho provinění velmi malé, neboť chybí dostatečná svobodná vůle.

Dokument Persona humana otevřel dveře výkladům, které se dívaly na homosexualitu jako na stav principiálně morálně neutrální a umožňoval určitý tichý souhlas s homosexuálními vztahy. Biskupové Anglie a Walesu reagovali v roce 1979 vydáním dokumentu „Úvod do pastorační péče o homosexuální osoby“, který začíná slovy **Human love** (Ovečka, 2008). Nabízel cestu, jak respektovat stanovisko církve, ale zároveň respektovat volbu homosexuálního člověka žít ve vztahu a nenazývat jej hned hříšníkem.

Human love totiž rozlišoval mezi objektivním platným právem a subjektivní rovinou jeho přijetí a uplatnění v životě konkrétního člověka. Na jedné straně autorita, vnější právní norma, objektivní mravní řád a povinnost člověka podle něj jednat. Na straně druhé zodpovědnost člověka vůči vlastnímu přesvědčení a svědomí. Subjektivní rovina je určující pro zodpovědné jednání. Proto není možné a priori někoho obvinít z hříšného jednání jen proto, že se odchyluje od vnějších norem. Za své jednání je zodpovědný každý člověk sám, ne církev, ne nauka, takže je potřeba respektovat důvody, které vedou k jednání v rozporu s učením církve.

Na tento vývoj reagoval v roce 1986 dokument „**Homosexualitatis problema**: Dopis kongregace pro nauku víry biskupům katolické církve o pastorační homosexualitě osob“. Tento dokument reagoval na „*zmatek ohledně nauky církve o této věci*“ (*Homosexualitatis problema*, č. 4). „*Mezitím v diskusi, jež následovala po zveřejnění tohoto prohlášení, dal homosexuální stav podnět k přehnaně blahovolným interpretacím, z nichž některé šly až tak daleko, že ho kvalifikovaly jako indiferentní nebo dokonce dobrý. Je naopak třeba upřesnit, že zvláštní sklon homosexuální osoby, ačkoli není sám o sobě hříchem, přesto tvoří více nebo méně silnou tendenci k jednání z morálního hlediska vnitřně špatnému. To je důvod, proč musí být i sklon pokládán za objektivně nezřízený.*“

Zde je již vidět posun, ne jen úkony jsou objektivně nezřízené, ale i samotný sklon, neboť je tendencí k jednání, které je morálně vnitřně špatné. Ačkoliv to neznámá, že homosexuál sám o sobě je hříšný, tak tento výklad k tomu v lidovém podání svádí. Tato formulace je zvolena velmi nešťastně.

Dokument napadá výklady směřující k uznání homosexuálních vztahů a považuje je za těžce scestné a bludné. Uznává, že Písmo bylo napsané v jiné kulturní době, ale co se týče homosexuality, je v rámci Písma shoda ohledně homosexuálního jednání. Učení o homosexualitě se opírá o „*pevný základ trvalého svědectví Bible*“ a dále říká, že „*posvátné texty nejsou skutečně pochopeny, pokud se interpretují způsobem, který je v rozporu s živou tradicí církve. Správný výklad Písma musí být v účinném souladu s touto tradicí*“. (Homosexualitatis problema, čl. 5) Posvátná tradice, Písmo svaté a učitelský úřad církve – to vše je zdrojem nauky církve o homosexualitě.

Vychází z teologie stvoření – muž a žena jsou stvořeni k obrazu Božímu a ve svém doplňování odrážejí vnitřní jednotu Boha. Tento úkol je završen vzájemným obdarováním v manželském svazku při předávání života. Tato pravda byla ale zatemněna dědičným hříchem a homosexuální vztahy jsou důsledkem tohoto zatemnění a dědičného hříchu. Sexuální aktivita je morálně správná jen v manželství, v homosexuálních vztazích je nemorální a neodráží bohatou symboliku. Není zde komplementarita, sebedarování a předávání života. „*To neznámá, že homosexuální osoby nejsou často šlechetné a schopné darovat se, jestliže však udržují homosexuální styk, pěstují v sobě nezřízený sexuální sklon, charakterizovaný zásadně zalíbením v sobě.*“ (Homosexualitatis problema, č. 7)

Homosexuální jednání člověku brání dojít k uspokojení realizací, neboť je v rozporu s Boží moudrostí, takže být proti homosexuálním vztahům není namířeno proti důstojnosti člověka a jeho svobodě, právě naopak. Ti, kdo vyvíjejí tlak na změnu postoje vůči homosexuálním vztahům, jsou ve vleku materialistické ideologie. Jsou nařčeni z toho, že

jim jde o to nauku církve podryvat. Tyto nátlakové skupiny se snaží dokázat, že homosexualita je neškodná, nebo dokonce dobrá, ačkoliv praxe homosexuality dle autorů dokumentu představuje vážnou hrozbu pro život a dobro mnoha lidí. Bohužel dokument opakuje opět argument, že uznání homosexuální lásky ohrožuje rodinu a její práva.

Opravdu si církev myslí, že věrné homosexuální vztahy ohrožují rodinu? Znam několik odlišně orientovaných lidí, kteří si velmi cení rodiny, váží si vztahu muže a ženy a toho, že mohou dát život novému člověku. Někteří se svojí orientací bojovali a jsou si vědomi toho, že v stejnopohlavním vztahu nemohou darovat život. To je ale jediný rozdíl. Chtějí se darovat a milovat, chtějí žít ve věrném svazku, tak proč je sexuální aktivita, která je vyvrcholením vztahu a vyjádřením lásky na fyzické rovině, tak špatná? Proč stále dochází k oddělování sexuální aktivity od vztahu?

V dokumentu jsou homosexuálně orientovaní lidé vyzváni k tomu, aby své utrpení, které zakoušejí díky svému sklonu, spojili s křížem Kristovým. A jako každý křesťan jsou povoláni žít v čistotě. Zde je dobré si uvědomit, že není napsáno žít v celibátu, ale žít v čistotě. Ono totiž celibát a život v čistotě není jedno a totéž. Manželský věrný život je také život v čistotě. Tak proč věrný homosexuální vztah nelze uzнат jako život v čistotě? Ale to bychom se točili v kruhu. Církev by musela trochu změnit pojetí homosexuality a nějak je uvést do souladu s teologií stvoření.

Ve stejném duchu jako *Homosexualitatis problema* vyzněl další vatikánský dokument „Úvahy ohledně návrhů na právní uznání svazků mezi homosexuálními osobami“, který reagoval na proces legalizace homosexuálních svazků. Papežem Janem Pavlem II. byl schválen a pak vydán 3. června 2003. Zde se např. můžeme setkat s názorem, že homosexualita je nakažlivá.

Ještě dále šel pak dokument „Instrukce o kritériích pro rozlišování povolání u osob s homosexuálními sklony v souvislosti s jejich přijetím do semináře a přípuštěním ke svátosti svěcení“ z roku 2005, který byl vydán za pontifikátu Benedikta XI. Homosexuální úkony jsou zde označovány za těžký hřích a samotná existence odlišné orientace je důvodem k odmítnutí uchazeče o vstup do semináře. (Ovečka, 2008)

Přístup církve se tedy za poslední roky spíše zpřísnil. Instrukce je reakcí na pedofilní skandály uvnitř církve. Jenže dle mého názoru neřeší příčinu, ale důsledek. Příčinou je pojetí sexuality a homosexuality. Toto pojetí mnohé upřímně věřící křesťany vedlo do řádu nebo do semináře, protože si mysleli, že tím vyřeší své sexuální problémy, či problémy s homosexuální orientací. Mnohé to vedlo k popírání svých pocitů, zatajování atd.

Dokumenty se vždy vyjadřují k homosexuálním úkonům, které oddělují od toho základního, od vztahu. Jakmile se mluví o homosexualitě, mluví dokumenty jen o sexuální aktivitě.

3.3. Problematika homosexuálních vztahů

Na jedné straně zde máme propracované a jednotné stanovisko katolické církve, nyní se podívejme do evangelického prostoru. Zde je situace složitější, neexistuje nic podobného Kongregaci pro nauku víry. Nicméně v období, kdy se rozhodovalo o přijetí zákona o registrovaném partnerství, tak se mnohé církve snažily vypracovat nějaké stanovisko. Českobratrská církev evangelická vypracovala dokument „Problematika homosexuálních vztahů“, který vyšel v roce 2006. Byl určen k projednání na 31. synodu této církve. Zpráva měla být vypracována z pohledu teologického a z pohledu odborného.

Teologické hledisko bylo psáno z pohledu toho, že bible byla napsaná v jiném dobovém kontextu a zmínky o homosexualitě nejsou výlučně o homosexualitě, a pokud jsou o homosexualitě, tak o homosexuálním jednání. Tyto texty ale nic neříkají o homosexuálních vztazích, které jsou vyjádřením lásky mezi lidmi stejného pohlaví. Sexuální orientace jako taková tehdy známa nebyla.

Je tedy potřeba rozlišovat mezi homosexuální dispozicí či orientací a homosexuálním jednáním a jen k těm se biblické texty vyjadřují. *„Základní aspekty našeho uvažování o homosexualitě jako možné variantě trvalého chování jsou zcela mimo obzor těchto biblických výpovědí...vyjadřují-li se tyto staroorientální texty ostře proti tomu, aby muž „ležel s jiným mužem ležením ženským“, nemluví o fenoménu homosexuálního partnerství, jak jej známe z naší současnosti. Zcela zde také chybí jakýkoli zřetel k problematice lesbické. (s. 5)*

Sexualita je zde nahlížena z pozice muže, muž má mít aktivní roli, žena pasivní, pokud muž na sebe bere roli ženy, tak tím problematizuje své mužství, a to je vnímáno jako ponižující. Ženská perspektiva byla opomíjena, a to je jeden z důvodů mlčení o lesbickém jednání. Homosexuální jednání je použito jako ilustrace odcizení se od Boha, ale ne jako ústřední téma. Je odsouzeno homosexuální jednání, a nejen homosexuální, které je důsledkem svévole.

Obecné úvahy, které se vztahují k sexualitě, v Novém zákoně nenajdeme. Samozřejmostí byl vztah muže a ženy, sexualita je součástí tohoto vztahu a vyjádřením tohoto vztahu je manželství. V pojetí Ježíše na manželství a lidskou sexualitu můžeme najít

jak postoje zpřisňující, tak relativizující. Nicméně manželství je svazek mezi mužem a ženou. Možnost trvalého partnerství mezi lidmi stejné sexuální orientace lze zvažovat z pohledu pragmatiko-právního, na náboženské rovině se ale manželství nepodobá.

V Novém zákoně se můžeme setkat s relativizací manželství a jakékoliv určenosti. Sexuální relativizace určenosti člověka znamená, že manželský vztah muže a ženy není jediným možným způsobem života. Vede to k dvojímu závěru:

1. Sexuální orientace není určujícím měřítkem pravého lidství (a manželský svazek jeho jediným možným naplněním). Tímto měřítkem je Kristus sám, pravé lidství je v něm darované. To otevírá cestu k tomu, aby homosexuálové byli v církvi přijati.
2. Je zde přítomný korektiv proti absolutizaci sexuální orientace jako danosti, s níž nelze nic dělat, jen se jí podřít. To ale platí jak vůči heterosexuálům, tak homosexuálům. Celibát má stále svou hodnotu, ale musí být zvolen z dobrých důvodů a dostatečně zdůvodněný. Ne ze strachu, ne kvůli asketickému ideálu, ale jako výraz toho, že člověk upřednostňuje Boží království před přirozenými úkoly lidského života.

Závěrem je, že pro utváření křesťanského postoje vůči homosexuálním partnerským vztahům nemohou mít nejvyšší váhu starozákonní výroky o kultické (ne)čistotě, výroky odsuzující sodomské jednání ani novozákonní texty odsuzující určité homosexuální chování, ale zásadní roli by měly hrát spíše *„zásady specificky křesťanské antropologie a soteriologie, tj. kritéria vymezující, co jest „nový“ (vykoupený) člověk v Kristu a jak má tento člověk v Kristu a současně v plnosti své osobnosti, v úhrnu a integritě svého bytí (duše, ducha i těla) naplňovat svůj život – jak v rozměru „časnosti“ své fyzické existence od narození po smrt (včetně oblasti erotiky), tak i v perspektivě „věčnosti“ („vzkříšení těla“!). (s. 16)*

3.4. Pastorec homosexuálních osob

3.4.1. Katolická církev

Pastorec osob v katolické církvi vychází z učení, které jsem představila v předchozích kapitolách a je na obecné rovině jednoznačná. Má vést člověka k čistotě, a v konečném důsledku tedy k celibátu. Tam, kde to je možné, vést člověka k překonání svého sklonu a vstoupit do manželství, tam, kde to možné není, zvolit si celibát a resignovat na vytvoření vztahu, který se projevuje sexuálním stykem.

Ve zpovědní praxi se lze setkat s postojem, kdy není zapovězeno mít vztah s osobou stejného pohlaví, jen je zapovězeno mít s ní sexuální styk. Pokud k němu dojde, je potřeba se vyzpovídat, stejně jako by se měl vyzpovídat heterosexuál, pokud má předmanželský sex.

I v katolické církvi se najdou kněží, kteří jsou ochotni požehnat stejnopohlavnímu svazku, což ale neznamená, že je brán na stejné úrovni jako manželský svazek. V konkrétní praxi se přihlíží k tomu, že člověk se nemůže vždy zcela svobodně rozhodnout, a to jeho vinu zmírňuje.

Oficiální stanovisko je ale jednoznačné, jakákoliv pastorační směřující k uznání homosexuálního vztahu je špatná, jak se můžeme dočíst v dokumentu *Homosexualitatis problema*. „*Žádný autentický pastorační program nemůže zahrnovat organizace, v nichž se sdružují homosexuální lidé, aniž by byl jasně vysloven nemorální charakter homosexuální aktivity. Právý pastorační přístup bude počítat s nutností, aby se homosexuální osoby vyhýbaly blízkým příležitostem ke hříchu.*“ (Homosexualitatis problema, č. 15)

Právý pastorační program tedy vede k životu v čistotě pomocí svátostí, modlitbami, svědectvími, radami a individuálním vedením. Církev se odmítá dívat na člověka jako na homosexuálního nebo heterosexuálního, ale dívá se na něj jako na Boží dítě a dědice věčného života. (Homosexualitatis problema, č. 16)

Courage je římskokatolická organizace, která se věnuje pastoračnímu doprovodu homosexuálních osob a pomáhá jim opustit jejich životní styl. Aby člověk změnil špatný životní styl, potřebuje odvalu, Courage. Je veden k tomu, aby žil v čistotě, což mu umožní život v Kristu, který jej vede ke svobodě, pokoji a milosti.

K životu v čistotě člověku pomůže 5 cílů:

1. Úplný souhlas s učením římskokatolické církve ohledně homosexuality. Homosexualita je důsledkem nepříznivého rodinného prostředí, svedení druhé osoby, nebo vědomá volba.
2. Rozvoj vnitřního duchovního života s Ježíšem Kristem.
3. Pečovat o ducha společenství – pomáhá tomu i skupinová terapie.
4. Přátelství – to je důležitější než sexuální uspokojení.
5. Správně žít a sloužit tak jako dobrý příklad ostatním homosexuálům.

Courage není tedy zaměřena na změnu orientace, i když se o to někteří členové snaží, ale na budování vztahu s Ježíšem. Spojení s Ježíšem v modlitbě je důležitější než změna orientace. Na našem území funguje sdružení **Exodus**, které se věnuje homosexuálním

křesťanům, kteří odmítají homosexuální životní styl, tedy vztah s osobou stejného pohlaví. Nabízí terapii nebo podporu života v čistotě. Na svých stránkách nabízí ke stáhnutí knihu „Terapie homosexuality“ od Aardwega.

3.4.2. Nekatolické církve

Zmapovat postoj různých evangelických, protestantských a evangelikálních církví je složitější, než postoj katolické církve. Důvod je v roztržitosti těchto církví a v neexistenci úřadu podobného Kongregaci pro nauku víry.

Na půdě ČCE působí Logos, který sdružuje homosexuální křesťany, pastorec jde v tomto případě směrem k uznání homosexuálních vztahů, došlo k požehnání homosexuálnímu vztahu. Nicméně to neznamená, že stejnopohlavní vztah je rovnocenný manželství.

Můžeme se setkat s pokusy o změnu orientace, v nekatolickém prostředí možná o něco více, než v katolickém. Jsou lidé, kteří svědčí o změně orientace k heterosexuality, můžeme ale spíše mluvit o adaptaci k heterosexuality. Modlitby mají pomoci k uzdravení, pokud to nejde, pak je kladen důraz na život v čistotě. (Bosovi, 1999; Janošová, 2002; Paulkovi, 2004)

4. Letmý nástin názorů na homosexualitu z křesťanského pohledu

4.1. Diskuze o příčině homosexuality

V křesťanských církvích se stejně jako ve společnosti diskutuje o příčině homosexuality. Cílem této kapitoly není ani tak podat vyčerpávající přehled těchto diskuzí. Cílem není ani říct, kde je, či není pravda. Ono to stejně nejde, jelikož diskuze o příčinách homosexuality stále trvá a jednoznačné důkazy svědčící pro jednu teorii nejsou. Chci jen ve zkratce nastínit, s čím se může setkat člověk, pokud jednoho dne dojde k poznání, že je možná homosexuální, a zároveň je věřící.

Nejdříve může narazit na homofobii, a to nejen vnější, ale i internalizovanou. Všude kolem sebe může nasávat negativní názory na homosexualitu. Je to ohavnost, perverznost, proti Bohu, zvrácenost, sodomie atd. Jestli tomu věří také, jeho smiřování se s homosexuální orientací nebude snadné. K tomu přistupuje křesťanský postoj k sexualitě, manželství, sexu mimo manželství a problém je na světě. Pokud takový člověk o problému přemýšlí, začne se ptát. Jsem homosexuální? Je homosexualita špatná? Jak to, že jsem homosexuální? Mám to od narození, nebo je to následek nějakého zranění?

Diskuze ohledně vrozenosti nebo podmíněnosti sexuální orientace ale neřeší postoj církve k homosexualitě. Po přečtení všech argumentů a protiargumentů jsem došla k názoru, že ani případné dokázání biologické podmíněnosti homosexuality by nevedlo církve ke změně postoje k homosexualitě. Vrozenost ještě neznamená, že je něco přirozené, správné v očích Boha, jako příklad je uváděna existence deviací. Nikdo nepochybuje o biologické podmíněnosti deviací, ale také nikdo netvrdí, že je to něco správného a přirozeného.

Biologická podmíněnost či uznání neměnnosti homosexuální orientace má ale vliv na to, do jaké míry se homosexuální člověk činí zodpovědným za své jednání. Pokud se uznává, že existuje homosexuální orientace jako neměnná charakteristika daného člověka, je zde tendence zmenšit jeho morální zodpovědnost, zatímco, pokud převažuje názor, že neexistuje homosexuální orientace, má to za následek hnát homosexuálního člověka k větší zodpovědnosti.

Neuznání existence homosexuální orientace vede k tomu, že se homosexuální lidé nutí k tomu, aby se podrobili léčbě, nebo se aspoň heterosexuálně adaptovali. Mnozí homosexuální lidé se drží teorie o homosexualitě jako důsledku zranění, protože jim to

dává naději, že jednou budou schopni uzavřít manželství a mít děti. Problém je, že tato naděje je často zklamávána a lidé mohou propadnout beznaději a depresím, pokud se příliš upnuli tímto směrem, ale výsledky se nedostavují.

Heterosexuální adaptace nemusí být vždy a za všech okolností špatnou volbou. Nelze ji jednoznačně odsuzovat, ale neměla by být propagována za každou cenu a neměla by být jen jednou ze dvou možností. Celibát, nebo heterosexuální adaptace. Aby heterosexuální adaptace měla naději na úspěch, musí daný jedinec být vyrovnaný s tím, jaký je, musí to přijmout.

Sexuální orientace nebývá vždy jednoznačně daná, jak jsme si řekli výše, takže pokud člověk není jednoznačně vyhraněn, je možné, že díky existenci neerotické motivace je schopen navázat vztah s pohlavím, které není preferováno, ale jistá přitažlivost přeci jenom existuje. Silná touha po dětech, náboženské důvody, touha po klasické rodině atd. Tyhle touhy mohou vést člověka k tomu, že vytvoří vztah s člověkem, jenž nepatří k pohlaví, které on preferuje. Nelze to jednoznačně odsoudit a je možné, že takový člověk vytvoří spokojený vztah. Nikdy by ale motivací neměl být strach z odsouzení, z nepřijetí, nesmíření s vlastní orientací. (Janošová, 2002)

4.2. Druhy homosexuality z křesťanského pohledu

Zde nastíním jen některá pojetí, která manifestují postoj mnoha křesťanských autorů, kteří jsou nakloněni tomu vidět homosexualitu jako důsledek dysfunkčního vývoje a špatného vztahu s rodiči. Jedním z pohledů je toto dělení homosexuality (Ščepková, 2002):

- **Kompulsivní homosexualita** - původ má ve druhém i třetím roce života. Je důsledkem narušeného vývoje vztahu mezi dítětem a matkou. Je to období individuace a dítě díky špatnému vztahu s matkou se bojí osamostatnit od matky. Člověk se bojí i v dospělosti osamostatnit, navazuje závislé vztahy, bojí se izolace, bezmocnosti a někdy i dezintegrace, vnitřního rozpadu své osobnosti. Člověk trpí nevyřešeným vnitřním konfliktem a následně i křehkou psychickou strukturou. I nejmenší stres způsobuje nesmírné vnitřní napětí, pocit bezmoci, strach ze zničení. Homosexuální aktivita má všechny tyto nepříjemné pocity zahánět. Tím ústředním pocitem je úzkost a homosexuální aktivita tedy *tiší úzkost*. Člověk se bojí zničení, psychické dezintegrace, a tak se uchyluje k homosexuální aktivitě. Tato homosexualita je nepodmíněná, daná vnitřním stavem jedince.

- **Symptomatická homosexualita** - vzniká později, než kompulsivní homosexualita. Je projevem všeobecnějších problémů osobnosti. Zatímco kompulsivní homosexualita hlavně tiší úzkost, zde jde hlavně o **hledání důvěrného vztahu**. Je zde přítomen vnitřní tlak k homosexuálnímu jednání, ale ne tak silný, jako v předchozí formě. Homosexuální aktivita je spíše symptomem přidruženého problému, u kterého došlo k jeho sexualizaci. Podvědomý pokus tento problém vyřešit žene člověka do homosexuální aktivity. Těmi problémy může být: nenaplněná potřeby důvěrného vztahu, nevyřešený problém dominance a moci v důvěrném vztahu, strach z heterosexuality apod. Člověk hledá uznání a potvrzení. I tato homosexualita je dána vnitřním stavem jedince.
- **Epizodická homosexualita** - základní orientace je heterosexuální. Motivací k homosexuální aktivitě je např. touha po dobrodružství, zvědavost, peníze, dlouhodobý pobyt na místě, kde není přítomno opačné pohlaví, jako je vězení, vojna apod. Tato homosexualita je podmíněná, ovlivněná vnější situací.

Můžeme se také setkat s dělením na **vrozenou** a **získanou**; na **přechodnou homosexualitu**, která bývá v dospívání, **substituční**, která je náhražková a setkáme se s ní na vojně, ve vězení, a **strukturální** – což je homosexualita v pravém slova smyslu. Dalšími pojmy je např. vývojová homosexualita (přechodná v dospívání), zábranová (strach z heterosexuálních vztahů), dispoziční (vrozená). (Denzler, 1999) Používaným pojmem je také pseudohomosexualita, což je označení pro homosexualitu substituční, tedy lidmi heterosexuálními, ale díky okolnostem se uchylujícím k homosexuálnímu chování. (Ščepková, 2002)

4.3. Elisabeth Moberlyová a její pojetí homosexuality

Někteří autoři knih o homosexualitě, kteří jsou proti homosexuálním vztahům a hlavně proti sexuálním aktivitám, odkazují ve svých pracích na Elisabeth Moberlyovou. Seznámíme se ve zkratce s jejím přístupem k homosexualitě. Ta pojímá homosexualitu jako následek nenaplněných vývojových potřeb. Je to tedy vývojová porucha, která se naplněním potřeb vyléčí a člověk může konečně zažívat svoji vrozenou heterosexuality. Věnuji se tomuto pojetí proto, že k němu často odkazují i kněží ve své zpovědní praxi.

Nesexuální homosexualita

Moberlyová nechce jít cestou potlačování homosexuálních pocitů. Uznává jejich legitimitu. Nenaplněná potřeba lásky je hybnou silou náklonnosti ke stejnému pohlaví. Dítě má traumatický vztah či deficitní vztah k rodiči, a zvláště k rodiči stejného pohlaví. Následkem toho trpí hladem po lásce. Tento deficitní vztah se vyvíjel v době vývoje osobnosti, tedy v nesexuálním období. V raném vývoji osobnosti zakořeněný deficit se za spolupůsobení genetických a biologických faktorů sexualizuje, erotizuje a ústí do vzniku homosexuální orientace. Jelikož tato potřeba lásky je původu nesexuálního, je neefektivní ji naplňovat vztahem sexuálního charakteru.

Homosexualita je problémem vztahů: „*Vývoj homosexuální orientace má kořen ve vztahu a řešení homosexuální orientace je též ve vztahu... Všechny možné modlitby, studium této otázky, úporné úsilí atd. nezmění tvoje sexuální touhy ani o kousek, pokud si nevytvoříš ten druh vztahů, jaké ve skutečnosti potřebuješ. Homosexualita je pokusem najít naplnění cestou homosexuálního vztahu. Teď je čas učit se, jak najít naplnění prostřednictvím nesexuálního vztahu.*“ (Ščepková, 2002, s. 135)

Moberlyová za homosexuálními touhami vidí **legitimní potřeby**. Tyto potřeby jsou vztahové a je potřeba je naplnit, dítě nemá uspokojivé vztahy s rodičem stejného pohlaví, a dokud tento deficit nenaplní, není možné, aby se projevila jeho heterosexualita.

Teologie přátelství

Řešením je tedy uznat homosexuální pocity a žít a prožít je, ale ne v sexuálním vztahu, ale v přátelství. Církev začíná znovu oceňovat vysokou hodnotu přátelství a tato cesta je zvláště cenná pro lidi, kteří trpí homosexuální orientací. „*Kristus pomůže najít přátelství s osobou stejného pohlaví.*“ (Ščepková, 2002, s. 138) Křesťan má žít s vědomím, že definitivně jsou naše potřeby naplněné v Bohu.

Exkurs: Ano, je to sice hezký pokus, jak dát homosexuálním věřícím lidem naději, ale kdyby to bylo tak jednoduché s příčinou homosexuality, je opravdu s podivem, že homosexuálních lidí není více. A rada, že přátelství s osobou stejného pohlaví naplní potřeby a člověk díky tomu dozraje k heterosexualitě, mi přijde trochu naivní. Pokud se spolu budou přátelit lidé homosexuální a zamilují se do sebe, tak očekávat, že nedojde k sexuální aktivitě, je často nereálné. Neustále při posuzování homosexuality dochází k oddělování stránky emocionální od stránky sexuální. To nejsou dvě oddělené entity.

Zdravý, sebevědomý člověk přeci nechce od vztahu jen naplnění sexuálních potřeb, ale i emocionálních. A důležité je, že jsou přítomny obě.

Přátelství homosexuálního člověka s heterosexuálním stejného pohlaví může také přerůst v zamilování. Ano, tady nejspíše nehrozí, že vztah se změní ve vztah partnerský, ale dokud nepřejde zamilovanost, přátelství zde není většinou možné. Zde dochází k absolutnímu nepochopení toho, co to homosexualita je. A přitom je to tak snadné. Člověk cítí to samé, co cítí heterosexuální zamilování – touhu, vášeň, intimitu, důvěru, přání být s tím druhým neustále, sdílet s ním své přání, sny, radosti i bolest, touhu se jej dotýkat, hladit atd. Jen s tím rozdílem, že tím objektem touhy je osoba stejného pohlaví. Radit lidem vyléčení cestou přátelství je nedocení toho, co homosexuální člověk cítí.

Homosexualita je v rovině nadpřirozené považována za následek dědičného hříchu a je porušením lidské přirozenosti. Otázkou je, i kdyby to byla pravda, proč zde se to bere tak fatálně a jediná cesta je celibát. Z hlediska víry je následkem dědičného hříchu jakákoliv nemoc a hlavně smrt. Následkem dědičného hříchu je třeba i neplodnost, a dnes nikdo nepožaduje po lidech trpící neplodností, aby sexuálně abstinovali. Do důsledku dovedeno, nemohou zplodit dítě, neměli by sexuálně žít. Sexuální odevzdání je dar osoby a dar života, obojí dle Skoblíka (2005) musí být přítomno, u neplodných lidí chybí dar života, tudíž jediná cesta by měl být celibát, stejně jako se to požaduje po homosexuálních lidech. A co třeba sňatky lidí v důchodovém věku? (Skoblík, 2005)

5. Vývoj homosexuální identity

5.1. Coming out

Sexuální identita je pro člověka jednou ze základních identit, kterou si každý člověk musí nějak osvojit, pokud chce žít kvalitní život. Jako základní je identita heterosexuální, která ale díky tomu, že je většinová, je převážně osvojena na úrovni často nevědomé.

Lidé, kteří se chovají homosexuálně, jsou homosexuálně orientovaní, či se dokonce identifikují jako homosexuálové (gayové, lesby), mají situaci odlišnou. Musí se nějak vůči většině vymezit, jsou to vlastně oni, kdo si uvědomují existenci heterosexuální orientace a kdo se nějak vyrovnávají s homosexuální orientací a uvědomují si ji. Procesu uvědomování si své orientace a vyjevení orientace ať již sobě samému či druhým se říká **coming out**. (Procházka, 2002)

Coming out je důležitým mezníkem ve vytváření vlastní identity a pro sebezpřijetí. Teprve když si člověk pojmenuje, že se u něj jedná o odlišnou sexuální orientaci, tak může začít proces vyrovnávání se s ní a k určitému přijetí. Nejedná se jen o intrapsychický proces, ten je důležitý hlavně ve fázi, než dojde k pojmenování, ale jde o proces, který ovlivňuje mezilidské vztahy, neboť dříve či později se člověk někomu svěří. Coming out je do jisté míry celoživotní proces, neboť v novém prostředí člověk většinou nějak řeší, zda svoji orientaci zveřejnit, či nikoliv.

Coming out může být ztěžován homofobií, která bývá internalizovaná, z tohoto pohledu jej lze definovat jako „*vnitropsychický konflikt mezi internalizovanou homofobií*“ (Frost & Meyer, 2009), „*kteřá zahrnuje zvnitřnění a ztotožnění se se sociálně negativními postoji k homosexuální orientaci, a zároveň nově rozpoznáním nebo alespoň podstatně uvědomováním vlastním erotickým zaměřením.*“ (Stehlíková, 1995, s. 17)

Důležitým rozlišením je dělení coming outu na vnitřní a vnější. **Vnitřní coming out** je okamžik, kdy jedinec si sám před sebou přizná svoji odlišnou sexuální orientaci, **vnější coming out** pak nastává ve chvíli, kdy jedinec odlišně orientovaný začíná sdělovat tuto skutečnost svému okolí. (Stehlíková, 1995)

Proces coming outu je ovlivňován mnoha faktory, ve hře jsou rodina a tradice, víra, kvalita vztahů k rodičům, sourozencům, přátelům, osobnostní struktura daného jedince atd. Případné sexuální zneužití může natolik ovlivnit vztah k vlastní sexualitě, že to může do velké míry proces coming outu značně ztížit. Velkou roli jistě hraje i to, s jakými reakcemi se člověk při svém coming outu setká. Touha po dětech může být tak velká, že člověk

obětuje spokojený partnerský život a zvolí si manželství. Existence spokojeného partnerského vztahu může značně pomoci člověku, aby došel k integrované identitě. A to neplatí jen u osob s odlišnou orientací, ale i u většinové populace.

5.2. Teorie a modely vývoje identity

Mnoho lidí prochází coming outem v době, kdy dle Eriksona (1999) jejich hlavním vývojovým úkolem je vývoj identity. Většinou je to období dospívání a adolescence. Součástí tohoto vývoje je integrace sexuality do své identity. Samo o sobě je toto období velmi náročné. Coming out činí toto období ještě náročnějším. Dá se do určité míry říct, že coming out je spojený s dospíváním, ať již k němu dojde v jakémkoliv věku. (De Monteflores & Schultz, 1978) Odlišně orientovaný jedinec je postaven před úkol vytvořit si pozitivní sebeobraz a identitu navzdory společenskému tlaku k heterosexuality a existenci homofobie a heterosexismu. Musí nově definovat svoji identitu. Stigmatizace, minoritní stres, viktimizace, zavržení – to jsou jevy, které mohou mít na mladého dospívajícího jedince ničující dopad.

V následující kapitole se budu věnovat několika teoriím možného vývoje homosexuální identity. Tím se zabývalo jistě mnoho autorů, ale blíže se seznámíme se třemi autory, kteří jsou dle Davise nejvýznamnější. (Davis, 1996, s. 76-82) Na závěr se ještě zmíním o teorii R. Troidena.

5.2.1. Stádia vývoje homosexuální identity podle Cassové

Vivienne Cass popsala možná stadia vývoje homosexuální identity. Jako každá schémata, ani toto není všeobecně platné schéma. Ne všemi stadii člověk musí projít. Toto schéma není vázáno na věk a není lineární. Člověk může procházet více stadii najednou. Její schéma bylo jedním z prvních a patří k nejznámějším. (Davis, 1996)

- 1. Zmatek v identitě** – v tomto období začínají vědomé a jasné pochybnosti o sexuální orientaci. Na povrch se dostávají homosexuální pocity a lidé se ocitají ve zmatku. Mohou začít popírat své homosexuální pocity, alespoň zpočátku. Dřívější identita je nyní zpochybněna. Člověk může své pocity popírat, odmítat či akceptovat.
- 2. Srovnávání identity** - v tomto stadiu člověk prožívá odcizení, sám sobě i vůči druhým. Snaha potlačit homosexuální pocity a vůbec myšlenku na homosexualitu může vyústit v silný pocit sebeodcizení, který se projeví tím, že člověk se odcizuje

rodině, přátelům, vrstevníkům, příp. kolegům. Toto období ještě stále může být doprovázeno potlačováním otevřeného homosexuálního chování. Hrozí izolace. Pokud člověk sám sebe vnímá pozitivně a zisky z přijetí homosexuality převažují, může se posunout do dalšího stadia, může také skrývat či potlačovat své homosexuální chování, dále může negativně vnímat svoji homosexualitu, která mu ale přináší spíše zisky, nejhorší varianta je negativní vnímání sebe sama a homosexuální jednání přináší spíše ztráty – zde hrozí velké psychické problémy až sebevražda.

- 3. Tolerance identity** - zde již člověk začíná pomalu tolerovat svoji orientaci, začíná připouštět, že je homosexuální. Pomalu se začíná ztotožňovat s homosexuální identitou a uvědomuje si, jaké sexuální, emocionální i sociální potřeby jeho nová identita přináší. Seznamuje se s gay nebo lesbickou komunitou, ale mimo komunitu se stále vydává za heterosexuála. V komunitě se může setkat jak s pozitivní zkušeností, tak s negativní, ta do jisté míry určuje směr a rychlost dalšího vývoje.
- 4. Přijetí identity** - v tomto stadiu dochází nejen k toleranci, ale k akceptaci: Být gay, být lesba je normální. Kontakt s homosexuálně orientovanými lidmi pokračuje a je častější. Heterosexuální společnost je vnímána jako antihomosexuální a roste hněv na tuto většinovou společnost. Vnitřní coming out již proběhl v dřívějších stadiích, nyní začíná docházet k vnějšímu coming outu. Člověk se přestává tolik bát a skrývat, díky tomu je větší sebeakceptace. Někteří lidé se bohužel mohou setkat s posměšky, nadávkami, se šikanou apod., což člověka může při jeho hledání nové cesty a identity zabrzdit či dokonce zastavit.
- 5. Hrdost na svoji identitu** – svět je rozdělen na homosexuální a heterosexuální. Jsme my a oni. Homosexuální svět je dobrý. Vztahy s homosexuální komunitou se prohlubují. Kontaktů s heterosexuálním světem je méně, navíc se homosexuální lidé zlobí na společnost, která diskriminuje ostatní kvůli sexuální orientaci. Objevuje se hrdost na to, že je gay či lesba. Být gay či lesba je jakoby v centru identity. Vše se točí kolem sexuální orientace. Dochází k přeceňování homosexuálního světa a k degradaci světa heterosexuálního. Člověk chce být otevřený ohledně své sexuální orientace, ale může narážet na nepochopení. Ale identita ještě není pevně utvořena. Je zde snaha o zrovnoprávnění sexuálních menšin s heterosexuální většinou. Někdy až zbytečně agresivní. Pýcha na homosexuální identitu je někdy až přehnaná a homosexuální orientace je některými považována za nadřazenější orientaci heterosexuální.

- 6. Syntéza identity** - vytváří se ucelenější a stabilnější identita. V centru již není sexuální orientace. Svět není rozdělen na „my“ a „oni“. Sexuální orientace je pouze jedním z aspektů osobnosti. Jedinec má kontakty nejen s homosexuální komunitou, ale i s heterosexuálním světem. Důvěřuje nejen svým lidem z komunity, ale i lidem mimo ni. Díky tomu se rozrostl prostor, z kterého může čerpat podporu.

5.2.2. Stádia vývoje homosexuální identity podle Woodmana a Lennyho

Dalším modelem je čtyřstupňový model Woodmana a Lennyho. Dle tohoto modelu člověk prochází fázemi odmítnutí, zmatku, dohody a deprese. (Davis, 1996)

- 1. Odmítnutí** - jedinec se může chovat homosexuálně, ale sám sebe neidentifikuje jako gaye či lesbu. Za svým homosexuálním chováním vidí opilst, náhodu, experiment... Myslí si, že to přejde. Může vyhledat odbornou pomoc, ale ne z důvodu homosexuální orientace, ale s něčím zdánlivě nesouvisejícím, jako je nespavost, úzkost, panické ataky atd.
- 2. Zmatek v identitě** - zde již není možné homosexuální chování jen tak přejít a vymlouvat se na náhodu. Člověk si začíná připouštět, že je asi gay nebo lesba, ale je nešťastný a nespokojený a cítí zmatek. Vyhledává odbornou pomoc, doufá, že s její pomocí porozumí svému prožívání a svému zmatku. Zde se může stát, že člověk narazí na terapeuta, který bude věřit tomu, že orientace se dá změnit a bude se snažit jej změnit v heterosexuála.
- 3. Dohoda** - tato etapa by se možná spíše měla jmenovat Smlouvání. Člověk si přeje žít tak, jak žil předtím, než si začal připouštět, že je homosexuální. Hlavně negativních pocitů by se rád zbavil. Touží po změně a hledá odborníky, kteří mu s tím mají pomoci. Nechce věřit v nevratnost stavu. Věřící homosexuálové prožívají konflikt díky své víře, která se k homosexualitě staví odmítavě.
- 4. Deprese** - deprese hrozí tehdy, když se člověk nedokáže smířit se svojí orientací, může také cítit vztek, hněv a vinu. Zde je důležité, aby člověka neodmítla jeho rodina či přátelé, tehdy se může situace zhoršit a může hrozit sebevražda. Zde je jistě na místě odborná pomoc, která pomůže člověku najít v odlišné sexuální orientaci pozitivu.

5.2.3. Stádia vývoje homosexuální identity podle Colemana

Podívejme se na další schéma, a to pětistupňové schéma Eli Colemana. (Davis, 1996)

1. **Pre-coming out** - je to období, kdy člověk začíná tušit, že je něco jinak, ale ještě neví, co to je. Mnozí si neuvědomují, že je přitahují lidé stejného pohlaví. Případné problémy si nespojují s homosexuální orientací, ale spojují je se stresem, s psychosomatickými potížemi, poruchami chování, příp. s pokusem o sebevraždu.
2. **Coming out** - teprve v této fázi si začíná člověk připouštět, že by mohl být odlišně orientován. Nastupují pocity viny, studu, osamělosti, prázdnoty... Pomoc stejně orientovaných lidí zde může být zásadní. Přijetí odlišnosti může bránit negativní reakce přátel, rodiny a širší společnosti. Někteří mohou vyhledat odbornou pomoc – psychologickou i psychiatrickou, protože toto období může být doprovázeno úzkostí a depresemi.
3. **Zkoumání** - člověk se začíná více sžívat s faktem odlišné orientace. Původně heterosexuální jedinec se mění a socializuje jako homosexuál. V komunitě gayů a lesbické komunitě probíhá proces nové socializace. Gay či lesba získávají sebevědomí odvozené od jejich homosexuální identity.
4. **První vztahy** - poté, co jedinec nabývá sebevědomí, začíná se probouzet potřeba intimního vztahu. První adolescentní vztahy mohou být hodně intenzivní, závislé, většinou krátkodobé a spíše experimentálního charakteru. Důvěra ještě může chybět.
5. **Přijetí identity** - znakem přijetí identity jsou vztahy, které jsou dlouhodobé, otevřené, svobodné a je v nich přítomna vzájemná důvěra. Proces přijetí identity je dlouhodobý a mnohdy celoživotní.

5.2.4. Stadia vývoje homosexuální identity podle Troidena

Troiden (1989 in Beaty, 1999) navrhuje 4 stadia vývoje identity člověka s odlišnou sexuální orientací. Jsou vázány na věk.

1. **Fáze senzibilizace** (sensitization) - začíná ještě před příchodem puberty, kdy jedinec zažívá homoeroticky laděné pocity a zkušenosti, aniž by rozuměl jejich významu pro svou identitu. Není to spojováno se sexuálními pocity.
2. **Fáze zmatení identity** (identity confusion) - přichází obvykle během adolescence, kdy si jedinec uvědomí, že by mohl být přitahován stejným pohlavím. Heterosexuální identita již není tak jasně daná a homosexuální identita ještě není

vytvořená. Tady teprve dochází k uvědomování, že by mohlo jít o homosexualitu. Člověk si uvědomuje něco, co jej odlišuje od vrstevníků. Jedním z faktorů, který způsobuje zmatek, je stigma, které je spojeno s homosexualitou.

- 3. Fáze osvojení si identity** (identity assumption) - zahrnuje proces vnitřního coming outu, člověk přijímá homosexuální identitu a prezentuje ji i navenek. Vnější coming out obvykle přijde nejprve v rámci homosexuální komunity, následují možné pokusy o coming out mezi heterosexuály. Provázejí ji sexuální experimenty. V této fázi jde ale ještě spíše o toleranci homosexuální identity, člověk s ní ještě není plně sžitý.
- 4. Fáze přijetí** (commitment) - jedinec akceptuje životní styl v souladu se svou identitou. Zde již člověk akceptuje a přijímá sám sebe a identifikuje se s homosexuální identitou.

6. Vývoj identity křesťana s homosexuální orientací

Poté, co jsme si ukázali, jakým způsobem se možná utváří identita homosexuálního jedince, se blíže seznámíme, jak se možná vytváří identita křesťana s homosexuální orientací. Slůvko možná je zde proto, že každé schéma je pouze relativní, ne každý musí procházet všemi fázemi. Ne každý musí mít problém přijmout svoji homosexualitu kvůli víře. Ale jsou zde lidé, kteří si konfliktem víra vs. orientace procházejí. V našich podmínkách žádná kniha ani studie tomuto tématu věnována není. Vycházím tedy z cizojazyčných článků a studií.

6.1. Konflikt mezi křesťanskou (převážně katolickou) a sexuální identitou

Ne vždy k tomuto konfliktu musí docházet, ale často se to děje. Identita náboženská se za jistých okolností může dostat do rozporu s identitou sexuální. Za jakých okolností se tomu tak nejčastěji děje? Křesťan, který žije aktivním náboženským životem, může jednoho dne dojít k poznání, že je nejspíš odlišně sexuálně orientován. Může prožívat hluboký vnitřní konflikt – na jedné straně zde existuje církevní učení o homosexualitě, na straně druhé je zde hluboká touha po vztahu s osobou stejného pohlaví. (Ščepková, 2002)

To, jak se vyrovná s tímto dilematem, závisí na síle a hloubce jeho víry. Je-li jen povrchní, není těžké se víry vzdát a jít si za svým a hledat vztah. Je-li víra upřímná, ale člověk má určitý odstup od církve a nepřevzal její učení o homosexualitě, víru si zachová, ale od církve se může odklonit.

Problém nastává tehdy, je-li člověk upřímně věřící a bere autoritu církve a bible vážně. Vnější autorita říká, že touhu po vztahu s osobou stejného pohlaví nesmí člověk naplnit. Je to hřích. Je-li ztotožněn s učením církve a zde hlavně s učením o homosexualitě, nastává konflikt identit. (Rodriguez & Oullette, 2000) Ale to nemusí nastat vždy. Nastává tehdy, je-li zároveň touha člověka po vztahu velmi silná a sexualita je na předním místě v žebříčku hodnot. Na jedné straně hluboká touha po vztahu, intimitě, lásce, a to i té fyzické, a na druhé straně hluboká víra a vnitřní ztotožnění se s tím, co učí církve o homosexualitě. Církve i víra jsou vnímány jako nezpochybnitelná autorita a proti tomu se staví hluboká touha člověka po vztahu, jenže s člověkem stejného pohlaví. A zde nastává konflikt. Nějaká autorita, s kterou se ztotožňuji a kterou nechci být odmítnuta a prohlášena za hříšnou, se dostává do konfliktu s tím, po čem já bytostně toužím – po vztahu

s člověkem stejného pohlaví. Je to opravdu konflikt víra versus orientace? Nebo je to spíše konflikt vnímání autority versus orientace?

Církev vyžaduje poslušnost, hlásá nějaká dogmata a očekává od svých členů, že tato dogmata a učení bez výhrady přijme. Co vyhlásilo magisterium církve je nezpochybnitelná pravda – pokud tomu člověk věří a ztotožní se s tím, nastává problém. Homosexuálnímu křesťanovi nezbyvá nic jiného než celibát. Podle církevního manželského práva je homosexualita překážkou uzavření manželského svazku, neboť zde existuje těžké fyzické poškození, a není tudíž možné uskutečnit trvalé soužití mezi mužem a ženou. (Denzler, 1999)

6.2. Strategie řešení konfliktu

Možností, jak vyřešit konflikt dvou identit – náboženské a psychosexuální, je více. Rodriguez & Oullette (2000) navrhli 4 strategie, které se snaží vyřešit tento konflikt:

1. **Odmítnutí náboženské identity** – to v praxi znamená naprosté odmítnutí jakéhokoliv náboženství a příklon k ateismu, či nalezení náboženství, které má pozitivnější přístup k homosexualitě, např. k buddhismu. Jiní mohou přestat docházet na obřady, na bohoslužby, mše, postupně se mohou přestat modlit, nevztahují se k Bohu a náboženskou stránku své osobnosti nechávají pomalu usnout.
2. **Odmítnutí homosexuální identity** – to se projevuje buď snahou o změnu sexuální orientace (reparativní terapie), nebo rezignací na změnu a podvolení se církevnímu požadavku, který vyzývá k čistému životu, což znamená celibát. Obojí vyžaduje sexuální abstinenci. Někdy snaha o změnu orientace předchází rozhodnutí pro celibát. V některých církvích, včetně katolické církve, není člověk, který se nechová homosexuálně, považován za homosexuála. Zvláště první cesta má vést k tomu, jak se zbavit homosexuálních tužeb a začít zažívat tužby heterosexuální. Je to cesta hlásící se k Bohu, ke Kristu a církvi. Je to cesta, která jediná může vést k tomu, jak zakoušet Boží lásku.
3. **Rozdělení identit** – jedná se o kompromis, kdy člověk se hlásí v homosexuálním prostředí jen ke své homosexuální identitě a v náboženském prostředí jen ke své náboženské identitě. Tyto identity jsou odděleny a nejsou propojené. Každá identita je izolovaná a projevená jen ve svém světě. Pokud se daří tyto identity prožívat

odděleně, člověk může být relativně bez jakýchkoliv problémů. Ten nastává tehdy, když se obě identity dostanou do kontaktu, a tehdy nastává konflikt.

- 4. Integrace obou identit do jedné identity** – člověk neodmítá svoji náboženskou identitu a zároveň pozitivně přijímá svoji homosexuální identitu, není zde žádná propast mezi vírou a sexuální orientací. Je si vědom společenských bariér, ale ty nejsou vnímány jako nepřekonatelné. Vzniká tedy nová, komplexní a koherentní identita – homosexuální křesťan či křesťan s homosexuální orientací. Člověk může zůstat ve své původní církvi, kde si nalezne společenství, které jej přijímá takového, jaký je, anebo nalézá jinou církev, která má tolerantnější pohled na homosexualitu a homosexuální partnerské vztahy.

Výhody a nevýhody různých strategií:

Přijetí homosexuálního životního stylu – rizikem je radikální coming out a zpřetrhání vztahů s rodinou a s přáteli. Radikální coming out může být také důsledkem odmítnutí ze strany významných lidí v životě. Cenou je odcizení od rodiny, mnozí platí i duchovní cenu. Odpadnutí od víry není věcí volby, ale vynucený akt. Je-li člověk přesvědčen, že Bůh neakceptuje homosexualitu, tak v případě akceptace vlastní sexuality může následovat vzdání se Boha. Tato strategie nemusí znamenat odmítnutí víry, jen odmítnutí církve.

Křesťanský životní styl – posiluje náboženskou identitu, ale cenou je vlastní sexuální identita. Důležité je si uvědomit, že někdo může nedůvěřovat svým základním pocitům a vnímat je jako hříšné či patologické. To nemusí být pro každého zraňující, ale může to být rizikovým faktorem, který může vést do deprese nebo do neustálého zkoumání vlastních pocitů, jestli nepřekračují povolenou hranici.

Oddělené identity – umožňuje budování vícečetné identity, cenou může být dezintegrace.

Integrace – vypadá jako ideální řešení, ale z počátku si u některých vyžaduje změnu náboženské příslušnosti, což na počátku může být hodně ohrožující. Nicméně díky polarizaci mezi křesťanstvím a gay subkulturou není tato strategie pro mnohé příliš pravděpodobná, zvláště když jsou členy takových církví, které mají negativní postoj k homosexualitě. (Ganzevoort, der Laan, & Olsman, 2011)

Je to samozřejmě zase jen schéma a je třeba je tak brát. Může se stát, že někdo projde všemi strategiemi, může se k nějaké strategii vracet, v nějakém prostředí bude jeho identita

integrována a v jiném může dojít k oddělování identity, ke skrývání. Na začátku coming outu dojde k odmítnutí církve a v průběhu vývoje se člověk k církvi vrátí atd.

Pokud jsou pro člověka důležité obě identity, snaží se je nějak uvést do souladu a může projít těmito fázemi:

1. **Dotazování** – uvnitř jedince dochází k procesu, kdy zkoumá, jak jeho víra může souviset s tím, že je gay či lesba.
2. **Reintegrace** – snaha začlenit homosexuální identitu do identity náboženské, snaha o soulad – pomáhá si čtením literatury vztahující se k tématu, rozhovor s blízkými lidmi, identifikace a kontaktování s gayi a lesbami, kteří řeší podobné věci.
3. **Znovuobnovení stability** (reclaiming) – hledání bezpečného prostředí, kde může projevit svoji identitu křesťana a gaje či lesby. Hledání společenství, které je podpůrné a kde se může setkávat s lidmi podobně smýšlejícími. (Rodriguez, 2010)

Aby člověk našel novou stabilitu, používá různé copingové strategie, jako např. čtení relevantní literatury, sebepřijetí, sdílení s jinými lidmi, stávání se starším a zralejším, přebudování osobního vztahu s Bohem, stát se součástí organizace, která podporuje obě identity atd.

Čtení literatury jej může vést k přijetí „**Gay teologie**“, která neodsuzuje homosexuální vztahy, ale zhodnocuje je, vnímá je jako variantu stvoření a zdůrazňuje, že Bůh miluje všechny. Přijetí gay teologie jej může vést k hledání prostředí, kde může tuto teologii beze strachu žít.

Může si najít **církev pozitivně nahlížející na gaje** (Gay-positive church), která pomáhá při integraci, specificky zhodnocuje homosexuální křesťany, rozpoznává jejich specifické potřeby a zaměřuje se na ně. Reinterpretuje bibli způsobem, který neodsuzuje věrné partnerství dvou mužů či žen. Hlavním poselstvím je, že Bůh miluje všechny, včetně homosexuálů. Většina členů je homosexuálních. Nebezpečí tkví v tom, že heterosexuálové se mohou cítit vyčlenění.

Jinou možností je nalezení **církve přátelsky nakloněné gayům** (Gay-friendly church), kde jsou členové většinou heterosexuálové, církev vítá homosexuály, ať již explicitně či implicitně, homosexuálové jsou členy, ale tato církev neodráží specifické náboženské a duchovní potřeby homosexuálů a není na ně zaměřena. (Rodriguez, 2010, s. 19-20)

Je potřeba si uvědomit, že toto je situace, s kterou je možno se setkat v USA, kde existuje hodně křesťanských církví a kde, na rozdíl od situace v české republice, nemá

významné postavení katolická církev. Je zde tedy možné nalézt církev, která se specifikuje na potřeby gayů a leseb a přechod nemusí pro víru daného člověka nic znamenat. U nás vlastně taková církev neexistuje. Existuje např. Logos, který se zaměřuje na specifické potřeby homosexuálních křesťanů, ale není to církev, ale občanské sdružení, které je ekumenické a otevřené křesťanům všech denominací. Např. Gross (2008) vnímá ve francouzských podmínkách přechod k církvi otevřené homosexuálům jako druh konverze.

Integraci může usnadnit to, že člověk více spoléhá na své vlastní zkušenosti (osobní zkušenosti s Bohem) než na církevní autoritu či jinou autoritu. Dospělý člověk může najít způsob, jak žít v prostředí, které mu není nakloněno, a nemusí kvůli tomu z tohoto prostředí odcházet. Žije svůj život ve vztahu, netají se tím a dále žije v církvi svůj život náboženský. Nedochází k oddělování identit, dochází k **oddělování doktríny a pastorační praxe**, což umožňuje mnohým odlišně orientovaným křesťanům zůstat, neboť jejich okolí jim není nakloněno nepřátelsky a neodmítá je.

6.3. Možné příčiny vzniku konfliktu

Podívali jsme se, jak mohou lidé řešit konflikt mezi svou náboženskou a sexuální identitou. Co je ale v pozadí tohoto konfliktu, proč vlastně vzniká? V této kapitole bych se ráda zaměřila na některé teorie, které se snaží vysvětlit, proč ke konfliktu dochází. Jednotlivé teorie také popisují strategie, které lidem pomáhají situaci řešit.

6.3.1. Kognitivní disonance

Tato teorie je spojována se jménem L. Festingera. Kognitivní disonance nastává tehdy, když člověk zažívá napětí mezi dvěma psychologicky nesourodými myšlenkami či přesvědčeními. Zažívané napětí je vnímáno jako velice nepříjemné, takže člověk hledá způsob, jak napětí a úzkost zmírnit. Jedinec se snaží eliminovat konflikt a snaží se dosáhnout stavu, kdy jeho myšlení dosáhne opět potřebné stability a příp. kognitivního souladu. Příčina tenze u žen může být: homosexuální chování je považováno za hřích a ženy přijaly tradiční pohled na rodinu a roli ženy – homosexualita obojí mění.

Thumma (1991) ukázal, jak řeší tento problém homosexuální muži. Malá skupinka homosexuálních mužů se stala členy evangelické křesťanské skupiny „Good News“. Klíčovým bodem bylo, že tito muži považovali jak víru, tak svoji homosexualitu za důležitý aspekt své identity. Proces resocializace jim umožnil překročit hranice a omezení jejich náboženské identity a začlenit do ní pozitivní hodnocení homosexuality. Thummova

studie ilustruje důležitost vyřešit či alespoň zmírnit kognitivní disonanci, aby jedinec mohl dát do souladu svoji víru a orientaci.

Strategie zmírňování disonance:

- **Bůh neodsuzuje do pekla:** „*To, co mě učili, byl lidský strach, lidské odsouzení a názory ve jménu Boha. To společnost mě odsoudila, ne Bůh.*“ (Thumma, 1991, s. 340)
- **Reinterpretace bible je v pořádku.** Odsouzení homosexuality je přeformulováno odkazem na kulturní relativitu. Člověk si může vybrat mezi tím, akceptovat svoji sexualitu jako Bohem danou, či být svázán strachem a názory, které jsou vyslovovány ve jménu Boha.
- **Boží vůlí je být homosexuál a křesťan.** Bible je stále pojmána jako neomylná, ale jen tehdy, týká-li se teologických otázek. Popisuje-li bible věci, které jsou kulturně podmíněné, netýká se to neomylnosti bible. Tam, kde překlady používaly slovo homosexuál, je poukázáno na to, že řecké slovo znamená pederast.
- **Hlavním poselstvím bible je „Bůh miluje lidi, všechny lidi“.** Tím hlavním je tedy Boží láska a přijetí.
- **Hledání takových pasáží v bibli, které popisují Boha jako stvořitele.** „Ty jsi stvořil mé nejskrytější části“ (Žalmy 139,13) a „Vězte, Hospodin je Bůh, on nás učinil, a ne my sami sebe“ (Žalmy 100,3). Výsledkem má být, že pokud mě Bůh stvořil jako gay, tak proč bych nemohl vyjádřit svoji sexualitu?
- **Homosexualita je vnímána jako jedna z variant sexuální orientace a je neměnná.**⁶ Odkazuje se na vědeckou literaturu. Nová identita je podporována učením, hosty, korespondencí a je budována prostřednictvím účasti na evangelizačních aktivitách Good News a prostřednictvím společenské interakce.

Mahaffy (1996) se zajímal zase o to, jak lesbické ženy řeší kognitivní disonanci. Fundamentální či evangelikální křesťanská identita je prediktorem vyšší interní i externí disonance.

V této studii se vyskytovaly 3 strategie, které vedly ke zmírnění disonance:

1. **Změna myšlení** – příčina disonance je spíše vnitřní, člověk zpočátku věří, že jeho orientace je v rozporu s učením církve – řešením změna myšlení – čtení o zkušenosti jiných homosexuálních křesťanů, setkávání s jinými homosexuálními

---

⁶ Zde je spor mezi hlediskem esencionalistickým a konstruktivistickým. Esencionalisté vnímají homosexualitu jako vrozenou, konstruktivisté jako vytvořenou.

křesťany, podstoupení terapie, uvědomění si, že spiritualita a náboženství jsou dvě věci, snižování významů těch pasáží v bibli, které se uvádějí jako argument proti homosexuálnímu chování, bible není Bůh, Bůh je láska a přijímá všechny nepodmíněně. Bůh neodsuzuje, odsuzují lidé...

2. **Odchod z církve** – příčina disonance je spíše vnější
3. **Život v disonanci** – tato strategie je volena tehdy, když je příčina disonance spíše vnější, víra člověka není v rozporu s lesbickou orientací, lesbická orientace je v rozporu s tím, co říká církev, rodiče, kněží..., tedy co říká autorita.

Člověk změni pojetí víry, odejde z církve – už nechce mít s náboženstvím nic společného, odejde z církve do jiné církve, která je otevřenější homosexuálům, odejde k jinému náboženství, hledá změnu orientace, nehledá změnu orientace, ale přijímá celibát, zůstává v církvi a dokáže žít v situaci, která odsuzuje homosexualitu, protože on sám tento postoj nikdy nepřijal – to jsou možné způsoby vyrovnání se s disonancí.

Disonance se také může týkat nesouladu mezi myšlením a chováním, ale jen tehdy, pokud jak dané myšlení, tak dané chování jsou důležitými aspekty sebepojetí a identity. Což se právě týká náboženské víry a homosexuálního jednání. Tato teorie je jistě určitým vysvětlením, jak a proč vzniká konflikt a napětí u lidí, kteří sami sebe identifikují jako křesťany a gaye či lesby zároveň. Tento koncept je ale příliš statický a nepostihuje to, že se jedná o proces, a nebere v potaz všechny společenské a osobnostní faktory, které vstupují do hry. Komplexněji to vysvětluje teorie stigmatu.

6.3.2. Stigma

Být homosexuální znamená být stigmatizován. Nebo to člověk, který se vyrovnává se svoji homosexuální orientací, může prožívat jako stigma, i když zrovna v jeho okolí nebude nikdo, kdo to tak bude vnímat. V první chvíli, kdy si člověk začíná přiznávat, že je asi homosexuální, se mohou ozvat hlasy, které kdy slyšel, četl, slyšel v kostele atd. Jsi divný, jsi zmetek, je to nepřirozené, odsoudí tě, odmítnou, budou se na tebe divně dívat, budeš na okraji společnosti... Jen asi opravdu silná osobnost, na vnější autoritě nezávislá, dokáže takové hlasy rychle odhodit a jít životem sebevědomě dále. Jiní se musí nějak vyrovnat s tímto stigmatem a najít způsob, jak si sám sebe vážit navzdory společnosti.

V současné době ale nejspíš mladí lidé, kteří objevují svoji homosexuální orientaci, již tolik netrpí tím, že by prožívali svoji orientaci jako stigma. Kde ale určitě prožívání orientace jako stigmatu trvá, je mezi věřícími lidmi. Věřící člověk, u nás nejčastěji křesťan,

svoji orientaci může velice často prožívat jako stigma a sám sebe jako někoho, kdo je méněcenný.

Goffman (2003) uvádí 3 druhy stigmatu:

1. **Tělesná ošklivost** – tělesně handicapování, viditelné
2. **Stigmata šířená dědičně** – např. černoši, viditelné
3. **Vady charakteru** – např. homosexuálové, nemusí být vidět⁷

Nás zajímá jen stigma typu vady charakteru, které nemusí být vidět, protože to se týká homosexuálních lidí. Je to stigma na jedné straně jednodušší právě proto, že není na první pohled patrné. Na druhé straně vyrovnání se s tímto stigmatem může být horší, právě proto, že není na první pohled vidět. Člověk ho může skrývat, i sám před sebou. Toto stigma staví člověka do situace, kdy se rozhoduje, zda jej někomu sdělit či nikoliv. Nemusí, ale s takovým tajeným stigmatem se docela těžko žije. Je to stigma, které ubírá na lidskosti danému jedinci v očích druhých lidí.

Jak se stigmatizovaní lidé vypořádají s diskriminací? Podle Crockera a Majora (2003) existují 3 hlavní strategie, jak chránit sám sebe před tím stát se stigmatizovaným. Jedním ze zajímavých výsledků bylo, že lidé, kteří měli viditelné stigma, neměli nižší sebevědomí, zatímco ti se skrytým stigmatem ano. (Crocker & Major, 2003, s. 234)

1. Negativní zkušenosti, které prožívají, jsou přisuzovány předsudkům a diskriminaci.
2. Snižování hodnoty těch oblastí, v kterých by díky svému stigmatu pravděpodobně nevynikli.
3. Srovnávání sebe samých a toho, čeho dosáhli, s lidmi stejně postiženými.

Podle Yipa (in Rodriguez, 2010) se šlověk vyrovnává se stigmatem pomocí 4 strategií⁸:

1. **Napadení stigmatu** – snaha nově interpretovat pasáže v bibli, které se vztahují k homosexualitě. Konvenční výklad je odmítán, případně je pozornost věnována hlavním křesťanským principům, jako je láska a úcta ke všem lidem. Pokud je akceptováno, že jisté pasáže se vztahují k homosexualitě, tak je poukazováno na to, že byly napsány v jiné době a nevztahují se na dnešní společnost a na láskyplné

---

⁷ Dále Goffman dělí situaci člověka se stigmatem na diskreditovanou a diskreditovatelnou. V prvním případě je stigma zjevné, ve druhém nikoliv. To je případ i homosexuálů, stigma jej staví do situace diskreditovatelných. Člověk za určitých okolností tají své stigma, to jej ale činí zranitelnějším a takový člověk žije v neustálém strachu, kdy jeho tajemství vyplave napovrch.

⁸ Yip rozdělil vyrovnávací strategie do 3 úrovní: 1) poznání a rétorika (personální úroveň); 2) interpersonální úroveň – vztahy s místní církví; 3) intraskupinová úroveň – kontakty s gay – subkulturou. Autor dále zůstává jen u úrovně 1) – poznání a rétorika

vztahy mezi dvěma muži či dvěma ženami. Pomáhají si také rozdělením na biblické a křesťanské principy.

2. **Napadení stigmatizujících** – snižování důvěryhodnosti církve jakožto morálního ochránce hodnot pro homosexuální křesťany, což se projevuje oslabováním či ignorováním církevní doktríny týkající se homosexuality a homosexuálů. 1) Církev se ohledně postoje k homosexualitě mýlí, jako se mýlila v postoji k otroctví a apartheidu; 2) Je zde propast mezi oficiálním postojem církve, který je negativní, a přístupem kněží, kteří se snaží podporovat a respektovat. Neodsuzují, ale soucítí. Nebo ti samí kněží oficiálně odsuzují homosexualitu a homosexuální akty, ale při osobním jednání mluví jinak, projevují soucit a nevměšují se. To je vnímáno jako pokrytectví a nedostatek odvahy.
3. **Použití pozitivní zkušenosti** – znamená to, že člověk uznává hlavní křesťanské hodnoty, které se týkají monogamního vztahu pouze s jedním partnerem. S tím souvisí odmítání promiskuity. Církev nechápe, co to znamená homosexuální partnerství. Partnerství dává možnost žít dle křesťanských hodnot, a to, že je funkční, dodává sebedůvěru. Homosexuální partnerství je založeno na obecných křesťanských principech – lásce, vzájemném obohacování, věrnosti a závazku. Je budována osobní spiritualita, která zdůrazňuje osobní víru, jež vychází z křesťanství, a již není hledáno potvrzení ze strany církve. Může nastat odstup od církve, ale ne od křesťanství. Můžeme mluvit o *teologii zkušenosti* namísto *teologie autority*, která zdůrazňuje náboženská dogmata. Odstup od církve může být fyzický – odchod z církve, tak teologický – zůstávají v církvi, ale odstup od učení církve v některých otázkách.
4. **Použití ontogenetického argumentu** – všechny sexuální orientace, včetně homosexuální, jsou stvořeny Bohem a díky tomu jsou Bohem i požehnány a podporovány. Co Bůh stvořil, tak nesmí být měněno. Být homosexuál je jako být levoruký, či mít zrzavé vlasy. Je to neobvyklé, odlišné, ale ne vnitřně zlé, nezdravé, není to nemoc. Někteří žijí v partnerství, jiní žijí *teologii přátelství*.

Tato teorie si všímá jak společenských okolností, tak i osobnostních charakteristik, ale ani ona není plně vystihující. Rodriguez dává přednost teorii, která se opírá o konstrukt „konflikt identit“.

6.3.3. Konflikt identit

Baumesiter a Shapiro⁹ (Baumeister, Shapiro, & Tice, 1985) popisují konflikt identit (legitimační krize) tehdy, když existuje stav, kdy člověk se cítí být zavázán současně dvěma různým aspektům identity, které jsou neslučitelné. Každá od člověka vyžaduje jiné chování. Legitimační krize vyžaduje přítomnost sociálních okolností a existenci více osobních závazků. Např. krize identity u homosexuálního křesťana by nikdy nevznikla, nebýt zde církevního učení, které homosexualitu odsuzuje, a společnosti, která také není vždy homosexualitě nakloněna. Zároveň jsou tu dva závazky – jeden vyplývá z identity křesťana a druhý z identity gaye či lesby.

Dva klíčové aspekty konfliktu identit:

1. Existence hluboké oddanosti dvěma různým složkám identity. Konflikt se objevuje jen za určitých okolností, kdy oddanost dvěma závazkům znamená existenci takových pravidel pro chování, která jsou vzájemně v rozporu.
2. Existence vícenásobné identity – to znamená, že každá celková identita člověka je složena z řady pod-identit, které jsou dynamického charakteru. Dynamická interakce uvnitř vícenásobné identity může potenciálně vést ke konfliktu identit.

Homosexuální křesťané jsou názorným příkladem takového konfliktu identit, jak jej popisují Baumeister a Shapiro. Člověk má pocit, že se ocitá v neřešitelné situaci. Člověk má pocit, že nemůže jednat, aniž by nezahlavil – člověka, ideologii, instituci. Jelikož nějaká akce je nutná, tak člověk cítí vinu, protože jedná jako „zrádce“.

Ale ne vždy člověk prožívá konflikt mezi identitou náboženskou a sexuální. Kdy nedochází ke konfliktu? Tehdy, když člověk nikdy neměl internalizované anti-gay náboženské stanovisko; když znehodnocuje učení církve; coming out přichází v pozdějším věku; účastní se seminářů; Bůh miluje všechny a zahrnuje je láskou. (Rodriguez, 2010)

Konflikt identit může být vyřešen různě – odmítnutím jedné z identit a příklon jen k jedné, oddělením identit, kdy nedochází ke kontaktu těchto identit, a integrací identit do jedné, nové identity, která zahrnuje obě původní identity.

---

⁹ Autoři dělí krizi identity na motivační krizi a legitimační krizi - motivační krize je taková, kdy člověk vlastně ještě nemá plně vytvořenou identitu, je zde přítomen deficit v identitě. Člověk si ještě nezvolil závazné hodnoty, podle kterých bude žít. Není zde díky tomu dostatečná motivace k vytvoření identity, proto motivační krize, člověk trpí neschopností se rozhodnout, zvolit si něco, vyústěním může být difúzní identita či moratorium. Legitimační krize je taková, kdy identita již vytvořena je, ale existují vedle sebe různé definované sebepojetí, která nejsou slučitelná. Jsou zde různé závazky a člověk má problémy jim dostát. Je nemožné se rozhodnout a jednat v souladu se všemi hodnotami a cíly, které daný člověk má. Deficit v identitě je způsoben vývojem a objevuje se v adolescenci a ve středním věku, konflikt identity není způsoben vývojem a může se vyskytnout kdykoliv.

Konflikt identit naznačuje, že se jedná o stav, v kterém se člověk nachází. Aby člověk konflikt vyřešil, musí něco dělat, aby se stav změnil. Musí pracovat na integritě identity, což je proces, který trvá nějakou dobu. Rodriguez (2010) dává přednost tomu, zaměřit se na zkoumání procesu integrace identity než jen na konflikt identit. Zaměření se na proces integrace identity umožňuje vnímat jev z větší perspektivy a brát v potaz odolnost jedince, který je schopen žít a unést konflikt, který je přítomen v jeho životě.

6.3.4. Duchovní cesta či cesta víry

Tři důležité aspekty (Shallenberger, 1996):

1. Osobnostní vývoj gayů a lesbických žen – coming out
2. Duchovní vývoj gayů a lesbických žen
3. Nové paradigma či výzkum jako nástroj zhodnocení hlasů a životního stylu těch, co jsou na okraji společnosti

Je homosexualita společenským konstruktem či je esenciální vlastností člověka, která má být objevena? Konstruktivismus poukazuje na to, že homosexualita je závislá na vlivu prostředí, orientace není neměnná, není vrozená, esencialismus poukazuje na to, že homosexualita je vrozená, neměnná. Co to vlastně znamená mít homosexuální identitu? Jak coming out a duchovní cesta spolu souvisejí?

Coming out je vnímán jako milník, klíčový okamžik v životech spirituálně založených lidí. Je to okamžik, kdy člověk vyzná pravdu před sebou a před Bohem, je to duchovní proces, který vede k větší akceptaci sebe sama před sebou a před Bohem, člověk spěje k plnější integritě. Někdo prožívá coming out radostně, protože uvědomění si orientace mu mnohé v jeho životě osvětluje a dává smysl. Jiní prožívají spíše úzkost, hanbu, stud, strach. Někteří prožívají zvláštní situaci, vyrůstají v církvi, která jim říká, homosexuálové neexistují, ale oni právě prožívají, že ano. Jak být v církvi, která jim říká, ty neexistuješ?

Někteří zůstali věrni tradici a ze své církve neodešli – byli pevně zakořeněni v této tradici, nechtěli vzdát svůj zápas s homofobií uvnitř církve tím, že odejdou, a proto zůstali. Zůstali i proto, že našli společenství uvnitř církve, které je přijalo takové, jací jsou. K tomu jim pomohlo i to, že jinak přistoupili k bibli a jinak ji interpretovali.

Když budeme vycházet z toho, že člověk byl věřící ještě před coming outem, tak uvědomění si homosexuální orientace staví člověka, kdy může být nucen přehodnotit celou svou víru a příslušnost k církvi. Coming out se skutečně může stát začátkem nové, hlubší

duchovní cesty. Jsou lidé, kteří na nějakou dobu opustí církev, vrhnou se do života, kdy se obklopí lidmi své orientace, zkoušejí, navazují vztahy, žijí... Pokud ale pro ně víra zůstala důležitou stránkou jejich osobnosti, jednoho dne pocítí potřebu svoji víru vyjádřit a sdílet.

Ať již se vzdálili od své církve, či zůstali její součástí, narážejí na oficiální postoj, který neschvaluje homosexuální vztahy. Častým řešením je nalezení rozdílu mezi spiritualitou či vírou a náboženstvím. Spiritualita vyjadřuje to, že člověk uznává existenci něčeho vyššího, než je on, a vyjádřena je právě jeho vírou a tím, že se snaží podle této víry žít. Náboženství je pak pevný rámec, s jehož pomocí je víra institucionalizována. K rozdělení na spiritualitu a náboženství mohou tíhnout ti lidé, kteří prožili nějaký duchovní zážitek.

6.3.5. Teorie zmocnění, převzetí zodpovědnosti (Empowerment)

Je to vědomý proces, který je zaměřen na místní komunitu, jehož součástí je vzájemný respekt, kritická reflexe, péče, členství v komunitě. To jim pomáhá dosáhnout lepšího přístupu ke zdrojům podpory a převzít kontrolu nad těmito zdroji. Jinak řečeno, jde o to dosáhnout větší kontroly nad svými životy přijetím zodpovědnosti a kritickým přístupem. Teorie zmocnění se nezaměřuje na nedostatky, problémy, ale na zdravé oblasti, na silné stránky, na budování schopností.

Vědci v této oblasti rozlišují mezi zmocňovacími hodnotami, zmocňovacími procesy a posilujícími výsledky. Hodnoty se zaměřují na celkové zdraví, na silné stránky, a ne na problémy, rizikové faktory či hledání obětí beránek a stavění se do role obětí beránka. Procesy se snaží rozvíjet schopnosti, hledají zdroje podpory a budují společenské kontakty. Výsledky jsou hodnocení intervencí navržených k tomu, aby vedly k posílení jednotlivých lidí. Lidé pak dokážou lépe dosáhnout svých životních cílů.

Rodriguez (2010, s. 25) na základě své studie uvádí, že členství ve splečenství, které podporuje integraci víry a sexuální orientace, zmocňuje své členy k tomu, aby tato integrace proběhla úspěšně a vytvořila se nová, jednotná identita. Jako příklad uvádí The Metropolitan Community Church of New York (MCC/NY). U nás tuto roli má do určité míry sdružení Logos.

PRAKTICKÁ ČÁST

7. Formulace výzkumného problému a cíl práce

Tématika žen s odlišnou sexuální orientací není v literatuře významněji zpracovaná. Souvisí to s tím, že převážná část literatury i výzkumů je věnovaná mužům, tedy gayům. Prací, které by se věnovaly věřícím ženám s lesbickou orientací, je ještě méně. V našem prostředí není žádná studie, která by zkoumala, jak se ženy vyrovnávají se svojí orientací v kontextu víry. Zaměřila jsem se proto ve své praktické části na to, jak se lesbické ženy vyrovnávají s tím, že jsou lesbicky orientované a zároveň věřící. Nejvíce mě zajímalo, jestli prožívají nějaký konflikt mezi svou vírou a orientací, a pokud ano, jak jej řeší, co jim pomáhá dát svoji víru a orientaci do souladu, jaké používají strategie, které tento konflikt mírní či řeší úplně.

Ptala jsem se také na to, jak přišly k víře, jestli pocházejí z věřící rodiny, či přišly k víře samy. Bylo důležité zjistit, co pro ně vlastně víra znamená a co pro ně znamená církev a bible. Také mě zajímalo, do jaké míry je pro ně bible a církev autoritou, neboť jinak se srovnává se svojí orientací člověk, který bez výhrad souhlasí s učením církve a jiné výklady bere jako překrucování, a jinak člověk, který nevěří bez výhrad všemu, co církev učí.

Cílem mého výzkumu bylo tedy nahlédnout do toho, jak ženy prožívají svoji odlišnou sexuální orientaci v situaci, kdy učení církve jednoznačně odmítá tzv. praktikovanou homosexualitu. Smířit se s odlišnou sexuální orientací je za těchto okolností velice těžké a člověk může prožívat velmi silný vnitřní konflikt mezi svou vírou a touhou po vztahu. Pokud mu nějaká jím uznávaná autorita říká, že nejen případný sexuální styk je objektivně mimo řád stvoření, ale i jeho sklon, může být velmi těžké dojít k pozitivnímu sebeobrazu a k přijetí sebe sama. Proto jsem se zaměřila ve svých rozhovorech na to, jestli takový konflikt mezi vírou prožívaly či prožívají a jak jej řešily či řeší.

8. Formulace výzkumných otázek

Výzkumná otázka č. 1: Jaké byly příčiny a zdroje konfliktu mezi vírou a odlišnou sexuální orientací?

Výzkumná otázka č. 2: Pokud ano, jaké strategie ženy použily, aby konflikt vyřešily, či alespoň zmírnily?

Výzkumná otázka č. 3: Jaký je vliv víry na vývoj lesbické identity?

9. Metodologický rámec a výzkumný soubor

Vzhledem k tématu byl zvolen kvalitativní metodologický rámec, neboť kvantitativní metody se mi jevily jako neadekvátní při sledování takového jevu, jako je případný konflikt mezi vírou a orientací. Dalším a velmi podstatným důvodem byl velmi specifický výzkumný soubor. Lesbicky orientovaných žen a zároveň věřících není mnoho.

9.1. Popis výzkumného souboru

Najít věřící lesbické ženy nebylo vůbec jednoduché. Podmínkou mého výzkumu bylo, aby žena byla lesbicky orientovaná a zároveň věřící, kdy nebylo důležité, jestli pochází z věřící rodiny, nebo dospěla k víře později. Důležitým kritériem nebylo ani to, jestli prožívaly ve svém životě nějaký konflikt mezi vírou a orientací. Pro mě byla zajímavá i varianta, kdy ke konfliktu nedošlo. Tam mě případně zajímalo, co přispělo k tomu, že dotyčná žena žádný konflikt neprožívala. Kritériem bylo, zdali žena je nebo byla věřící a zároveň je lesbicky orientovaná, nebo se k lesbické orientaci někdy hlásila. Nicméně díky velké specifičnosti bylo velmi složité vůbec někoho najít.

K tomu přistupuje i jeden důležitý fakt, a to bohužel existence strachu u lesbických žen, které jsou součástí církve a neprošly si coming outem kvůli tomu, že si vlastně nepřipouštějí existenci odlišné sexuální orientace, ale vnímají ji jako problém, který je třeba léčit. Měla jsem kontakty na 2 ženy, ale odmítly se na výzkumu podílet. Měly strach a odmítaly se na sebe dívat jako na homosexuálně orientované. Procházely ve svém společenství duchovní obnovou, která jim měla pomoci přijmout se jako ženy, neboť s tím měly problém. Dále jim měla pomoci změnit jejich vztah k sexualitě, který byl ovlivněn sexuálními zneužitím, a nakonec jim měla pomoci změnit vztah k mužům, kdy strach z nich a nedůvěra k nim jim znemožňovala navázat heterosexuální vztah, aspoň u jedné ženy. Druhá žena nechtěla vstoupit do manželství, ale chtěla žít v celibátu.

Oslovila jsem některé lesbické organizace a Logos, jak v Praze, tak v Brně, bohužel zde mi nepomohli, neboť Logos sdružuje převážně homosexuální věřící muže a kontakt na lesbicky orientovanou ženu mi dát nemohli. Dále jsem uveřejnila inzerát v katolických rodinách, na který se bohužel nikdo neozval. Dala jsem inzerát i na některé seznamky, ale opět, nikdo se neozval. Také jsem oslovila některé psychoterapeuty, kteří mají mezi svými klienty lidi s odlišnou sexuální orientací, ale z etických důvodů odmítli své klienty oslovit. Báli se, aby nesouhlasili jen kvůli nim.

Nakonec pomohla náhoda. Jedna moje známá změnila práci a její nadřícená splňovala mé podmínky. Tato žena svoji orientaci nijak neskrývá a byla ochotná se výzkumu zúčastnit. Kontakt na druhou respondentku jsem získala přes faráře, který působil v Logosu v Praze. Ani tato žena svoji orientaci neskrývá, a tak ochotně souhlasila se svojí účastí. Třetí respondentka je moje dlouholetá kamarádka, zde jsem ale dlouho váhala, jestli ji do výzkumu zařadit. V této chvíli ještě nemá jasno, jestli je lesba, nebo ne. Nicméně prožila si období, kdy to řešila velmi intenzivně a hlásila se k homosexuální orientaci. Druhým problémem bylo to, že v době, kdy si uvědomila, že je možná homosexuální, tak již nebyla praktikující věřící, nicméně v rozhovoru vyšlo najevo, že i přesto ji pohled církve ovlivňoval. Nakonec jsem se tedy rozhodla ji do výzkumu zařadit. Poslední rozhovor jsem získala také díky známé.

Všech oslovených žen jsem se zeptala, jestli neznají ještě někoho, kdo by splňoval moje kritéria, dvě uvedly své přítelkyně, ostatní již nikoho neznaly. Jedna partnerka mi na otázky odpověděla e-mailem. Druhá se odmítla zúčastnit, jako důvod uvedla nesmělost, a odpovědět nechtěla ani po e-mailu. Druhým důvodem bylo, že toto téma je pro ni stále živé, a tak se k tomu nechtěla vyjadřovat a dotýkat se nezhojených ran. Její věřící rodiče rozhodně smíření s její orientací nebyli.

Pouze jedna žena z mého souboru nežila ve vztahu, ostatní měly partnerky, z toho dvě ženy tvořily pár. Většina žen žila v Praze, ale ani jedna se v Praze nenarodila. Jedna žena pracovala a žila v západních Čechách nedaleko Plzně, v jedné malé vesnici. Byly ve věku 31, 33, 34, 38 a 38, průměrný věk byl tedy 34,8 let. Čtyři ženy byly vysokoškolsky vzdělané, jedna žena měla střední školu. Všechny ženy byly bezdětné a ani jedna vzhledově neodpovídala vžitým představám o lesbách.

9.2. Metody získávání a zpracování dat

Jako výchozí metodu jsem použila polostrukturovaný rozhovor, který mi umožnil se předem připravit na rozhovor a promyslet témata, na která se chci v rozhovoru zaměřit, a zároveň ponechat prostor na doplňující otázky ze strany mé i účastnic výzkumu. Podařilo se mi uskutečnit rozhovor se 4 ženami, jedna žena mi odpověděla e-mailem. Tato žena byla velice pracovně vytížená a na osobní setkání neměla dostatek času, to se odrazilo i na stručnosti odpovědi, takže její odpovědi budou mít jen ilustrativní charakter.

Jelikož jedna žena se podílela na dokumentu *Jsem žena orientovaná na ženy* od Heleny Třeštíkové (2001), a tak mě na něj upozornila, využila jsem jako zdroj informací i

tento dokument. Jedná se zde o ženy lesbicky orientované a zároveň věřící, takže splňují mé kritérium.

Všechny ženy byly samozřejmě seznámeny s tématem a byla jim zajištěna anonymita. Také jsem jim nabídla, že jim rozhovory pošlu, aby mohly odstranit vše, co tam nechtějí mít. Všechny byly dotázány, zda souhlasí s nahráváním, nikdo neodmítl. Rozhovory byly nahrávány na záznamník na mobilním telefonu. Přepsány byly doslovně, abych co nejvíce zachovala autenticitu rozhovorů. Intonace, gesta apod. zachyceny nejsou. Důraz byl položen na obsah rozhovoru, takže to ani nebylo v tomto případě nutné.

Jedna žena na anonymitě netrvala, dovolila mi zmínit její účast na dokumentu Jsem žena orientovaná na ženy. Ani jedna žena na přepsaném rozhovoru nic nezměnila, neboť já sama jsem ve fázi prepisování rozhovoru pozměnila všechna jména a okolnosti, které by je mohly nějak prozradit. Další důležitou věcí bylo podepsání informovaného souhlasu, kde ženy souhlasily s účastí na výzkumu, s citací jejich výroků pro potřeby bakalářské práce, s nahráváním rozhovoru i s možností, že mohou kdykoliv od výzkumu odstoupit a stáhnout svůj souhlas. V případě ženy, která se zúčastnila natáčení dokumentu, bylo ještě potřeba podepsat, že souhlasí s tím, že tuto informaci můžu ve své práci uvést.

Všechny respondentky měly možnost si zvolit místo, kde se setkáme, 2 zvolily kancelář, kde pracovaly. Jeden rozhovor proběhl u mě doma a jeden venku v lese, neboť bylo hezké počasí. U všech rozhovorů bylo tedy maximálně zajištěno soukromí.

9.2.1. Schéma polostrukturovaného rozhovoru

I) Demografické údaje

- věk, místo narození a místo bydliště, profese, partnerský vztah, náboženská příslušnost

II) Víra a rodinné vztahy

- Pocházíte z věřící rodiny, nebo jste uvěřila později?
- Jak jste uvěřila?
- Jak vnímáte bibli a církev? Kdo nebo co je pro Vás autoritou?
- Jaké jste měla vztahy s rodiči?

III) Coming out

- Kdy jste si začala uvědomovat svoji orientaci?
- Jak jste to prožívala?
- Komu jste o tom řekla?

- Jaké důvody Vás vedly říct to rodičům a čeho jste se nejvíce obávala, než jste jim to řekla?
- Co Vám pomáhalo a co naopak ztěžovalo přijetí odlišné sexuální orientace?
- Dostala se do konfliktu Vaše víra a orientace? Jak?
- Jak jste to řešila? Co Vám pomohlo?

IV) Identita

- Kdo jste?
- Jak se sama nazýváte? Lesba, lesbička...

To je samozřejmě jen orientační schéma, otázky nebyly pokládány vždy stejně, některé byly v průběhu rozhovoru odpovězeny dříve, takže jsem je už nemusela pokládat. Během rozhovoru jsem se ptala na to, co z něj vyplynulo, takže ne všechny otázky jsou zahrnuty v tomto schématu.

9.3. Metody analýzy dat

Získaná data byla zpracována metodou vytváření trsů a metodou zachycení vzorců. Metoda vytváření trsů slouží k tomu, abychom seskupili a konceptualizovali určité výroky do skupin na základě např. rozlišení určitých jevů, místa, případu atd. Trsy vznikají na základě vzájemné podobnosti mezi identifikovatelnými jednotkami. Podobnost může být např. tematická, časová, prostorová atd. Metoda zachycení vzorců se snaží v datech vyhledávat opakující se vzorce a ty zaznamenat. Jde o vyhledávání určitých obecnějších principů, vzorců a struktur, které odpovídají specificky zaznamenaným jevům vázaným na určitý kontext, osobu atd. Tato metoda byla zvolena z důvodů, že výzkumný vzorek byl poměrně malý a tato tematika v našich podmínkách zkoumaná nebyla. (Miovský, 2006)

10. Výsledky výzkumu

Všechny rozhovory jsem si několikrát pozorně přečetla a přemýšlela o základních kategoriích, které se tam objevují. Vycházela jsem z toho, že jde o vývoj lesbické identity, takže se nabízely kategorie jako pre-coming out, coming out vnitřní, coming out vnější atd. Rozhovory jsem četla pořád dokola, vyhledávala jsem podobná témata a ty jsem si zabarvila vždy jednou barvou. Takhle jsem pokračovala do vyčerpání témat, která jsem považovala za důležitá. Podívejme se tedy nyní podrobněji na výsledky výzkumu.

10.1. Pre-coming out

Nikdo se nerodí s tím, že by hned od začátku věděl, že je odlišně orientovaný. Žijeme ve společnosti, a někdo v církvi, kde je převládající tzv. heteronormativita, tedy postoj, kdy manželství a rodina je norma a většina lidí s tím tak nějak počítá. (Komenda, 2000) Východiskem je tedy situace, kdy člověk počítá s tím, že se jednou vdá, bude mít děti, rodinu, příp. počítá s duchovní cestou v řádu či nějaké komunitě.

10.1.1. Akceptace církevní normy

Všechny mé respondentky to tak měly taky. To byl tedy jakýsi výchozí stav, ze kterého všechny vycházely – manželství, rodina, duchovní cesta. S tím souvisí taky akceptace církevního požadavku na sexuální aktivitu, která patří až do manželství. Nikoho nenapadlo, že by mohlo být něco jinak. Jelikož homosexualita je vnímaná jako něco mimo normu, málokoho asi napadne uvažovat o tom, že by mohl být homosexuální, pokud nedojde k nějaké situaci, která člověka donutí přemýšlet o této možnosti.

„...jo, někdy v těch 15 takový to ano, sex až po svatbě...“ (Eva)

„...já jsem dokonce měla před svatbou, v 18...já jsem navíc s těma chlapama nespala, že jo, protože jsem byla věřící a předmanželský sex ne...“ (Martina)

„Tak jo, drželi jsme se za ruce, jsem si říkala, zkusím to, taky došlo na nějaký líbání, no nic moc, tak jako ale zkusila jsem to, jako ale dál jsem pokračovat nechtěla, tenkrát jako v té době, to jsem byla ještě věřící, a to sex mimo manželství nee...“ (Petra)

„Vždyť já jsem byla ztotožněná s tím, že se vdám, budu mít děti a že chci mít sex až v manželství, až si budu ochotná toho člověka vzít, tak teprve pak. Sex jako nejvyšší vyjádření lásky patřil až do manželství.“ (Helena)

10.1.2. „S kluky to není ono“

Většina respondentek měla za sebou nějaký vztah s „klukem“, který byl ale vnímán jako něco, co není ono, kde chybí intimita a blízkost. Jelikož dotyčné ženy měly v době střední školy jiné zájmy, než se jen dívat po chlapcích, které nevnímaly jako rovnocenné partnery, tak je příliš netrápilo, že nikoho nemají, a doufaly, že později si někoho najdou, třeba na vysoké škole. Jedna žena plánovala spíš vstup do kláštera, takže neměla potřebu se po nějakém chlapci dívat.

„[...] chodila jsem s hodně chlapama, ale nikdy nebyla ta intimita prostě taková, ani mě to teda [sex] po pravdě asi nelákalo, protože když s někým chodíš půl roku, tak by se to nedalo vydržet.“ (Martina)

„Jeden, jeden [vztah]...mě jako na gymplu mě to nebralo, jsem si říkala až třeba na tý vejšce, že jo, mě ti kluci ani ti vrstevníci moc neříkali...a potom v prváku na tý vejšce jsem měla asi roční vztah se spolužákem, tak ale jako nebylo to vono“ (Eva)

„Já jsem chodila s dvěma klukama předtím a vždycky, když už to se mnou nevydrželi a rozešli se se mnou, tak se mi strašně ulevilo...ono to nebylo o ničem.“ (Petra)

10.1.3. Záblesky a nejasné tušení jinakosti

V určité chvíli se mohlo ještě před coming outem stát, že člověk měl takové krátké záblesky a nejasné myšlenky, jestli to snad není vše jinak. V dřívější fázi pro tyto pocity neměl ani pojmenování. Jedna respondentka uváděla, že s „holkami blbly“ a psaly si zamilovaná psaníčka, ale připuštění si odlišné sexuální orientace nebylo na pořadu dne. Člověk to neuměl ani pojmenovat, nedával to do souvislosti se sexualitou.

Reakce na tyto záblesky:

- **Potlačení** – *„[...] tak jako víš, ono ti pak začne docvakávat, že se ti ty holky líbily už dřív, akorát člověk to prostě nějak potlačuje, právě třeba i kvůli tomu, že je věřící a tak...“ (Martina)*
- **Neuvědomování** - nedávání své odlišnosti do souvislosti se sexualitou – *„Tam jsem si prožila druhou závislost na ženě, ale pořád nedocházelo k tomu poznání, že by mohlo jít o jinou orientaci. Mě to vůbec nedocházelo, pořád jsem si plánovala, že se jednou vdám, budu mít děti a tak.“ (Helena)*

- **Je to jen následek něčeho, co se stalo v dětství** – „...už mi to probliklo kdysi dávno...já to tehdy nikomu neřekla, já jsem to hned zaplašila... je to jen následek něčeho, neměla jsem to dětství lehký.“ (Petra)

Tyto reakce se znovu objevují i v době coming outu a prvotního vyrovnávání se s odlišnou sexuální orientací. I v době, když už si žena naplno uvědomí, že ji přitahuje člověk stejného pohlaví, se může ještě stát, že to popírá a potlačuje, pokusí se to vytěsnit, říká si, že je to následek něčeho, jen je to již na jiné úrovni. Neuvědomování je však typické pro fázi před coming outem.

Než tedy dojde ke skutečnému přiznání si jiné orientace, předchází tomu období, kdy člověk má jen nějaké nejasné tušení, které není spojováno se sexualitou a odlišnou sexuální orientací. I když na okamžik dojde k tomu, že možná je to vše jinak, než si do té doby myslel, nedojde ještě k plnému uvědomění si toho, že je odlišně orientován. Myšlenka je popřena, vytěsněna, potlačena, rychle zaplašena. Člověk tu skutečnost může mít přímo před očima, ale přesto zůstat slepý a tuto realitu zatím nevidět. Může být platonicky zamilován do paní učitelky, může „blbnout s holkami“ a vodit se s nimi za ruku, dokonce si s nimi vyměňovat zamilované psaníčka, může být opětovně „závislý“ na nějaké ženě, může toužit po tom být nějaké ženě stále na blízku, a přesto nic nevidět.

Důvody, proč člověk realitu nevidí, mohou být různé. Jako nezákladnější vidím schopnost psychiky chránit se před něčím, co by člověka mohlo nějak ohrozit a vystavit jej něčemu, na co ještě není připravený a co by nemusel, jak se říká, „ustát“. Jak říká jedna respondentka: „*Neměla jsem důvěru k lidem, žádné zázemí, přátele. Až jsem měla kolem sebe někoho, komu jsem důvěřovala, a až jsem se dokázala zamilovat, mohla jsem si konečně připustit, že jsem asi homosexuální. Měla jsem konečně kolem sebe někoho, o koho jsem se mohla opřít, a nemusela jsem se bát, že na to zůstanu sama.*“ (Helena)

10.1.4. Faktory ovlivňující si nepřiznání odlišné sexuální orientace

Od určitých nejasných záblesků, kdy člověku probliklo, že by možná mohl být jinak orientovaný, do stavu, kdy si plně připustil, že je jinak orientován, uběhla určitá doba. V této době působily mnohé faktory, které to uvědomění ztěžovaly. Z rozhovorů se mi podařilo rozeznat tyto faktory:

- Postoj společnosti a církve k homosexualitě.
- Víra v učení církve o manželství.
- Nedožralost, nedospělost, hlavně v oblasti sexuální, opožděný vývoj.

- Sex je vnímán jako něco špatného a hříšného.
- Nedostatek partnerských a sexuálních zkušeností, kdy chybí jistota a není se zatím o co opřít.
- Nedostatek sociálního zázemí – nevytvořená důvěra k lidem.
- Psychické problémy – deprese, vývojová krize...
- Nedostatek zájmu o druhé pohlaví a postoj, že si partnera najdu později.
- Nepříznivý vývoj v dětství, kdy člověk zažíval různá zranění, jako odmítnutí matkou, sexuální zranění, nedobrý vztah s matkou. Svoji odlišnost vnímal jako reakci na tato zranění.

Všechny ženy si prošly dobou, kdy tápaly, nevěděly, nebo si prostě jen neuvědomovaly, jak to je. Aby si skutečně samy před sebou přiznaly, že jsou orientované na ženy, muselo se něco klíčového stát. Tím klíčovým okamžikem bylo navázání vztahu se ženou, zamilování se, či konečně připuštění si, že je člověk zamilovaný. To už přichází doba vnitřního coming outu, který je poměrně brzy následován coming outem vnějším.

10.2. Coming out

10.2.1. Vnitřní coming out

Nastává velice často v době prvního skutečného zamilování a navázání vztahu. V této fázi si člověk zpětně uvědomuje, že vlastně byl jiný už v dětství a v době puberty, i když pro to neměl pojmenování. V tomto období už ale má pro to, co prožívá, pojmenování. Může to být postupné uvědomování, nebo to může být tzv. aha okamžik, ale většinou to není jednoduché období. Internalizovaná homofobie tento proces značně komplikuje.

„V jedna v dvaadvaceti...kolem tý dvacítky...já jsem měla spolubydlící na koleji...tak to nějak vyplynulo, my jsme potom spolu chodily. Ona se do mě zamilovala...“ (Eva)

„...pak jsem zjistila, že jsem lesba, to mi bylo asi 23, a to jsme vlastně ještě s přítelkyní [...] řešily jako to, že se navzájem sobě líbíme, že nás něco přitahuje...“ (Martina)

„Najednou mi začalo docházet, že jsem se nejspíš zamilovala, a to jsem poprvé nahlas na terapii řekla, že mám podezření, jestli nejsem homosexuální. To mi bylo 30, dala jsem si dárek k narozeninám.“ (Helena)

„...já jsem si to uvědomila v okamžiku, kdy jsem zjistila, že to mám stejně jako svoje dvojče. To byla moje kamarádka, asi nejbližší, a říkala mi, že je asi zamilovaná do naší společné kamarádky...já si v tu chvíli uvědomila, že já to mám stejně k ní...bylo mi 23 let.“
(Petra)

Jedné ženě tedy bylo asi 22, dalším dvěma 23 a poslední ženě 30. K uvědomování dochází v době, kdy mladý člověk hledá a navazuje partnerské vztahy. Dvě ženy si uvědomily svoji orientaci ve chvíli, kdy navázaly vztah se ženou, jedna žena v době, kdy si uvědomila, že to, co prožívá ke kamarádce, je nejspíš asi zamilovanost. Poslední žena si to uvědomila díky nastavenému zrcadlu své nejlepší kamarádky.

Jedna žena si uvědomila svoji orientaci v době, kdy jí bylo již 30. Důvodem dřívějšího neuvědomění bylo to, že neměla dostatečně vybudovanou důvěru k lidem, tudíž neměla až do svých 25 let blízké přátele, natož vztah. Ačkoli prožívala, jak sama říká, různé „závislosti“ k ženám, nedošla k poznání jiné orientace. K tomuto poznání dochází až v době, kdy je natolik psychicky připravená, že informace o odlišné sexuální orientaci již pro ni není tak ohrožující.

V počáteční fázi coming outu může dojít ke dvěma hlavním uvědoměním:

1) Dřívější „zamilování“, „blbnutí s holkami“, „závislosti“ na ženách jsou dány do souvislosti se sexuální orientací a dávají v kontextu coming outu větší smysl. **Dochází tedy zpětně k nacházení „důkazů“ pro odlišnou sexuální orientaci.**

„Tak já když jsem se dívala zpátky, tak mi to najednou dávalo větší smysl, já jsem nikdy neměla muže jako vzory, vždycky to byly nějaké ženy, taky jsem se zamilovala do učitelky, takže mě to pak prostě bylo jasnější.“ (Eva)

„Tak jako víš, co, ono ti pak začne docvakávat, že se ti holky líbily už dřív...tak v té chvíli si vlastně začne uvědomovat, že se mu ty ženské začaly vlastně líbit před tím, ale teprve teď to umí nějak jakoby pojmenovat, nebo prostě dát si to všechno do souvislosti.“
(Martina)

„Až postupně jsem si přiznala, že jsem se do ní zamilovala. Teprve tehdy jsem se jinak podívala na všechny ty moje závislosti a začalo to dávat smysl.“ (Helena)

2) Někdy dochází i k **uvědomění si nekonformity v pohlavní roli** – žena si zpětně uvědomuje, že vlastně chtěla být „klukem“, že se nikdy nechovala jako žena a snažila se chovat jako „kluk“, měla spíše mužské koníčky a má mužské koníčky atd. Pohlavní nekonformita mohla hrát i jistou roli v době hledání a mohla svádět až k podezřením na

transsexualitu. Tato nekonformita má opět roli nějak podpořit nově vznikající identitu – identitu člověka s odlišnou sexuální orientací.

„Vlastně už jako malá jsem chtěla být kluk, hrála jsem si na kluka, chodila jsem jako kluk, já jsem vlastně i nějakou dobu přemýšlela, jestli nejsem spíš chlap a docela vážně jsem uvažovala o změně pohlaví.“ (Helena)

„Já jsem se v podstatě nestandardně chovala jako už od malička, já jsem od malička byla spíš jako kluk, já jsem byla kluk outsider, ale byla jsem spíš než holka, já jsem se nikdy nechovala typicky jakoby žensky...a to mám od malička, od malička mě zajímají letadla a ty bouřky vlastně taky [...] jo tíhnu hodně k mužskejm zájmům...já jsem měla ráda klučičí oblečení...“ (Petra)

10.2.2. Reakce na uvědomění si odlišné sexuální orientace:

Skutečně si naplno připustit, že se mi jako ženě líbí ženy, a ne muži, může být pro mnohé velice náročné. Co může taková žena zažívat?

1) První reakcí byl nejčastěji **šok**, pocit, že jsem divná, s tím souvisel taky pocit **ztráty identity**.

„Ze začátku to byl takovej šok...jsem si přišla taková divná.“ (Eva)

„Pamatuju si, jak jsme seděly na tý lavičce a mě se začala hrozně motat hlava a myslela jsem, že sebou seknu, to bylo jako kdybych dostala 220 V, jako by mě zasáhl blesk a najednou to bylo jakoby...ve vteřině naprostá ztráta identity, jako kdybych se najednou ocitla v těle jinýho člověka...“ (Petra)

„[...] připadala jsem si jako bych to nebyla já, jako kdybych se rozpadla na tisíc kousků...byla jsem jak omámená [...]“ (Helena)

Šok a ztráta identity jsou reakcí na to, že člověk je konfrontován se sebeobrazem, který neodpovídá tomu, jaký o sobě do té doby měl. Do té doby se identifikoval s většinovým modelem, s heterosexuální normou, najednou je to ale vše jinak. V této chvíli je najednou v plné síle člověk konfrontován s negativními názory na homosexualitu. Homofobie, ať internalizovaná, nebo vnější, zvyrazňuje pocity méněcennosti a člověk může velice intenzivně zažívat pocit studu.

2) Další poměrně obvyklou reakcí jsou tyto myšlenky: „**jsem zmetek**“, „**někdo, kdo se nepovedl**“, „**kdo se neměl narodit**“ apod.

„Jako kdybych se najednou ocitla v těle cizího člověka, nějakýho špinavýho, hnusnýho, ...prostě něco jako podčlověk, nebo já nevím, nějakéj úplnej šilenej biologickéj hmus, který nemá s lidskou rasou nic společnýho, prostě nějaká podřadná věc, jakoby úplně vodpad, najednou jsem se v tom jakoby ocitla, nějak jsem se s tím nemohla identifikovat...“ (Petra)

„Připadala jsem si jako zmetek, něco nepovedeného, jako někdo, kdo je k ničemu, kdo se k ničemu nehodí... [...] Když jsem si představila, že to někomu řeknu, připadala jsem si jak obnažená, strašně zranitelně, taky jsem se styděla, ten stud byl hodně velký. No prostě zmetek, někdo, kdo je postižený a měl by se léčit.“ (Helena)

„Cítila jsem se méněcenně, jako zmetek, kdo se nepovedl, neměl se narodit...“ (Eva, Jsem žena orientovaná na ženy)

3) Tyto myšlenky nasedaly na **pocity méněcennosti**, které člověk měl již předtím, ale vyrovnávání se s odlišnou sexuální orientací tyto pocity ještě zvýraznilo. V určité chvíli sice byla sexuální orientace ústředním problémem, ale nebyla jediným, a možná ani ne tím nejdůležitějším. Pocity méněcennosti zde prostě byly předtím, poté se zvýraznily, ale nebyly vyvolány jen odlišnou orientací. Je důležité si uvědomit, že k uvědomění si odlišné sexuální orientace dochází v době, kdy většinou člověk dospívá, tedy v době, kdy hledá své místo na světě, kdy hledá partnera, profesní uplatnění atd.

„...jsem měla nějaký těžký v období, kdy jsem řešila spoustu věcí, jo jako kdyby na mě dolehlo spoustu věcí...ta orientace se na tom taky podepsala, ale byla to jenom z těch mnoha věcí, jo jako...ta orientace, takže asi tak ty dva tři roky jsem zobala antidepressiva a chodila jsem na terapii. Myslím, že to byla taková ta vývojová krize plus deprese plus dozvuky toho znásilnění a takový to všechno dohromady...jo...přechod do Prahy, osamostatnění...“ (Eva)

„...tak já odjakživa měla problémy s pocity méněcennosti nebo tak, ale tohle bylo zvýrazněný na mega, jsem si připadala, jak kdybych přistála z jiný planety...“ (Petra)

„Já jsem si od malička připadala jako zmetek, kolikrát jsem se Boha ptala, proč mě takto stvořil, proč stvořil někoho, kdo je na nic. Nebyla jsem moc sebevědomá a nevěřila jsem si, co si pamatuju, odjakživa, v pubertě se to zvýraznilo a tou orientací ještě víc, ale bylo to tam i předtím.“ (Helena)

4) **Zmatek a pochybnosti ohledně sexuální orientace.** Po prvním šoku a zvýrazněném pocitu méněcennosti nastává období, kdy člověk zažívá zmatek a pochybuje. Je to **období tápání a nejistoty**, a tím je velmi frustrující. Jsem skutečně lesba? Již zmíněná pohlavní

nekonformita může ten zmatek ještě zvětšit dotazy, není-li člověk muž v ženském těle. Strategií, jak vyřešit nejistotu, je *experimentování*, snaha zkoušet to jak s muži, tak se ženami. Tyhle zmatky a pochybnosti již většinou člověk prožívá v době, kdy má za sebou i vnější coming out, minimálně se svěřil své partnerce, dále přátelům, spolužákům. Zmatek a pochybnosti se nejčastěji a nejvýrazněji objevují na počátku coming outu, ale mohou se objevit i později, mohou se vrátit po období relativní jistoty. K tomu se ještě později vrátím.

„Už bych chtěla mít jasno, to tápání a hledání je někdy už nad mé síly...“ (Eva, Jsem žena orientovaná na ženy)

„[...] no ne, ono tam bylo, takové to, že jsem věřící, v té pubertě jsem s nikým nespala až do těch 23 let, tak jsem si jako říkala, jestli to není jako opožděná sexuální puberta...“ (Martina)

„Pochybnosti jsem měla velké, kvůli svému dětství, a taky proto, že jsem nikdy neměla žádný vztah, ani s mužem, ani s ženou, do svých 36 jsem prostě žádný vztah neměla. Zkoušela jsem spát i s mužem, abych měla konečně jasno. Bylo to fakt náročné období, neměla jsem jasno v tom, jestli jsem žena, nebo muž, a ani v tom, jestli mě přitahují jen ženy, nebo i muži.“ (Helena)

Faktory způsobující zmatek a pochybnosti:

Zmatek a nejistota je dle mého názoru v procesu coming outu nejtěžší období, člověk neví, neustále se ptá, zkoumá, hledá informace a odpovědi, možná hledá nějakou autoritu, která mu řekne, jak to je, dá mu jistotu. Faktorů, které ztěžují dosažení jistoty, je několik. Do jisté míry jsou podobné těm, které se podílejí na tom, že člověk si vůbec neuvědomuje, že by mohl být jinak orientovaný. Ale je tu jeden podstatný rozdíl. Ať již člověk tápe, hledá a pochybuje, tak přeci jenom nemůže popřít fakt, že byl, aspoň jednou, zamilovaný do ženy, osoby stejného pohlaví. V tomto období je časté, že život člověka se točí kolem sexuální orientace. Člověk se neustále analyzuje a ptá, takže to vypadá, jako by odlišná sexuální orientace byla tím zásadním problémem. Jak už jsem napsala dříve, nemyslím si, že to tak je. Odlišná sexuální orientace jen zvýrazní problémy, které člověk měl ještě před jejím uvědoměním.

Podívejme se nyní na faktory, které ztěžují to vyrovnání se s odlišnou sexuální orientací a ztěžují dosažení jisté míry jistoty. Nepíšu úplné jistoty, protože život je často nepředvídatelný a dokáže překvapit. Ty faktory jsou tedy do jisté míry podobné jako ty,

kteře ztěžovaly samotné připuštění odlišné sexuální orientace, ale některé hrají větší roli a jsou již na jiné úrovni.

- **Postoj společnosti a církve k homosexualitě** – faktor, který má nejspíš rozhodující podíl na tom, že člověk se do poslední chvíle někdy brání uznat, že patří mezi 4 % menšinu.
- **Víra** – víra může velmi ztěžovat přijetí orientace, zvláště pokud je člověk ztotožněn s učením církve o homosexualitě a o tom, že správné je manželství a celibát, ale ne vztah. S tím souvisí také souhlas s tím, že sex je možný jen v manželství.
- **Zkušenosti z dětství** – různé traumatické zážitky z dětství způsobují pochybnosti o lesbické orientaci a fakt, že se člověk zamiloval do ženy, je dáván do souvislosti s těmito zraňujícími zkušenostmi. Pokud tyto zkušenosti budou nějak uzdraveny, touha po ženách zmizí a je možné, že se objeví touha po mužích.
- **Neexistence vztahu** – vztah dává relativní jistotu o lesbické orientaci, ale pokud vztah z jakýchkoliv důvodů nedopadne dobře, vyvstanou pochybnosti, takže žena po období, kdy si je jistá, zažívá znovu období pochybností. Zde může velkou roli hrát i **strach ze vztahu**, takže člověk si nedovolí se zamilovat, tudíž není možné si odpovědět na otázku, jsem-li lesba či nikoliv.
- **Touha po dětech a normální rodině** – pochybnosti jsou živěny často touhou po dětech a normální rodině, pokud není vztah, tyto touhy mohou být vnímány s větší intenzitou.
- **Nedostatečná psychosexuální zralost** – člověk může být z různých důvodů v některých oblastech opožděný ve vývoji – překážkou může být nedostatek sociální opory, nedostatečně vyvinutá prvotní důvěra, která umožňuje člověku zažívat bezpečí. Proces může být komplikován existencí nějakého sexuálního traumatu atd. Strach ze vztahu může zabraňovat tomu, aby si člověk dovolil si zamilovat.
- **Postoj k sexualitě a homosexualitě** – pokud je člověk přesvědčený, že sex je něco špatného a je dobrý jen na plození dětí, či že slouží jen jako nástroj k dosažení něčeho jiného (např. k ovládnutí), tak sex mezi osobami stejného pohlaví bude vnímán ještě hůř. Špatný postoj k sexualitě, sexu a homosexualitě může být zdrojem velice komplikovaného průběhu coming outu. Je těžké mít pozitivní vztah k sexu, pokud je vnímán jako něco ohrožujícího, špatného až hříšného, zvířecího a nedůstojného člověku.

- **Psychické problémy** – deprese, pocity méněcennosti, vývojová krize – to vše může způsobovat to, že člověk není schopen najít si rovnocenný partnerský vztah. Jsem přesvědčená, že teprve nalezení rovnocenného a spokojeného vztahu může dát definitivní odpověď na otázku, jestli chce člověk žít s ženou nebo mužem. Ve výjimečných případech se člověk může rozhodnout i pro celibát a může být spokojený. Jen to určitě není cesta pro všechny a nesmí být tato cesta zvolena ze strachu a člověk musí být srovnán se svojí orientací.

10.2.3. Vnější coming out

Coming out partnerce, přátelům a dalším lidem

Poté, co si člověk připustí odlišnou sexuální orientaci, tak většinou brzy dochází k přiznání orientaci partnerce příp. objektu zájmu a také přátelům. Dále mohou přijít na řadu spolužáci či kolegové v práci. Nicméně nejčastěji se člověk svěří tomu, o kom si myslí, že to přijme bez předsudků, kde nehrozí odmítnutí. Člověk zasvěcuje do svého tajemství většinou všechny lidi, na kterých jim záleží, kteří jsou pro něho důležití.

Žádná žena díky své odlišné orientaci nepřišla o přátele a v tomto rámci se nesetkala s vyloženě negativní reakcí. Např. Eva nebo Helena se setkaly s určitým nepochopením, s podezřením, jestli si to nenamlouvají, jestli to není reakce na nějaké zklamání ve vztahu s mužem. Helena se setkala i s reakcí, kdy jistý manželský pár přiznal, že to vnímají jako nepřirozené a že to moc nechápu, ale existující vztah to neohrozilo. Helena to tak trochu očekávala a řekla jim o sobě až v době, kdy na tuto reakci byla připravena. Očekávala to vzhledem k jejich náboženskému vyznání a příslušnosti ke katolické církvi.

Coming out duchovním osobám

Dalšími lidmi, kteří se dozvěděli o odlišné sexuální orientaci, byly duchovní osoby – faráři, kněží atd.

Eva se svěřila duchovnímu své církve proto, že se připravovala na teologické fakultě stát se farářkou. Alice již farářkou byla. Reakce byla buď manželství, nebo celibát, pokud chtějí být činné v duchovní službě jako farářky. Eva a Alice musely rezignovat na své povolání a našly si jinou profesi. Důvodem byl tlak na celibát či manželství a toho ani jedna nebyla schopna. Důležitější pro ně byla pravda a upřímnost.

Helena a Martina se svěřily svým zpovědníkům. Martina měla štěstí, že narazila na kněze nakloněnému stejnopohlavním vztahům, a věděla, že dokonce takovým vztahům i žehná. Martina dále zmiňovala jako reakci určitý výsměch či pohrdání. Helena se setkala

s reakcí, že její touha po ženách má původ v jejich dětských zraněních. Jakmile se její zranění uzdraví, bude schopná si najít muže a mít s ním vztah. Dokonce se setkala i s reakcí, kdy jedna žena hrozila peklem a zatracením.

Coming out rodičům

Nikdo neřekl o své orientaci svým rodičům ve fázi, kdy byl na počátku vyrovnávání se s odlišnou sexuální orientací. **Každá žena potřebovala čas, než si to srovnala sama v sobě, než si byl jistá, že chce žít se ženou.**

Impulesem říct to rodičům **byl vztah se ženou**. Ale musela být splněna jedna podmínka, člověk se musel cítit dostatečně stabilně, aby se vystavil reakci rodičů. Teprve vztah se ženou a zamilování se umožnil ženám si uvědomit naplno, že jsou jinak orientované.

Martina řekla svým rodičům o své orientaci poměrně brzy, a to po roce. Eva ale čekala asi 5 let, než to rodičům řekla, a důvodem byla neexistence vztahu, teprve ten se stal impulsem to říct. Tato žena to taky neřekla dřív, protože v době coming outu měla ještě jiné problémy a nebyla si dostatečně jistá obecně tím, kdo je. Do té doby neměla potřebu jim něco říkat, neboť nebyla zvyklá se rodičům svěřovat. Heleně trvalo asi 8 let, než to řekla aspoň své matce, a řekla to teprve v době, kdy měla stabilní vztah. Petra to svým rodičům neřekla, neboť do této doby neměla žádný vztah a není si tedy stále jistá, jak to s ní je, jestli je lesba, nebo je bisexuální, nebo heterosexuální, ale z různých důvodů se její heterosexuality zatím neprojevila. Alice, která mi poskytla jen stručné odpovědi, se o své orientaci zmínila jen matce, ta to poté sdělila otci, ona sama o tom s ním nemluvila.

Důvodem říci to rodičům byl tedy existující vztah se ženou. Dalším důvodem byla potřeba nebyť neustále vystavena otázkám typu, už máš „chlapa“, kdy bude svatba, kdy budeš mít konečně děti atd. Důvodem byla **potřeba říct pravdu a nemuset nic tajit**. Helena např. chtěla říct pravdu a už se neskryvat, neboť to ovlivňovalo její vztah k rodičům.

To, že člověk netají tuto informaci a není nucen se neustále skrývat a různě „mlžít“, je velmi osvobozující. Zvláště, když se člověk setká s pozitivní reakcí. Martina uveřejnila rozhovor v místních novinách a Eva se zúčastnila natáčení dokumentu o lesbicky orientovaných ženách. Takto veřejně uskutečněný coming out měl nesporné výhody v tom, že ženy již nemusely stále a znovu řešit, zda to říct či neříct. Již to bylo venku a nebylo cesty zpátky, jak řekla Eva ve zmíněném dokumentu.

Důvody obav coming outu rodičům

Vztah dítě a rodiče patří k těm nejsilnějším vztahům. Je to jeden z nejbližších vztahů, který člověk má. Do hry vstupují různá rodičovská očekávání vůči dětem a pro ně bývá těžké se rodičům svěřit. Nejčastější obava je, že rodiče zklamou, protože ti se nedočkají svatby a hlavně vnoučat. Touha po vnoučatech hraje velkou roli hlavně u matek.

„Mamča ta mluvila o vnoučatech, už když mi bylo těch 18...asi to bylo těžké právě z toho důvodů těch dětí no.“ (Martina)

Strach zklamat a způsobit bolest stál za obavou rodičům říct o tom, že jsou odlišně orientované. Odsouzení či odmítnutí se tolik neobávali. Katčina matka se nikdy nevyjadřovala špatně o homosexuálech a měla i nějaké informace. Ani Helena se tolik neobávala odmítnutí, protože si byla jistá tím, že ji rodiče mají rádi a nechtěli by tedy asi o ni přijít. Stejně tak Petra se bojí spíše toho, že by rodičům způsobila bolest, *„že jako by si prožili tu hrůzu, co jsem si prožila já, to já jim nemůžu udělat... takže jsem si říkala, že dokud nebudu mít regulérní přítelkyni, tak doma s tím nevylezu“*. Petra se navíc bála, že kdyby to rodičům řekla, tak by potvrdili, že ona je jen nepovedený zmetek.

Reakce rodičů

Rodiče vzali jejich sdělení vcelku bez větších problémů. Hůře to nesly matky, jednak kvůli vnoučatům, ale taky kvůli tomu, že se bály toho, co na to řekne okolí. Poměrně rychle se s tím ale smířily, neboť jim na vztahu s dcerou záleželo a nechtěly o něj přijít. Důležitým faktorem, který rodičům umožnil přijmout své odlišně orientované dcery, bylo to, že je měli rádi.

Otcové to nesli lépe, ve dvou případech reagovali tak, že to stejně tušili. Martina a Helena to sdělily rodičům osobně, Eva se rozhodla napsat dopis. Petra se ještě nedostala do fáze, kdy by rodičům něco řekl, neboť jí chybí potřebná jistota.

„...táta říkal, že si to myslel. A ten byl úplně v pohodě...ze strany mamči tam byly takové ty jako co děti a tak, spíš takové ty citové výlevy...já se nedočkám vnoučat a tak.“ (Martina)

„...protože pocházíme z poměrně malinkaté vesničky, tak najednou jo, co tomu budou říkat ostatní, když já se tam povedu s přítelkyní za ruku, tak to jí vadilo, no ale já jsem jí pak na rovinu řekla, že jestli teda, že tam jezdit můžeme, ale jako kamarádky, tak já jsem jí pak řekla, že pokud tam mám jezdit s někým jako kamarádka a přetvařovat se, to

tam prostě nebudu jezdit vůbec, to pak mamča nějak sešrotovala a v pohodě, od té doby v pohodě.“ (Martina)

„...takže jsem jim poslala asi desetistránkovéj dopis, no a ten jsem poslala a čekala a asi po třech dnech mi zavolal táta a říkal mi, hele, já už to jsem si to stejně dlouho myslel, tak vezmi tu svou přítelkyni a přijedte na víkend.“ (Eva)

Helena to zatím řekla jen matce, bohužel ta krátce na to zemřela. Otcí se to v této situaci bojí říct, má strach, aby jí nevinil z matčiny smrti. Navíc má její otec otevřeně negativní vztah k homosexuálům.

Evina máma spíše nesouhlasila s životním stylem své dcery a vadilo by jí možná i to, kdyby měla muže a ne ženu. Stejně jako u Martiny se spíš bála toho, co by řekli lidé. Ačkoliv ale nesouhlasila s jejím životním stylem, pokud by se někdo nehezky vyjádřil o její dceři, okamžitě by se za ní postavila.

10.3. Vliv víry na vývoj lesbické identity

Nyní se podívejme, jaký vliv měla víra na vyrovnávání se s odlišnou sexuální identitou. Výzkumu se zúčastnily 3 ženy, které se na počátku hlásily ke katolické církvi, jedna žena k českobratrské církvi evangelické, jedna žena k husitské církvi. V době, kdy probíhaly rozhovory, tak se jako praktikující věřící označila jen jedna žena. Druhá žena neodmítla církev, spíše od ní měla odstup, a hledala, co a jak dál. Žena, původně evangelička, se od církve naprosto distancovala, žena z husitské církve chodí do církve na návštěvu, za svůj domov ji nebere.

Žádná žena nepochází z vyloženě praktikující rodiny. U Martiny byli praktikující prarodiče, ona sama se stala praktikující katoličkou, když jí bylo asi 14 let. Nalezla tam společenství mladých křesťanů, podnikali různé akce atd. Eva se dostala k víře kolem 16-17 let. Jelikož vyrůstala na malé vesnici a navíc v době, kdy zájem o křesťanství byl poměrně velký, začala chodit do kostela. Na vesnici se totiž jinak nic moc nedělo. Díky charismatickému faráři a pořádání akcí tam tedy chodila a natolik ji to ovlivnilo, že se chtěla stát farářkou.

Existence společenství mladých měla vliv na to, že ženy zůstaly v církvi a začaly se identifikovat jako věřící. Společenství a pořádání různých akcí mělo vliv nejen na Evu, ale taky na Martinu a Petru. Petra se dostala k víře asi ve 12 letech. Kněz či farář, který je charismatický a umí to s mladými, je přitáhnul k víře a církvi. Společenství mělo také vliv na Helenu, která tak stále zůstávala v kontaktu s katolickým prostředím. Ona sama se ale

k víře dostala později, když jí bylo asi 26 let. Víra jim ztěžovala, ale i pomáhala jejich vyrovnávání s odlišnou sexuální orientací.

10.3.1. Učení církve o manželství

Je otázkou, jestli se zde dá mluvit o víře, nebo by bylo lépe mluvit o učení církve. Jako přitěžující faktor působilo ztotožnění se s učením církve o manželství a sexualitě, která může být naplněna až v manželství. Na každou ženu to nějak působilo. Každá tím byla ovlivněná a počítala s manželstvím ve svém životě. Učení o manželství a atd. bylo hlavním zdrojem konfliktů mezi vírou a orientací. Žádná žena nezmiňovala jiné texty z bible, jako např. příběh o Sodomě či knihu Leviticus. Jedním z důvodů je, že 3 ženy studovaly teologickou fakultu, a to nekatolickou, takže se setkaly s výklady bible, které nejsou doslovné.

Díky církevnímu učení bylo potřeba se nějak vyrovnat s tím, že je kladen důraz na manželství, anebo celibát. S tím se musely vyrovnat dvě ženy, které počítaly, že se budou věnovat duchovní službě, jedna v českobratrské evangelické církvi, druhá v husitské církvi. Samotná orientace nevadila, ale vztah již ano.

Eva si musela vybrat, a protože nakonec došla k tomu, že ani manželství, ani celibát nejsou pro ni, rozhodla se pro změnu profese. Nechtěla se podřizovat, když došla k názoru, že na vztahu se ženou není nic špatného. Její přítelkyně již farářkou byla, i ona ze služby odešla. Nejdříve se jí její nadřízení snažili více zaměstnat, ale jakmile to bylo hodně vidět, musela odejít. I ona si našla jinou profesi.

Eva i Alice narazily na oficiální stanovisko svých církví. Nicméně Eva ocenila postoj farníků, kteří sepisovali petici, aby mohla být činná v duchovní službě.

„...od těch řadových věřících mě potěšilo, to bylo takový milý, že když vyšlo najevo, proč nedělám tu farářku, tak dokonce jako řadoví věřící sepisovali petici, že s tím nesouhlasí [...] měla jsem problémy s těma oficiálníma stanoviskama, ale jinak ne.“ (Eva)

Ostatní tři ženy také narážely na učení církve o manželství a nějak si to musely v sobě srovnat. Autorita církve musela být nějak přehodnocena, aby se člověk dokázal od tohoto učení odpoutat a dokázal si najít vztah, aniž by se trápil výčitkami svědomí.

10.3.2. Homosexualita je špatná

S pojetím manželství souvisí pohled na homosexualitu, která je vnímaná jako špatná a hříšná. Vztah dvou osob stejného pohlaví není naplněním božího plánu. Sex patří jenom

do manželství, takže ve vztahu osob stejného pohlaví není jeho praktikování morálně správné. Případná bisexualita znamená, že žena musí chtít muže, protože vztah se ženou je špatný. „...mít sex se ženou, to je něco ještě horšího, mám to tam furt zasunutý, že je to něco strašně špatného... pokud bych tedy měla být bisexuální, tak bych si měla najít toho chlapa...“ (Petra).

Petra, ačkoliv se již nepovažuje za věřící, tak je postojem církve natolik ovlivněná, že vnímá vztah se ženou jako horší než vztah s mužem, stejně na tom byla i Helena, která to vnímala podobně. Ta měla pocit, že vztah se ženou je proti Bohu a obávala se odsouzení a zavržení ze strany Boha. Jedna žena jí dokonce hrozila peklem. Jediný přípustný vztah v Božích očích je tedy vztah s mužem, vztah se ženou je nepřípustný. Takový postoj velice ztěžuje přijetí a smíření se s odlišnou sexuální orientací.

10.3.3. Sexualita je špatná

Pohled na homosexualitu jako špatnou má základ často v tom, že je jako špatná vnímaná sexualita obecně. Bohužel mnoho lidí vyrůstá s tím, že sexualita je něco špatného, něco hříšného, že je dobrá tak akorát na plození dětí atd. Církevní prostředí tomu mnohdy spíše napomáhá. Oficiální postoj církve není samozřejmě proti sexualitě a sexu, v jejím postoji se mnohé změnilo, ale v lidovém podání zůstalo pojetí, že sex je, když ne něco špatného, tak alespoň něco nižšího. Pokud člověk vnímá již samotnou sexualitu jako něco špatného, o to hůře vnímá homosexualitu. Pamatuji si z dětství, jak byli mladí lidé vyzýváni k duchovnímu povolání, které bylo líčeno jako cesta dokonalejší než manželství. Mnozí kněží takto v neděli promlouvali ke svým farníkům.

Jak Helena, tak Petra zmiňovaly, že vnímaly sex jako něco špatného a hříšného, takže pro ně bylo vyrovnávání se s homosexualitou složitější, než např. pro Evu nebo Martinu, které nemluvily o tom, že by takto chápaly sexualitu.

10.3.4. Příčiny homosexuality jsou způsobeny zkušenostmi v dětství

Častou reakcí zpovědníků bylo, že lesbická orientace je způsobena zkušenostmi v dětství. Zde někteří vycházejí z toho, že lesbická orientace není způsobena dědičností či nějakou biologickou příčinou, ale je to psychický fenomén. Jedná se o nedostatečnou emoční zralost, kdy žena zatím nepřekonal první narcismus. Lesbická žena nezvládla tři vývojové úkoly: 1) separaci od mateřské postavy, 2) přijetí svého ženství a role ženy a 3) nevybudovala si důvěru k mužům. (Bissi, 1997) Různá psychická traumata mohou vést

k tomu, že žena tyto tři úkoly nezvládne – chybějící matka, nestarající se matka, obtěžování a znásilnění atd.

Zpovědní praxe je zaměřena na uzdravení těchto traumat. Až se žena uzdraví, může navázat vztah s mužem a být schopna partnerského vztahu. Dochází k modlitbám za uzdravení a někdy až k tzv. malému exorcismu. Dozvěděla jsem se to z rozhovoru s jednou ženou, která prošla různými modlitbami za uzdravení, i tím malým exorcismem, účastnila se duchovní obnovy, kde se zaměřili právě na výše zmíněné tři vývojové úkoly. Tato žena se ani nepovažuje za lesbicky orientovanou a bohužel odmítla zúčastnit se výzkumu. Důvodem je právě to, že se odmítá považovat za lesbicky orientovanou, a také to, že má velký strach, aby se to o ní vědělo v církvi, ačkoliv plně přijímá postoj církve a zvolila si celibát. Je smutné, že i tehdy, když žena plně akceptuje učení církve, tak si někdy připadá jak malomocná jen proto, že je přitahována ženami.

Když člověk hledá jistotu ohledně své sexuální identity, neví, jakého původu je skutečně homosexualita, ještě si na to neodpověděl, velice často se může stát, že příčinu hledá v minulosti a ve zkušenostech v dětství. Snaží se znovu podívat na svoji minulost, aby si mohl být jistější tím, že touha po ženách není způsobená něčím, co zažil v dětství. Martina i Helena tak učinily. Martina vyhledala i terapii, ale v krátké době si řekla, že to nemá cenu. Helena kvůli tomu vyhledala po letech svoji biologickou matku, aby si byla jistější, že nehledá stále jen svoji matku.

10.3.5. Víra pomáhá, učení církve nikoliv

Víra ale nemá jen negativní vliv. Ono jde hlavně o to, jak člověk víru chápe, a to se proměňuje. Víra jako věřit něčemu, tedy tomu, co učí církvev – taková víra mnohdy spíše ztěžuje přijetí své odlišnosti. Víra ale může také znamenat důvěru a vychází z toho, že člověk zažil nějaký duchovní prožitek, který není definován tím, čemu věřím, ale komu věřím.

Helena měla za sebou takovou zkušenost a uvedla, že kdykoliv se cítila na dně, tak se vrátila k tomuto prožitku a čerpala z něj sílu. Tento prožitek se velice podobal zamilování a byl tedy spíše o vztahu. Existence duchovních prožitků může umožnit, že člověk učiní dělicí čáru mezi vírou a učením. Víra je spíše o vztahu k bohu, k Ježíši, ne o poslušnosti církvi.

Stejně tak i žena v dokumentu Jsem žena orientovaná na ženy, shodou okolností taky Helena, uvádí víru a modlitbu jako zdroj síly, hlavně v době bolesti. Uvádí, že víra a

modlitba ji pomáhá nechat bolest vyjít ven, nebýt s tou bolestí sama. „*Bůh nás vidí, já nemám pocit, že dělám něco špatně, já to v sobě cítím a ten strach nemám, ať to dopadne, jak to dopadne.*“

10.4. Strategie řešení konfliktu víry a lesbické orientace

Víra a touha po vztahu, zde většinou dochází k určitému konfliktu a chce to nějaký čas, než si dotyčný jedinec ujasní, co vlastně chce, čemu věří, jak uspořádá svůj život atd. Během výzkumu jsem mohla vysledovat některé strategie, které ženám umožnily své dilema vyřešit.

10.4.1. Víra je důležitá, ne církev

Jak již jsem naznačila výše, je důležité si uvědomit, že víra a církev nejsou totéž. V ideálním případě se obě složky doplňují, ale někdy může pomoci jisté oddělení víry od institucionalizovaného náboženství. (Schallenberger, 1996) Jak říká Eva: „*Jo, neodpadla jsem od víry, odpadla jsem od církve, kterou považují toliko za politickou instituci, a nemá pro mě vůbec žádnou hodnotu.*“

V životě respondentek byla víra důležitou součástí jejich života, vždyť Eva se připravovala na duchovní službu v ČCE, Alice byla faráčkou církve husitské, Martina byla velmi aktivní v katolické církvi, Helena si prožila konverzi. Jen Petra měla odstup od církve a křesťanství, i když vliv to na ní mělo a má stále.

10.4.2. Odklon od církve

S důrazem na víru souvisí to, že někdo může volit úplný odklon od církve. Eva se rozhodla pro tuto cestu. Těch důvodů bylo několik. Sama řekla, že vlastně žádný zážitek neměla v kostele, ale vždy někde jinde, např. v divadle. Druhým, a řekla bych, že závažnějším důvodem bylo to, že byla zklamaná z postoje farářů a církve jako takové. Uvedla, že vždy, když byla na dně, tak jí pomohl někdo jiný, ale ne církev. „*Já myslím, že to hodně souvisí s tím, že spousta lidí je z církve zklamaná [...] spousta lidí si ty duchovní prožitky saturuje u psychoterapeutů a psychologů apod. Ta církev jim to nedá a paradoxně...si myslím, že většinou těm lidem, který to potřebují, nepomůže. Mě to prostě zklamalo, když jsem se dostala na dno, potřebovala jsem pomoc, tak mě dali ještě víc jako...ale tu pomocnou ruku, kterou jsem potřebovala, tu nepodali.*“

Její postoj je takový, že církev, zpovědi a prostředníky nepotřebuje, tento postoj byl umocněn i tím, že pracovala v jedné církevní neziskové organizaci a nelíbil se jí určitý nátlak, který byl na zaměstnance vyvíjen, např., že se museli modlit s klienty, i když jim tento styl práce nebyl vlastní. Také ji vadilo lpění na formálních věcech, např. se sledovalo, kdo byl kolikrát na bohoslužbě, ale styl života tomu neodpovídal, takže jí vadilo jisté pokrytectví. Reakce církve na její odlišnou orientaci byla poslední kapkou a díky zkušenosti v zaměstnání se rozhodla, že pokud to nefunguje ani na této úrovni, nechce mít s církví nic společného.

Méně dramatickou formu zvolila Martina a Helena. Zde nedošlo k zásadnímu rozhodnutí, že církev nikdy ne. Jen sám život se postaral o to, že vztah k církvi jaksi „vyšuměl“ postupem času do ztracena. Církev jako taková odmítnuta není, jen není v určité fázi vnímaná jako důležitá a je relativně jednoduché se od ní vzdálit. Jedním z důvodů je církevní postoj k sexu mimo manželství a Martina řešila, jak nadále přistupovat ke svátostem. Vztah se postaral o to, že se nakonec od církve vzdálila. Nebylo to kvůli tomu, že by nemohla najít zpovědníka, který by ji nedal rozhrěšení či nepožehnal jejím vztahu, ale „[...] jak už to vědělo hodně lidí, a já bych měla jít k přijímání, tak by se na mě blbě dívali, jak to, že jdu k přijímání, když prostě mám tu ženu...“. Dalším důvodem bylo to, že viděla kněze, kteří si na kněze jen hráli, ale podstata tam nebyla. Martina přestala víru praktikovat úplně, jediné, co zbylo, byla víra v Boha, ale nemodlila se a neměla v té době s Bohem žádný vztah. Chtěla žít pravdivě svůj život a nedokázala to skloubit s vírou a nebylo to pro ni ani důležité. Helena také již není praktikující katolička. Věří v Boha, modlí se, ale do kostela nedochází. Vztah s Bohem udržuje, ale s církví ne.

Proč zde není tak radikální rozchod s církví jako u Evy? Jako jeden z důvodů vidím to, že Martina a Helena měly ve svém životě duchovní zážitky, které nějak souvisely s církví a se společenstvím věřících. Ani jedna také neuváděla nějaké zásadní zklamání z přístupu církve a kněží. Obě si byly vědomy toho, že je možné najít kněze, který je nakloněn homosexuálním vztahům. Jen je život zavál někam jinam a chtěly žít, jak nejlépe uměly. Tento přístup umožňuje snadněji než ten předchozí případný návrat k církvi, jak se také stalo v případě Martiny. Ani Helena tuto variantu úplně nezamítá.

Odklon a odstup od církve jsou tedy strategií, kdy člověk volí homosexuální styl života a odmítá náboženskou identitu. (Rodriguez, 2000) Neznamená to nutně ztrátu víry či odmítnutí víry, zcela jistě to ale znamená konec vztahu s církví, ne vždy ale trvalý.

10.4.3. Homosexuální orientace neexistuje

Na základě zkušeností a rozhovorů s lidmi mohu vyčlenit kategorii, kdy žena odmítá existenci homosexuální orientace, odmítá homosexuální životní styl a akceptuje učení církve o homosexualitě v plné míře. Bible a církev jsou pro ni autoritou, zůstává v církvi a je praktikující věřící. Bohužel nejspíš strach byl důvodem toho, že žádná žena, která to má takto, se neúčastnila výzkumu. Několik takových žen jsem oslovila, ale odmítly. Ze strachu a také proto, že své lesbické cítění vnímaly stále jako palčivý problém, ke kterému se nechtěly takto vyjadřovat. Podle Rodrigueze (2000) jde v tomto případě o odmítnutí homosexuální identity.

10.4.4. Odklon od církevního učení a autority bible

Vypořádat se s autoritou bible a církve může být někdy hodně těžké, záleží na tom, do jaké míry je člověk s jejich autoritou ztotožněn, do jaké míry souhlasí s učením církve. Pokud člověk nikdy nebral bibli a církev jako absolutní autoritu, která má vždy pravdu, je snazší se od těchto autorit odpoutat. Když si člověk není sám sebou jistý, má větší tendenci opírat se o autoritu, kdy počítá, že mu někdo řekne, jak je to správně a co je správně.

Pokud ale člověk nechce žít jen podle toho, co mu řekne někdo zvenčí, musí dojít k tomu, že se od těchto autorit musí odpoutat a učinit autoritou sám sebe. Jsou prostě oblasti v životě, kdy člověk musí obhájit svoji volbu, a pokud jen odkazuje na autoritu mimo sebe, těžko se mu to může podařit. Musí vědět, proč se rozhodl, jak se rozhodl. Jsou lidé, kteří upřednostňují poslušnost, a v církvi je mnohdy velmi silný důraz na poslušnost, která je většinou spojována s pokorou. Bohužel zde dochází k matení pojmů, protože pokora neznamená poslušnost, ale v současném chápání to znamená pravdivě vidět sama sebe a nic si nenalhávat. V mnoha kázáních je pokora dávána do těchto souvislostí – pokora = pravda.

Bible není jízdni řád, jak řekla Eva. To je postoj, který usnadňuje vypořádání se s úryvky odsuzující homosexuální styl života. Jak sama řekla, kdybychom brali „*Leviticus doslovně, tak musíme upálit půlku národa a já nevím, co všechno...prostě ne, bible není jízdni řád, bible je prostě...ani dokument...je to prostě svědectví lidí o něčem před 2000 lety, ta společnost se vyvíjí, že jo, takže tohle já absolutně neberu...já prostě neberu bibli tak, že když je to v bibli, tak to tak prostě je*“.

Touha po vztahu a po ženě umožňuje člověku dospět a ujasnit si, kdo či co je pro něho autoritou. Ve většině případů dojde k tomu, že nejvyšší autoritou je pro něj jeho

svědomí. Je to on, kdo se bude nakonec zpovídat Bohu, až přijde jeho čas, ne bible, nebo církev. Možná, jak píše Greenberg (2004), se Bůh raduje, že jsme se rozhodli jít proti oficiálnímu učení, protože tehdy jsme připraveni jít životem samostatně a zodpovědně.

„Musela jsem se odpoutat od autority toho kněze a církve vůbec. Řekla jsem si tehdy, že se musím rozhodnout sama za sebe. Že nevím, jak to chce Bůh a jak to vnímá, ale že nejsem schopná něco dělat jen proto, že to tak učí církev, že možná Bůh v mém případě po mě chce něco jiného, než chce oficiálně církev.“ (Helena)

Důležité je žít tak, aby se člověk nemusel sám před sebou stydět, **důležité je tedy vlastní svědomí**. Kromě Petry k tomuto došly všechny ženy, které se rozhodly žít v lesbickém vztahu.

10.4.5. Integrace homosexuální a křesťanské identity

Žena v dokumentu Jsem žena orientovaná na ženy zůstala v církvi a nemínala se nechat odehnat, protože ji drží v církvi „... vztah k Bohu a ke Kristu, takže vzhledem k tomu vztahu, který vnímám jako velice živý a nosný ve svém životě, tak vzhledem k tomu nějaká prohlášení mají pro mě jaksi malou sílu, aby mě z té církve vypudily“. Být otevřený ve své orientaci i víře, zůstat v církvi a nenechat se vyhnat. To je umožněno hlubokou vírou a vztahem k Bohu a ke Kristu.

Této integraci se přiblížila i Martina. Žije v lesbickém vztahu a zároveň je praktikující věřící. Martina se před několika měsíci dostala do této fáze. Jisté životní okolnosti ji „donutily“ se vrátit, ani ne tak k církvi, jako ke vztahu s Ježíšem. Netají se, že je lesba, nežije oddělené životy, ale problém je, že nyní váhá, zdali je lesba. Důvod není nepřijetí sebe sama, důvod není strach. Žije ve vztahu, a jen proto, že církev tomu „nefandí“, tak nemíní vztah ukončit.

Sama říká, že pochybovat začala asi před třemi lety, po rozchodu s přítelkyní, a ne kvůli tomu, že by se vrátila k církvi. Zkoušela to s mužem, nevylučuje variantu, že by mohla žít s mužem, ale nedovede si to představit. Zcela určitě ale ví, že touží po rodině a po dětech. Jenže se zamilovala, do ženy, takže ty pochybnosti zatím nechala být. Její pochybnosti je třeba jistě respektovat a neshazovat je hned ze stolu. Možná je bisexuální, možná touha po rodině a po dětech ty pochybnosti živí, možná není úplně spokojená ve vztahu? Na to si bude muset najít odpověď sama. Jen je ukázkou toho, jak život člověka není černobílý a není lineární, jsou v něm různé zákruty a návraty jakoby zpátky. Nicméně své pochybnosti nezažívá jako mučivé, žije si svůj život a uvidí, co jí život přinese.

Rozdělení církve na oficiální postoj církve a na pastorační praxi umožňuje člověku nějak smířit své dvě identity – lesbickou a křesťanskou. Oficiální stanovisko je sice zcela odmítavé k homosexuálním vztahům, ale v konkrétní pastorační praxi je situace někdy jiná. Jak řekla Martina: *„S jedním knězem jsme se setkaly s takovým pochopením, on nám potom dával kontakt na dvě holky, kterým dokonce on dělal jakoby potajně svatbu nebo takový obřad církevní, v kostele, že je jakoby oddával...“*

Není problém se zpovědí a nebyl by problém ani s požehnáním stejnopohlavnímu svazku. Vnímání bohatství uvnitř církve může zabránit tomu, aby se člověk od ní úplně vzdálil. Existují cesty, jak i s odlišnou orientací naplnit duchovní potřeby. Martina si cestu k církvi zase našla a cenou za to není rozchod s partnerkou.

10.4.6. Změna ve vnímání Boha

Představa Boha se velmi často utváří na základě zkušenosti s rodiči, či rodičovskými postavami. Pokud má člověk trestající rodiče, může si utvořit představu Boha jako soudce, pokud má rodiče, kteří pečlivě kontrolují vše, co dítě dělá, a není příliš velký prostor pro spontaneitu, může být Bůh vnímán jako účetní. (Frielingsdorf, 1995) Helena si utvořila představu Boha soudce a bála se ho, měla strach, že ji odsoudí a zavrhne. Aby se mohla nějak smířit s tím, že je lesbicky orientovaná, musela změnit svoji představu Boha. Důraz přestal být kladen na to, že Bůh soudí a odsuzuje, ale na jiné hodnoty, a to, že Bůh má každého člověka rád, bez ohledu na cokoli. Vyrovnání s odlišnou orientací bylo možností, jak duchovně dozrát a neklást důraz na strach, ale na lásku.

10.4.7. Přátelé

Přátelé hrály asi nejvýznamnější roli, nejen při vyrovnávání se s problémy, které vycházely z víry, ale při vyrovnávání se s odlišnou sexuální orientací obecně. Bez přátel by to každá žena měla o hodně těžší. Jak mi řekla Martina: *„Ne tak víš co, já jsem prostě člověk, kterej má kolem sebe neustále nějaké přátele, takže já jsem ty lidi kolem sebe vždycky měla, já vždycky furt všechny věci řeším s někým, takže já s těma problémama nikdy sama nezůstávám, to je prostě moje velká výhoda, já jsem ty lidi prostě měla furt.“*

Existence přátel byla důležitá také pro Helenu, bez nich by si ani nebyla schopná připustit, že ji přitahují ženy. Přátelé jí pomohli se s tím vyrovnat. Petra díky určité sociální izolaci na tom byla nejhůře.

10.5. Dosažení identity

Aby člověk mohl žít plnohodnotný život, potřebuje vědět, kdo je, co chce, jaké má hodnoty, čemu věří a čemu ne. Věřící ženy s odlišnou sexuální orientací jsou postaveny před nelehký úkol. Potřebují se vyrovnat s tím, že jejich víra jim říká, že touha po vztahu se ženou není v pořádku. Martina a Eva již byly ale natolik vzdálené od doby, kdy si uvědomily svoji orientaci, že si již nepamatovaly, jak těžké to tehdy pro ně bylo. Navíc Eva řekla, že nikdy neřešila otázku toho, že homosexualita je ohavná, hříšná či proti Bohu.

Po tápání, pochybnostech a hledání dochází k dosažení identity, kdy ženy většinou na otázku, kdo jsou, odpovídají jménem. Nemají potřebu se prvoplánově identifikovat ani jako lesby, ani jako věřící. Teprve na dotaz Martina řekne, že je věřící lesba, zatímco Alice vnímá spojení homosexuální křesťan jako modrooký křesťan a tento pojem pro ni nemá význam. Dosažení integrace lesbické orientace do identity se projevuje také tím, že sexuální orientace není tím prvořadým v životě člověka. Zatímco dříve se člověk mohl třeba hrdě hlásit k tomu, že je lesba, nyní je hlavně Martina, Helena, Alice a Eva.

Identita se tvoří celý život, ale v každé části života by se identita dospělého člověka měla vyznačovat tím, že nechce být nikým jiným, že je sám sebou. To se u našich žen projevuje tím, že na otázku, kdo jsou, řeknou své jméno. Jen Petra, která se v podstatě nemá ráda a není se sebou spokojená, neodpověděla svým jménem. Jak řekla: „*Já to mám hozený tak, že já jsem člověk, kterej se nepoved a který totálně selhal, prostě táhne mi 32 a v podstatě jsem nic v životě nedokázala*“. Ona také nemá jasno v otázce sexuální identity a zcela jednoznačně není smířena ani se svým ženstvím.

Kromě Petry došly všechny ženy k tomu, že je přitahují ženy, tři ženy se identifikovaly s lesbickou orientací, jedna žena se sice identifikovala jako lesba, ale v této chvíli si není jistá, jestli není přinejmenším bisexuální. Petra si v tomto směru svojí identitou jistá není a stále hledá.

Mnoho žen si je poměrně jisto svojí orientací, pokud mají spokojený vztah. V mezidobí, kdy se s někým rozejdou a znovu se zamilují, se hodně často opakuje jistý vzorec – žena začne o své orientaci pochybovat. Měla to tak Helena, měla to tak a nyní stále má Martina, v podobném duchu mluvily i ženy v dokumentu *Jsem žena orientovaná na ženy*. Jakmile měly vztah, byly lesby, jakmile jej neměly, nebyly si jisté a byl zde ponechán jistý prostor pro muže. Zamilovaly se, měly vztah a vše bylo jasné.

Existenci vztahu vnímám jako klíčovou pro uvědomování si své orientace bez pochybností. I ženy, které si přiznaly, že jsou lesby a že je přitahují ženy, mají za sebou

vztah se ženou, tak v okamžiku, kdy vztah nemají, nebo nejsou spokojené ve vztahu, se stává, že mají opět pochybnosti, jestli by to s mužem přeci jenom nešlo. Velkou roli v tom hraje také touha po dítěti.

Vztah dodává člověku jistotu a zázemí. **Partnerství** je něco, co dává jistotu o orientaci, v této fázi dochází ke skutečné identifikaci s tím, že je člověk lesba. Předtím člověk velice často stále pochybuje a neví to zcela jistě.

Ve chvíli, kdy vztah z různých důvodů nevyjde a rozpadne se, člověk se stává zranitelnějším a více náchylnějším k tomu být ovlivňován hlasy z venku. Nešlo by to přeci jen s mužem, nejsou za tím nějaká dávná zranění, nejsem přeci jenom heterosexuální nebo přinejmenším bisexuální? Toužím po dítěti, po rodině... Můžeme to vidět u Heleny, Martiny, je to také vidět v dokumentu Jsem žena orientovaná na ženy. Petra vůbec neví, zdali ji přitahují ženy, muži, obojí, neboť žádný skutečný vztah zatím neměla a její postoj k sexualitě a jejímu ženství není zrovna nejpozitivnější.

Z vlastní zkušenosti znám, že pokud člověk prožívá nějakou ztrátu, tak v něm jakoby ožijí všechny předchozí ztráty, s kterými se nevyrovnal. To může vysvětlovat potřebu některých žen vyhledat terapii a hledat kořeny své touhy po ženách v minulých zraněních.

Kdy se ještě pozná, že člověk integroval svou odlišnou orientaci do své identity? Jednak tedy tím, že ví, kdo je, a pak tehdy, když sexuální orientace není v centru pozornosti a netočí se vše kolem ní. Kromě Petry se to podařilo všem ženám. Ačkoliv si Martina není v současné době úplně jistá, přeci jenom je její nejistota jiného charakteru, než ta prvotní na počátku coming outu. Pochybuje, ale přesto v centru pozornosti nestojí její orientace a nežije jenom jí. Jak řekla Helena, „*už nejsem jen svoje sexuální orientace, ale zase jsem normální člověk. Jsem prostě Helena, žena a mám ráda svoji přítelkyni*“.

Cesta k plné identitě nevede přes popírání toho, co člověk cítí, ale vede přes plné přijetí svých pocitů a sebe sama. Bohužel věřící lidé nemají ve svých církvích mnoho vzorů, které by jim cestu ukázaly. Např. Henri Nouwen, který se narodil v Holandsku, stal se knězem a odešel do Kanady, kde se stal členem komunity Archa, která se věnuje postiženým lidem, byl homosexuál. Ačkoliv u nás vyšlo několik jeho knih a je mezi věřícími lidmi poměrně známý, málokdo ví, že byl gay. Jako kněz chtěl žít v celibátu, ale aby mohl být dobrým knězem, musel si stát za svoji homosexualitou a svými homosexuálními pocity. (Müller, 2011) Nouwen sám napsal: „*Je domýšlivé a nebezpečné předpokládat, že homosexuální pocity jsou méně lidské, méně skutečné a méně autentické, než pocity heterosexuální.*“ (in Meyer, 2002)

11. Odpovědi na výzkumné otázky

Výzkumná otázka č. 1: Jaké byly příčiny a zdroje konfliktu mezi vírou a odlišnou sexuální orientací?

Všechny ženy prožívaly v době uvědomění si své orientace konflikt mezi vírou a orientací. Hlavním důvodem byla akceptace církevního učení o manželství a sexualitě, kterou je možné plně realizovat pouze v manželství. Církev nabízela lesbickým ženám pouze celibát, nebo manželství. Ony toužily po vztahu. Žádná žena nezmiňovala existenci biblických textů. Jedna žena dokonce uváděla, že homosexualitu nikdy nevnímala jako ohavnou a proti Bohu.

Ženy, s kterými jsem mluvila, ale odmítly se výzkumu zúčastnit, existenci odlišné sexuální orientace zcela odmítaly. Církev a bible pro ně byly autoritou, kterou nezpochybňovaly.

Dalším zdrojem konfliktu byl v církvi získaný dojem, že sex je něco nižšího a méně cenného než duchovní cesta a celibát. Sex je vnímán jako hříšný a špatný. Není tedy divu, že o něco hůře než sexualita a sex je vnímaná homosexualita a případný sex se ženou, tedy jako něco špatného, hříšného, ale ještě o něco více.

Tři ženy se pak musely potýkat s postojem zpovědníků a kněží, že se vlastně nejedná o homosexualitu, ale pouze o důsledek jejich traumatických zkušeností z dětství.

Výzkumná otázka č. 2: Pokud ano, jaké strategie ženy použily, aby konflikt vyřešily, či alespoň zmírnily?

Všechny ženy se musely nějak vyrovnat s konfliktem mezi jejich vírou a odlišnou sexuální orientací. Dvě ženy své dilema vyřešily odklonem od církve a změnou profese, neboť jedna se připravovala na duchovní službu a druhá již farářkou byla. Byla to jejich „aktivní“ volba.

Další dvě ženy se také odklonily od církve, ale spíše to byl následek toho, že volily vztah, takže se postupně od církve vzdálily. Byla to tedy spíše jejich „pasivní“ volba.

Až na jednu ženu se ani jedna neodklonila od víry. Dochází k rozdělení na církve a víru. Církev je považována za nedůležitou či alespoň za méně důležitou, zatímco víra zůstala součástí jejich života.

Důležitým prvkem byla existence duchovních prožitků. Dvě ženy uváděly, že měly duchovní zkušenosti spojené s církví a s jejím prostředím. Jedna žena je zase nikdy neměla v kostele, ale vždy někde jinde, třeba v divadle. Tento jev považuji za důležitý, co se týče

vztahu k církvi. Žena, která nespojovala duchovní prožitky s církví, volila velmi razantně odklon od církve. Tomu napomohly i její zkušenosti s duchovními v době, kdy byla „na dně“, z jejich přístupu byla velmi zklamaná. Zbývající ženy se s církví nerozešly tak dramaticky, jedna žena se dokonce stala opět praktikující věřící. Druhá žena to nevyklučuje. Nicméně hlavním důvodem není církev, ale existující vztah s Bohem, Ježíšem...Důležitá je víra, vztah, ne církev. Návrat k církvi je také umožněn tím, že existuje určitý rozpor mezi oficiálním postojem církve a pastorační praxí. Existují kněží, kteří jsou nakloněni homosexuálním vztahům, neodmítají rozhřešení, a dokonce i žehnají homosexuálním párům.

Dalším důležitým bodem bylo to, jak vnímaly autoritu bible a církve. Některé od začátku vnímaly bibli jako svědectví lidí své doby. Nebraly vše, co v ní je psané, jako nezpochybnitelnou pravdu. Napomohlo tomu i jejich studium na teologické fakultě – dvě ženy studovaly evangelickou teologickou fakultu, jedna žena husitskou teologickou fakultu. Jedna žena se během svého vyrovnávání s odlišnou sexuální orientací musela od autorit odpoutat, hlavně od autority kněze. Jako hlavní autorita je čtyřmi ženami uváděno vlastní svědomí.

Velmi důležité bylo hlavně pro jednu ženu změnit své pojetí Boha, kterého vnímala spíše jako soudce, který trestá, odmítá a zavrhuje. Důraz musela položit na jiné aspekty Boha, a to hlavně na to, že Bůh není soudce, ale že má rád všechny lidi, bez výjimky.

Pouze jedna žena, která se zúčastnila výzkumu, je dnes praktikující věřící a zároveň žije ve vztahu se ženou. Podařilo se jí tedy uvést do souladu svoji víru a odlišnou sexuální orientaci. Ačkoliv v současnosti si není jistá, jestli přeci jenom není minimálně bisexuální, není to z důvodu strachu či odmítání své odlišné sexuality. Dle mého názoru je spíše ve hře touha po rodině a po dětech. Plná integrace víry a lesbické identity se podařila ženě z dokumentu Jsem žena orientovaná na ženy, která díky nosnému vztahu s Bohem a Ježíšem odmítá nechat se vyhnat z církve.

Pro všechny ženy bez výjimky byla velice důležitá existence blízkých lidí a přátel, bez nichž by celý proces uvědomování si odlišné sexuální orientace a vyrovnávání se s ní probíhal komplikovaněji. Přátelé jsou významným zdrojem opory ať již obecně během coming outu, tak speciálně při řešení dilematu víry versus orientace.

Výzkumná otázka č. 3: Jaký je vliv víry na vývoj lesbické identity?

Víra je jen jedním z mnoha faktorů, který komplikuje přijetí odlišné sexuální orientace. Je samozřejmě důležitým faktorem, ale ne jediným. Také se nedá jednoznačně říct, že její role je jen negativní. Dá se učinit jisté rozdělení, kdy učení církve a víra v učení církve vyrovnávání s odlišnou sexuální orientací ztěžuje a komplikuje, zatímco víra jako důvěra a vztah s Bohem a Ježíšem vyrovnávání v konečné fázi usnadňuje. Všechny ženy až na jednu se dále považovaly za věřící a za lesby. Pouze jedna žena zatím neví, jestli je lesbicky orientovaná, bisexuální či heterosexuální.

Až na tuto ženu všechny ženy na otázku „Kdo jsou?“ odpověděly svým jménem. Neměly potřebu se prvoplánově definovat jako věřící lesby, pouze jedna se tak definovala až na základě doplňující otázky. Jejich sexuální orientace již nestála v popředí jejich identity, byla pouze jedním z aspektů identity. To se projevilo u dvou žen tím, že si již ani pořádně nepamatovaly na těžkosti spojené se zjištěním, že jsou odlišně sexuálně orientované a přitahují je ženy.

Pouze žena, která ještě neměla ujasněnou svoji sexuální orientaci, svým jménem neodpověděla, ta se bohužel stále ještě vnímala jako někdo, kdo se nepovedl, kdo nic nedokázal. Je otázkou, do jaké míry za to mohla její víra, kterou sice opustila, ale stále ji ovlivňovala, a do jaké míry za to mohly jiné faktory, jako např. psychosexuální nezralost, osobní problémy, osobnostní založení atd.

Na dosažení identity mělo zásadní vliv nalezení životní partnerky. Partnerský vztah většinou ukončí pochybnosti o lesbické identitě. Neexistence vztahu může tyto pochybnosti opět zpřítomnit. Pochybnosti ale dle mého názoru k životu patří, nepřesáhnou-li únosnou míru. Pochybnosti mohou být živeny touhou po dětech a po normální rodině.

12. Diskuze

12.1. Výzkumný soubor

Podářilo se mi pro můj výzkum získat 5 lidí, z toho jedna žena plně nesplňuje mé podmínky a jedna žena odpověděla velice krátce. Tento soubor není reprezentativní a výsledky zde zjištěné nelze zobecnit. Základním kritériem bylo, zdali žena je nebo byla věřící a zároveň je lesbicky orientovaná, nebo se k lesbické orientaci někdy hlásila. Ve čtyřech případech se toto kritérium podařilo naplnit. V jednom případě jsem se velmi rozmýšlela, zda ženu do výzkumu zařadit. V této chvíli ještě nemá jasno, jestli je lesba, nebo ne. Nicméně prožila si období, kdy to řešila velmi intenzivně a hlásila se k homosexuální orientaci. Druhým problémem bylo to, že v době, kdy si uvědomila, že je možná homosexuální, tak již nebyla praktikující věřící, nicméně v rozhovoru vyšlo najevo, že i přesto ji pohled církve ovlivňoval. Nakonec jsem se tedy rozhodla ji do výzkumu zařadit.

Ženy byly získány metodou samovýběru, jedná se o ženy převážně žijící v Praze, jejich věkový průměr je poměrně nízký, ale nejednalo se ani o velmi mladé ženy. Větší věkové rozpětí by mohlo ukázat větší různost a poskytnout trochu odlišná data. V době před rokem 1989 se ženy vyrovnávaly s odlišnou sexuální orientací pravděpodobně komplikovaněji než ženy, které se narodily kolem roku 1989 a vyrůstaly v trochu jiných podmínkách. Chybí zde větší zastoupení žen, které žijí na malém městě či na vesnici. Bylo by zajímavé mluvit s ženou, která se vdala, měla děti, a teprve později si uvědomila, že ji přitahují ženy.

Bohužel se výzkumu nezúčastnila žádná žena, která akceptuje církevní učení o homosexualitě. Zde předpokládám, že jedním z důvodů je to, že ženy se vlastně nepovažují za odlišně sexuálně orientované, druhým důvodem je strach a třetím důvodem je to, že díky jejich postoji k homosexualitě se jim zatím nepodařilo se s touto skutečností vyrovnat. Svoji přitažlivost k ženám vnímají jako palčivý problém a nemají velkou chuť se v tom „šourat“.

Do budoucna by bylo dobré rozšířit vzorek o gaye a porovnat výsledky se ženami. Také by bylo zajímavé promluvit si s duchovními, psychiatry, psychology a psychoterapeuty, kteří s věřícími lesbami a gayi pracují a pomáhají jim se vyrovnat s jejich problémy vycházejícími z jejich víry a orientace.

12.2. Použitá metoda

V rozhovoru jsem se ptala na více věcí, než jen na případný konflikt mezi vírou a odlišnou sexuální orientací. Chtěla jsem mít širší pohled. Data získaná s odstupem času jsou ne vždy úplná a jsou již trochu poupravená. Jinak člověk prožívá dilema v čase, kdy je prožíváno aktuálně, a jinak po nějaké době. Dvě ženy si již příliš nepamatovaly na to, jak to tehdy bylo pro ně těžké. Na druhé straně je na tom vidět, do jaké míry se již ženy se svojí orientací smířily a přijaly ji. Výzkum v delší časové perspektivě by mohl dát lepší pohled na to, jak se ženy vyrovnávají s dilematem, který jim přináší víra a církve. Tento vývoj je dobře vidět v dokumentu *Jsem žena orientovaná na ženy* (2001).

Ptala jsem se hodně na to, jak si ženy uvědomily svoji orientaci, komu o tom řekly, kdy to řekly rodičům, proč, čeho se obávaly, jak rodiče reagovali. Tyto otázky se úplně nevztahovaly k tématu, ale považovala jsem je za důležité, abych si udělala celkový obrázek o tom, v jaké míře se víra podílela na těžkostech při uvědomování si odlišné sexuální orientace a jak komplikovala případné vyrovnání se s ní a její přijetí. Víra je totiž velmi komplikovaný jev a jsem přesvědčená o tom, že víra člověka je do velké míry závislá na tom, jaké má vztahy s rodiči, k sobě, ke svému okolí atd. Více mohla být rozvedena otázka týkající se identity, co je pro ženy důležité, z čeho svoji identitu odvozují atd.

12.3. Získaná data a jejich interpretace

Všechny ženy prožívaly konflikt mezi svojí vírou a orientací, na všechny ženy měla vliv jejich víra, která na jedné straně komplikovala přijetí odlišné sexuální orientace, na druhé straně pomáhala. Kromě jedné ženy, všechny ostatní dosáhly jistého souladu mezi vírou a orientací. Všechny ženy volily cestu odklonu od církve, někdo více razantně, někdo méně. Razantní rozchod s církví volí spíše ženy, které církve zklamala a nepodala pomocnou ruku, když to nejvíce potřebovaly. Dalším možným důvodem je existence duchovních prožitků v souvislosti s jiným prostředím než církevním.

V našich podmínkách se nejspíš nebude příliš vyskytovat řešení, kdy žena si najde jinou církev a tam přestoupí. Jako hlavní důvod vidím to, že u nás žádná církev výhradně sloužící jen lidem s odlišnou sexuální orientací není. Může se stát, že žena např. odejde z katolické církve a přejde do starokatolické církve, která je homosexuálním vztahům otevřenější. Může také přejít k evangelické církvi, ale tuto strategii v našem prostředí příliš neočekávám. Ve větších městech se dá skoro vždy najít duchovní, který homosexuální

vztahy neodsuzuje, horší situace může být v menších městech a na vesnicích, kde takový výběr není. Církev v dnešní době zažívají obecně, že se lidé od nich odklánějí a jejich důležitost je menší než byla v minulosti.

Bylo by určitě zajímavé mluvit s ženami, které jsou mladší a konflikt právě prožívají. Taktéž by bylo zajímavé mluvit s více ženami, jako je MUDr. Dagmar Křížková, která je věřící a žije s přítelkyní. Odešla z kláštera a stala se spoluzakladatelkou Logosu, ale církev pro ni byla a je důležitá. Uvnitř církve mohou být jak ženy, které svoji homosexuální orientaci odmítají, tak ženy, kterým se podařilo své dvě identity spojit. Jak píše ve své studii Gross (2008), tak ženy mohou volit strategii odklonu od církve z několika důvodů. Nejvíce odcházejí kvůli oficiálnímu učení církve, která odsuzuje homosexualitu, dále proto, že se v církvi kvůli své homosexualitě necítí dobře, že zažily nějakou negativní reakci ze strany církve, jiné ženy pro svoji víru církev nepotřebují. Jen málo žen uvádělo oslabení víry či ztrátu víry úplně. To koresponduje s mým výzkumem. Žádná žena neuváděla ztrátu víry kvůli své orientaci. Jedna žena se jako věřící neoznačovala, ale to nebylo kvůli odlišné sexuální orientaci.

Gross ve svém výzkumu zjistil také to, že z církve odcházejí ti, kteří souhlasí s učením církve o homosexualitě, zatímco zůstávají ti, kteří se od tohoto učení distancovali. Jelikož se necítí být tolik odsuzováni církví, jsou schopni dále církev navštěvovat a být aktivní ve svých církvích. To ale neplatí nejspíš obecně, protože žádná žena z mého výzkumu neuváděla, že souhlasí s učením církve, které odsuzuje homosexualitu, přesto se s církví rozešly, i když ne všechny natrvalo.

Rodriguez a Qoulette uváděli ve své studii 4 strategie, jak uvést do souladu konflikt víry a orientace. Žádná žena si ne zvolila strategii oddělení identit. Byla volena spíše strategie, kdy si volily homosexuální styl života s tím, že víra pro ně byla dále důležitá. Volba náboženského stylu života se objevila jen proto, že ženy s touto strategií byly osloveny, ale odmítly se do výzkumu zapojit. Poslední strategie integrace identit se objevila u jedné ženy, která se k ní dostala přes strategii volby homosexuálního životního stylu. Úplná integrace se povedla jen ženě z dokumentu Jsem žena orientovaná na ženy. Jedná se o již zmíněnou Dagmar Křížkovou.

Na rozdíl od situace v USA si ženy v ČR nevolí tedy přestup k jiné církvi. Je to dáno jinou výchozí situací v USA a u nás. Díky velkému množství přistěhovalců, kteří patřili k různým církvím a denominacím, je v USA daleko větší výběr a existují tam církve, které jsou určeny výhradně LGB lidem.

Zůstat ženám v církvi může pomoci oddělení učení církve a pastorační praxe. Gross (2008) uvádí, že obyčejní farníci a kněží neodrážejí oficiální stanovisko církve. To je také v souladu s mým výzkumem, kdy si ženy uvědomovaly toto rozdělení a viděly to ve svých církvích.

Některé ženy žily svoji orientaci velmi otevřeně, netajily ji, a dokonce ji zveřejnily přes média. Gross (2008) uvádí, že ženy, které v církvi netajily svoji orientaci a aktivně se účastnily farních akcí, zažily daleko méně negativních zkušeností. Takový člověk už se nemusí bát, komu to říct, komu ne, není přednastaven na negativní zkušenosti. To, že se ženy rozhodly netajit svoji orientaci, neskrývat ji, žít otevřeně a pravdivě, dle mého názoru významně pomohlo k tomu, že mohly akceptovat svoji menšinovou orientaci. A to je v souladu s tím, co se očekává od křesťana – žít v pravdě.

Jako důležitý faktor, který pomáhá vyrovnat se s postojem církve, vidím to, že ženy jen slepě nepřijímají autoritu církve, bible a duchovních představitelů své církve, ale musely se od těchto autorit odpoutat a jako autoritu zvolit své svědomí.

12.4. Aplikace výsledků výzkumu a výhledy do budoucna

V současné době se nedá očekávat nějaká zásadní změna v postoji církvi k homosexuálním vztahům. Nejméně se dá nějaká změna očekávat u Římskokatolické církve. Jelikož postoj církve vychází hlavně z teologie stvoření, musela by církev nějak nově propracovat tuto teologii a do toho nově zakomponovat existenci homosexuality a homosexuálních vztahů. Dokud bude stanovisko církvi takové, jaké je, budou nejspíš vždy existovat lidé, kteří si budou procházet konfliktem mezi svojí vírou a odlišnou sexuální orientací.

V mnoha případech by byla vhodná psychoterapie. Výhodiskem pro případnou psychoterapii je posilování sociální opory věřícího gaye, lesby či bisexuála. Dále je důležité zaměřit se na to, aby člověk jen slepě nevěřil autoritám, ale ptal se sám sebe, proč tomu věří, a pak teprve se rozhodl, jak chce dál žít. Ztotožnění se s autoritou církve a bible totiž velmi komplikuje přijetí své odlišné sexuální orientace. Nicméně terapeut by měl vždy respektovat výchozí stav každého jedince. Pokud je člověk přesvědčen, že jedinou správnou cestou je celibát, není etické člověku tvrdit, že se mýlí a měl by si najít partnera stejného pohlaví. To nikdo nevíme. Celibát může být pro někoho cesta. Problematické mi připadne tvrzení některých duchovních osob, že homosexualita neexistuje, že ženy pouze mají homosexuální problém. Tento postoj podle mého mnohým ženám nejvíce škodí a

brání vyrovnat se s odlišnou sexualitou. U některých žen by bylo dobré se zaměřit na negativní zkušenosti z dětství, protože mohou trpět psychickými problémy, být v některých směrech nedostatečně zralé a neschopné se dostatečně svobodně rozhodnout, co vlastně chtějí, nezávisle na autoritách.

Bylo by dobré se více zaměřit na to, co věřícím lesbickým ženám pomáhá vybudovat si zdravou sebedůvěru navzdory tomu, že náleží v církvi ke stigmatizované skupině. Jaké vlastnosti a osobní charakteristiky jim pomáhají přijmout svoji jinakost? Zajímavé by mohlo být srovnání s vývojem věřících gayů. Existují zde nějaké podobnosti, či rozdíly? Je možné, že u mužů nebude takovou roli hrát touha po dětech, na druhou stranu pocit, že patří ke skupině, která je stigmatizovaná, může být větší. To vše by mohl ukázat další výzkum. Další výzkum by se mohl provést také mezi psychology, psychoterapeuty, psychiatry, sexuology atd., kteří pracují s lidmi věřícími a zároveň homosexuálně orientovanými.

Bylo by zajímavé se podívat, jestli se nějak liší pojetí víry u lidí, kteří dokážou akceptovat své odlišné sexuální zaměření a žijí v partnerském vztahu, a u lidí, kteří akceptují učení církve a trpí touhou po vztahu, který ale odmítají, neboť je to proti učení církve. Které faktory, ať již náboženské, či jiné, způsobují ten rozdíl? Je to vírou, pojetím autority, psychickými problémy, touhou po dětech, rodině, normálnosti..., větší konformitou...? Jaký typ religiozity pomáhá integrovat různé identity a jaký tomu naopak brání?

Vzhledem k důležitosti partnerství by bylo zajímavé se také zaměřit na to, jakou roli má dlouhodobé partnerství v procesu integrace konfliktních identit.

13. Závěry

Jednalo se o kvalitativní výzkum realizovaný pomocí polostrukturovaných rozhovorů. Výzkumu se zúčastnilo 5 žen, z toho jedna žena plně nesplňovala podmínky a jedna žena odpověděla jen velmi stručně prostřednictvím e-mailu. Tři ženy se původně hlásily k Římskokatolické církvi, jedna žena k Českobratrské církvi evangelické a jedna žena k Církvi československé husitské. V současné době se jako praktikující věřící označila jedna žena, ostatní ženy nikoliv. Rozhovory byly analyzovány metodou trsů a metodou zachycení vzorců.

Výzkum ukázal, že víra ovlivňuje vývoj lesbické identity, nebo lépe řečeno, učení církve ovlivňuje vývoj identity lesbické ženy. Hlavním zdrojem konfliktu bylo akceptování učení církve o manželství a sexualitě, která může být realizována pouze v manželství. Dalším prvkem, který ztěžoval přijetí odlišné sexuální orientace, byl postoj zpovědníků a kněží, kteří viděli příčinu lesbické orientace v traumatických zkušenostech v dětství.

Hlavním řešením dilematu mezi vírou a odlišnou sexuální orientací byl odklon od církve, což ale neznamenalo odmítnutí víry. Jedna žena se v současné době vrátila ke katolické církvi. Hlavním důvodem byl vztah k Ježíši. Žádná žena církev a bibli nepovažuje za nezpochybnitelnou autoritu. Hlavní autoritou je pro ně vlastní svědomí. Žena, která nemá ujasněnou sexuální orientaci, má spíše problémy s identitou obecně, nepřijímá ani své ženství a bojí se partnerského vztahu.

Víra nebyla jediným faktorem, který smíření se s odlišnou sexuální orientací ztěžoval. Mezi další významné faktory patří nedostatečná psychosexuální zralost, touha po dětech, neexistence vztahu, psychické problémy, vnímání sexuality jako méněcenné a špatné, negativní zkušenosti z dětství.

Nejtěžším obdobím bývá etapa, kdy ženy zažívají nejistotu a pochybnosti, a ptají se, jak to tedy je. Na začátku coming outu velice často zažívají stud, zmatek, pocit ztráty identity, zesílené pocity méněcennosti. V tomto období je poměrně snadné svěřit se přátelům, ale již těžší je svěřit se rodičům. K tomu ženy přistoupily, až si byly více jisté samy sebou a měly vztah. Nejvíce se bály toho, že rodiče zklamou a ublíží jim. Hůře nesly coming out svých dcer matky, hlavně z důvodu touhy po dětech a ze strachu, co řekne okolí. Pokud to řekly svým otcům, ti reagovali tak, že to již tušili. Nikdo své děti kvůli sexuální orientaci neodmítl.

K plnému přiznání si odlišné sexuální orientace významně napomohl existující spokojený partnerský vztah, který ukončil pochybnosti. V mezidobí, kdy vztah není, se

často stává, že ženy o své orientaci opět do jisté míry pochybují, nejčastěji z důvodu touhy po dětech a převládající heterosexuální normy. Nejvýznamněji pak ženám obecně pomáhá existence sociální opory, a to hlavně přátel.

14. Souhrn

14.1. Teoretická část

Sexualita je jednou ze základních složek identity. Většinová identita je identifikace s heterosexuální identitou. Základní komponenty lidské sexuality jsou sexuální identifikace, sexuální orientace, sexuální emoce a sexuální chování. Samotný pojem sexuální orientace je problematický a existuje několik definic. Pro určení sexuální orientace jsou důležité 4 aspekty, a to sexuální přitažlivost, sexuální chování, sexuální fantazie a sexuální sebeidentifikace. Sexuální identita je jak součástí osobní identity, tak i sociální identity.

Homosexualita je celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný stav, jenž je charakterizován tím, že nositel tohoto stavu je pohlavně přitahován a vzrušován osobami stejného pohlaví. Často se přihlíží jen k sexuální složce, ale opomíjí se emoční složka, proto existuje ke slovu homosexualita a homosexuál mnoho výhrad. Homosexualitu dělíme na egosyntonní a egodystonní podle míry identifikace s homosexuální orientací. Homosexualita byla z DSM vyňata roku 1973. Za poruchu je považována pouze egodystonní homosexualita. V případě egosyntonní homosexuality dochází k homosexuální identifikaci.

Na jedné straně jsou vyhranění heterosexuálové, na straně druhé vyhranění homosexuálové a mezi těmito póly jsou lidé v různé míře přitahováni jak ženami, tak muži. Teorií, které vysvětlují vznik homosexuální orientace, je mnoho. Jsou zde teorie vycházející z genetické podmíněnosti, teorie, které za základní považují výchovu, vliv prostředí a psychické vlivy, a teorie kombinující obojí. Někteří církevní autoři existenci homosexuální orientace neuznávají a za hlavní příčinu považují hlavně rodinné prostředí a psychické vlivy. Homosexualita je vnímaná jako hříšná, nepřirozená a léčitelná vírou, modlitbami a půstem.

Velmi podstatně komplikuje lidem přijetí jejich odlišné sexuální orientace existence homofobie, která vyrůstá z heterosexismu, z přesvědčení, že heterosexualita je přirozená, normální a nadřazená homosexualitě. Tento termín byl poprvé použit v roce 1967. Homofobie je spojena se strachem, hněvem, odporem, averzí, kterou jedinci prožívají při styku s gayi, a rozumí se jím široká škála chování, jejichž společným jmenovatelem je neopodstatněný strach, předpojatost, diskriminace, negativní postoj či nenávisť ke gayům, lesbám a bisexuálům. Homofobie se dělí na vnější a internalizovanou. Pokud se gayové,

lesby a bisexuálové své orientace obávají, cítí k ní odpor a averzi, jedná se o internalizovanou homofobii. S heterosexismem a homofobií se můžeme ve zvýšené míře setkat v různých náboženstvích.

Oficiálně se odmítavě k homosexuálním vztahům staví Římskokatolická církev, Pravoslavná církev a hlavně evangelikální církve. Méně jednotný postoj zastávají církve Českobratrská církev evangelická a Církev československá husitská. Nicméně ve všech církvích existuje proud konzervativní, který odsuzuje homosexuální vztahy, a proud liberální, který je homosexuálním vztahům více nakloněn. Odmítavé oficiální postoje církví nabízejí jedincům s odlišnou sexuální orientací buď celibát, nebo manželství.

Křesťanské odsouzení homosexuality vychází z biblických textů. Ze Starého zákona je nejvíce uváděn příběh o Sodomě z knihy Genesis a dále úryvky z knihy Leviticus. Pro odpůrce homosexuálních vztahů jsou tyto texty jejich jasným odsouzením. Nepřihlížejí k dobovému kontextu, kdy lidé nic nevěděli o homosexuální orientaci. Zastánci homosexuálních vztahů k dobovému kontextu přihlížejí a tyto texty pro ně nejsou odsouzením homosexuálních vztahů, ale odsouzením porušení zákona pohostinnosti, odsouzením násilí a sexuálního zneužívání. V konečném důsledku jsou tyto texty o neposlušnosti vůči Božím zákonům. O lesbických vztazích se ve starém zákoně nedočteme.

Z Nového zákona jsou nejvíce uváděny listy apoštola Pavla. Je uváděn např. list Římanům a 1 list Korintským. Tyto texty jsou opět pro odpůrce homosexuálních vztahů jejich jasným odsouzením. Zastánci homosexuálních vztahů poukazují na to, že Pavel v té době nic nevěděl o homosexuální orientaci a odsuzuje homosexuální chování, ale ne homosexuální orientaci. Dále poukazují na to, že homosexualita zde slouží jen jako ilustrace jiného hříchu, a to odmítnutí Stvořitele. Diskuse k tomuto tématu uvnitř církve a napříč církvemi je poměrně rozsáhlá a dělí se na dva tábory, konzervativní a liberální.

Jako hlavní východisko pro odsouzení homosexuálních vztahů se stal příběh o stvoření člověka z knihy Genesis a mluví se o teologii stvoření. Člověk byl stvořen jako muž a žena a Božím plánem pro ně je, aby se milovali a množili. Sexualita je tedy přípustná pouze ve svátostném manželském svazku muže a ženy a slouží k početí dítěte. Je zdůrazňována komplementarita muže a ženy, k čemuž nedochází ve stejnopohlavních svazcích.

Římskokatolická církev se v tomto duchu vyjadřuje v „Katechismu katolické církve“, v církevních dokumentech „Persona humana“ a „Homosexualitatis problema“. V katechismu se o homosexuálních vztazích mluví jako o velké mravní spoušti a o

homosexuálních úkonech jako o vnitřně nezřízených. Dokument „Persona humana“ rozlišuje homosexuální orientaci a homosexuální jednání. Orientace je vnímaná jako deformace, úkony jako z vnitřní podstaty nezřízené a v žádném případě je není možné schvalovat. Při posuzování viny je ale potřeba postupovat opatrně. Na toto pojetí navázal dokument „Human love“, který rozlišoval objektivní rovinu práva a subjektivní rovinu jeho přijetí a uplatnění v životě konkrétního člověka. Nabízel tak cestu, jak respektovat na jedné straně stanovisko církve a na druhé straně respektovat volbu homosexuálního člověka žít ve vztahu a nenazývat jej hned hříšníkem. Na to reagoval dokument věnovaný výhradně homosexualitě „Homosexualitatis problema“. Objektivně nezřízené nejsou jen homosexuální úkony, ale i samotný sklon, neboť v sobě obsahuje tendenci k jednání, které je morálně vnitřně špatné. Dokumenty se vždy vyjadřují k homosexuálním úkonům, které oddělují od toho základního, od vztahu. Jakmile se mluví o homosexualitě, mluví dokumenty jen o sexuální aktivitě.

Českobratrská církev evangelická vypracovala dokument „Problematika homosexuálních vztahů“. Šlo o snahu reagovat na debaty o registrovaném partnerství. Závěr byl, že bible byla napsaná v jiném dobovém kontextu. Texty v bibli se nevztahují k homosexualitě, ale k homosexuálnímu chování, a nic neříkají o homosexuálních vztazích, které jsou vyjádřením lásky. Je tedy třeba rozlišovat mezi homosexuální orientací a homosexuálním jednáním, jen to je odsuzováno. Navíc homosexualita slouží jen k ilustraci jiného hříchu, kterým je odcizení od Boha. Postoj k homosexuálním vztahům již není tak jednoznačný. Homosexuální svazek je možné zvažovat z hlediska pragmaticko-právního, manželství se ale v náboženské rovině nepodobá.

V Římskokatolické církvi vychází pastorační práce s homosexuálními osobami z jejího oficiálního učení. Pokud je to možné, je třeba je vést k překonání jejich sklonu a umožnit vstup do manželství, převažující postoj je ale vést je k životu v čistotě, a to znamená celibát. Pravý pastorační program k tomu napomáhá pomocí svátostí, modlitbami, svědectvími, radami a individuálním vedením. Jednou z organizací, která se věnuje pomoci lidem žít v čistotě, je Courage. Mezi katolickými kněžími se ale dají najít lidé, kteří podporují vztahy mezi osobami stejného pohlaví a jsou ochotní jim požehnat.

Nekatolické církve postrádají organizaci jako je katolická Kongregace pro nauku víry. Jsou církve více odsuzující homosexuální vztahy, a to hlavně církve evangelikální. V jiných církvích jednotný postoj neexistuje, příkladem je Českobratrská církev evangelická.

Mnozí křesťanští autoři vycházejí z toho, že homosexualita je následek špatného dysfunkčního vývoje a špatného vztahu s rodiči. Podle toho také homosexualitu dělí na kompulsivní, symptomatickou a epizodickou. Všechna dělení homosexuality poukazují na to, že homosexualita nemusí být neměnná. Jako příklad tohoto přístupu je uváděna Elisabeth Moberlyová, která považuje homosexualitu za následek nenaplněných vývojových potřeb. Jakmile se tato porucha naplněním vývojových potřeb vyléčí, je možné zažít vrozenou heterosexuální orientaci. K naplnění legitimních vývojových potřeb může dojít jen přátelstvím s osobou stejného pohlaví. Mluví se o teologii přátelství.

Procesu uvědomování si své odlišné sexuální orientace a vyjevení této orientace sobě i druhým se říká coming out. Ten je důležitým mezníkem ve vytváření vlastní identity a pro sebezpřijetí. Vnitřní coming out je okamžik, kdy jedinec si sám před sebou přizná svoji odlišnou sexuální orientaci, vnější coming out pak nastává ve chvíli, kdy jedinec odlišně orientovaný začíná sdělovat tuto skutečnost svému okolí.

Bylo vypracováno několik modelů vývoje homosexuální identity. Jako jeden z prvních byl model Vivian Cass, který patří také k nejznámějším. Žádný model ale nemůže postihnout složitost vývoje homosexuálních osob. Jedná se jen o schémata a tak je třeba je brát.

Podobně byl vypracován model, který je zaměřen na vývoj identity křesťana s homosexuální orientací. Počítá s tím, že věřící gay nebo lesba prožívá konflikt mezi svojí vírou a odlišnou sexuální orientací a musí použít strategie na zmírnění či odstranění tohoto konfliktu. Může odmítnout homosexuální identitu, odmítnout náboženskou identitu, žít své identity odděleně, nebo je integrovat do jedné identity. Z těchto strategií plynou další kroky a každá strategie má své výhody i rizika. Díky existenci rozdílu mezi učením církví a pastorační praxí nemusí docházet k oddělování identit, ale jen k oddělení církve a pastorační praxe.

Mnozí autoři se zabývali otázkou, proč dochází ke konfliktu mezi vírou a odlišnou sexuální orientací. Některé teorie se o to pokoušejí a popisují strategie, které pomáhají konflikt řešit. Konflikt je vysvětlován jako důsledek kognitivní disonance, důsledek stigmatu a důsledek konfliktu identit. Další teorie, která se věnuje konfliktu a cestě, jak ho řešit, je pokus vnímat coming out jako klíčový okamžik v životě spirituálně založených lidí, kdy jde o duchovní proces, který vede k větší akceptaci sebe sama před sebou a před Bohem, a člověk tak spěje k plnější integraci. Poslední teorií je teorie zmocnění, kdy člověk za sebe přebírá čím dál větší zodpovědnost.

14.2. Praktická část

Cílem výzkumu bylo nahlédnout do toho, jak ženy prožívají svoji odlišnou sexuální orientaci v situaci, kdy církev odmítají homosexuální vztahy a odsuzují je. Snažil se odpovědět hlavně na tyto otázky: Jaké příčiny a zdroje měl konflikt mezi vírou a odlišnou sexuální orientací? Jaké strategie ženy použily, aby konflikt vyřešily, nebo alespoň zmírnily? Jaký je vliv víry na vývoj lesbické identity? Další otázky se týkaly coming outu, co mu předcházelo, jak probíhal atd.

Metodologickým východiskem byl kvalitativní výzkum, kterého se zúčastnilo 5 žen. Tři ženy se původně hlásily ke Římskokatolické církvi, jedna žena k Českobratrské církvi evangelické a jedna žena k Církvi československé husitské.

Data byla získána pomocí polostrukturovaného rozhovoru a analyzována metodou vytváření trsů a zachycení vzorců. Základním kritériem bylo, zdali žena je nebo byla věřící a zároveň je lesbicky orientovaná, nebo se k lesbické orientaci někdy hlásila. Část dat byla získána z dokumentu *Jsem žena orientovaná na ženy* od Heleny Třeštíkové (2001).

Ženy si prošly etapou pre-coming outu, kdy ještě neměly pojmenovanou svoji odlišnost. V této etapě braly jako samozřejmost, že se vdají a budou mít rodinu, měly nějaké vztahy s chlapci, ale nebyla tam přítomná intimita a blízkost. V této etapě nedocházelo k uvědomění, že by se mohlo jednat o odlišnou sexuální orientaci. Existovalo několik faktorů, které ovlivňovaly neuvědomování si odlišné sexuální orientace. Víra a postoj církve byly jedním z nich.

K uvědomění si odlišné sexuální orientace došlo nejčastěji díky prvnímu zamilování a vztahu. Tehdy ženy prožívají svůj vnitřní coming out. V této fázi dostávají některé předchozí zkušenosti význam a jsou vnímány jako důkaz odlišné sexuální orientace. Nejčastější reakcí na uvědomění si odlišné sexuální orientace je šok, pocit ztráty identity, stud, myšlenky typu *jsem zmetek, někdo kdo se nepovedl a zesílené pocity méněcennosti*. Ženy těžce nesly období nejistoty, kdy se neustále ptaly, jak to tedy s nimi je, přitahují je ženy, nebo muži?

Po vnitřním coming outu následoval poměrně rychle vnější coming out, kdy bylo poměrně snadné svěřit se přátelům, ale již těžší svěřit se rodičům. K tomu ženy přistoupily, až si byly více jisté samy sebou a měly vztah. Nejvíce se bály toho, že rodiče zklamou a ublíží jim. Hůře nesly coming out svých dcer matky, hlavně z důvodu touhy po dětech a ze strachu, co řekne okolí. Pokud to řekly svým otcům, ti reagovali tak, že to již tušili. Nikdo své děti kvůli sexuální orientaci neodmítl.

Výzkum ukázal, že víra ovlivňuje vývoj lesbické identity, nebo lépe řečeno, učení církve ovlivňuje vývoj identity lesbické ženy. Hlavním zdrojem konfliktu mezi vírou a odlišnou sexuální orientací bylo učení církví o manželství a sexualitě, která může být realizována pouze v manželství. Dalším prvkem, který ztěžoval přijetí odlišné sexuální orientace, byl postoj zpovědníků a kněží, kteří viděli příčinu lesbické orientace v traumatických zkušenostech v dětství. Učení církve a víra v učení církve vyrovnávání s odlišnou sexuální orientací ztěžovala a komplikovala, zatímco víra jako důvěra a vztah s Bohem a Ježíšem vyrovnávání usnadňovala.

Hlavním řešením dilematu mezi vírou a odlišnou sexuální orientací byl odklon od církve, což ale neznamenal odmítnutí víry. Dochází k rozdělení na církev a víru. Další významnou strategií byla změna ve vnímání Boha. Jedna žena se v současné době vrátila ke katolické církvi. Hlavním důvodem byl vztah k Ježíši. Žádná žena církev a bibli nepovažuje za nezpochybnitelnou autoritu. Hlavní autoritou je pro ně vlastní svědomí. Nejvýznamněji pak ženám obecně pomáhá existence sociální opory, a to hlavně přátel.

Víra nebyla jediným faktorem, který smíření se s odlišnou sexuální orientací ztěžoval. Mezi další významné faktory patří nedostatečná psychosexuální zralost, touha po dětech, neexistence vztahu, psychické problémy, vnímání sexuality jako méněcenné a špatné, negativní zkušenosti z dětství.

K plnému přiznání si odlišné sexuální orientace a dosažení lesbické identity významně napomohl existující spokojený partnerský vztah, který ukončil pochybnosti. V mezidobí, kdy vztah není, se často stává, že ženy o své orientaci opět do jisté míry pochybují, nejčastěji z důvodu touhy po dětech a převládající heterosexuální normy.

Všechny ženy až na jednu se dále považovaly za věřící a za lesby a na otázku „Kdo jsou?“ odpověděly svým jménem. Neměly potřebu se prvoplánově definovat jako věřící lesby, pouze jedna se tak definovala až na základě doplňující otázky. Jejich sexuální orientace již nestála v popředí jejich identity, byla pouze jedním z aspektů identity. Pouze žena, která ještě neměla ujasněnou svoji sexuální orientaci, svým jménem neodpověděla, ta se stále ještě vnímala jako někdo, kdo se nepovedl, kdo nic nedokázal. Tato žena má problémy s identitou obecně, nepřijímá ani své ženství a bojí se partnerského vztahu.

Pouze jedna žena, která se zúčastnila výzkumu, je dnes praktikující věřící a zároveň žije ve vztahu se ženou. Podařilo se jí tedy uvést do souladu svoji víru a odlišnou sexuální orientaci. Ačkoliv v současnosti si není jistá, jestli přeci jenom není minimálně bisexuální. Plná integrace víry a lesbické identity se podařila ženě z dokumentu Jsem žena orientovaná na ženy, která díky nosnému vztahu s Bohem a Ježíšem odmítá nechat se vyhnat z církve.

Literatura:

- AARDWEG, G. J. (2003). *Terapie homosexuality: rádce pro postižené a poradce*. Jihlava: Hnutí pro život.
- ANGE, D. (1995). *Homosexuální...* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství.
- BAUMEISTER, R. F., SHAPIRO, J. P., & TICE, D. M. (1985). Two kinds of identity crisis. *Journal of Personality*, Vol. 53, No. 3, s. 407-424.
- BEATY, L. A. (1999). Identity Development of Homosexual Youth and Parental and Familial Influences on the Coming Out Process. *Adolescence*, Vol. 34, No. 135, s. 597 - 600.
- BISSI, A. (1997). Lesbianism. In *Christian Anthropology and Homosexuality*.
<http://www.ewtn.com/library/humanity/homo.htm>, 24. 1. 2012
- BOSOVI, P. A. H. (1999). *Homosexualita jako duchovní pevnost*. Praha: KMS.
- BRZEK, A., & PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. (1992). *Třetí pohlaví?* Praha: Scientia medica.
- COHEN, R. (2003). Homosexualita a možnosti terapie: chování, etika, principy a praxe. In Laun, A. (ed.). *Homosexualita z katolického pohledu*. Olomouc: Matice cyrilometodějská. 81-146
- DAVIS, D. N. (1996). *Pink Therapy: a guide for counsellors and therapists working with lesbian, gay and bisexual*. Buckingham: Open University Press.
- DE MONTEFLORES, C., & SCHULTZ, S. J. (1978). Coming Out : Similarities and Differences for Lesbians and Gay Men. *Journal of Social Issues*, Vol. 34, No. 3, s. 59-68.
- DENZLER, G. (1999). *Zakázaná slast: Dva tisíce let křesťanské sexuální morálky*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- ERIKSON, E. H. (1999). *Životní cyklus rozšířený a dokončený*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- FRIELINGS DORF, K. (1995). *Falešné představy o Bohu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství.
- FROST, D. M., & MEYER, I. H. (2009). Internalized Homophobia and Relationship Quality Among Lesbians, Gay Man, and Bisexuals. *Journal of Counseling Psychology*, Vol. 56, No. 1, s. 97-109.

- GANZEVOORT, R. R., DER LAAN, M., & OLSMAN, E. (2011). Growing up Gay and Religious. Conflict, Dialogue, and religious Identity Strategies. *Mental Health, Religion, and Culture*, Vol. 14, No. 3, s. 209-222.
- GOFFMAN, E. (2003). *Stigma: poznámky k problému narušené identity*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- GREENBERG, S. (2004). *Wrestling with God & Men: Homosexuality in the Jewish Tradition*. Wisconsin: The University of Wisconsin Press.
- GROSS, M. (2008). To Be Christian and Homosexual: From Shame to Identity-Based Claims. *Nova Religio: The Journal of Alternative and Emergent Religions*, Vol. 11, No. 4, s. 77-101.
- HAMER, D. C. (1994). *The Science of Desire: The search for the gay gene and the biology of behavior*. New York.
- HARTL, P., & HARTLOVÁ, H. (2000). *Psychologický slovník*. Praha: Portál.
- HELMINIAK, D. A. (2007). *Co vlastně říká Bible o homosexualitě?* Brno: CDK.
- HOGAN, L. (2003). Homosexualita ve Starém a Novém zákoně. In Laun, A. *Homosexualita z katolického pohledu*. Olomouc: Matice cyrilometodějská. 149-160
- JANOŠOVÁ, P. (2002). *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum.
- Katechismus katolické církve*. (1995). Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství.
- Katechismus katolické církve*. (2001). Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství.
- KOMENDA, A. (2000). Ke kořenům křesťanské homofobie. *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Facultas Iuridica. Iuridica* 2/2000, s. 99-111.
- LEVAY, S. (1996). *Queer science: the us and abuse of research of homosexuality*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press.
- MEYER, B. (2002). A Pastoral Response to Henri J. M. Nouwen's "The Self-availability of the Homosexual". *The Stromata*, Vol. 43, No. 2, s. 7-10.
- MIOVSKÝ, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing.
- MONEY, J. (1988). *Gay, straight and in-between*. New York: Oxford University Press.
- MÜLLER, W. (2011). *Zamlčené rány*. Praha: Portál.
- ONDRISOVÁ, S., ŠÍPOŠOVÁ, M., ČERVENKOVÁ, I., JÓJÁRT, P., & BIANCHI, G. (2002). *Neviditelná menšina: Čo (ne)vieme o sexuálnej orientácii*. Bratislava: Nadácia občan a demokracia.

- OVEČKA, L. (2008). Oblouk vývoje církevní nauky o homosexualitě a homosexuálním jednání od roku 1975 do roku 2005. In Vybíral, J. *Pastorální a etické výzvy v oblasti manželství, rodiny a sexuality*. Brno: CDK. 105-118
- PAULKOVI, J. A. A. (2004). *Láska zvítězila: Jak boží láska pomohla dvěma lidem překonat homosexualitu a nalézt jeden druhého*. Albrechtice: Křesťanský život.
- PECHOVÁ, O. (2005). *Sexuální minority: základní přístupy v současné psychologii. Rigorózní práce*. Olomouc: Katedra psychologie FFUP.
- Problematika homosexuálních vztahů*. (2006). Praha: Knihnice studijních textů ČCE.
- PROCHÁZKA, I. (2002). *Coming out: průvodce obdobím nejsitoty, kdy kluci a holky hledají smysl sebe*. Brno: Stud.
- RODRIGUEZ, E. M. (2010). At the Intersection of homosexuality of Church and Gay: A Review of the Psychological Research on Gay and Lesbian Christians. *Journal of Homosexuality*, Vol. 57, No. 1, s. 5-38.
- RODRIGUEZ, E. M., & OULLETTE, S. C. (2000). Gay and Lesbian Christians: Homosexual and Religious Identity Integration in the Members and Participants of a Gay-Positive Church. *Journal for the Scientific Study of Religion*, Vol. 39, No. 3, s. 334-347.
- SBORNÍK. (1998). *Homosexualita a křesťanská antropologie*. Praha: Pastorační středisko při arcibiskupství pražském.
- SCHALLENBERGER, D. (1996). Reclaiming the Spirit: The Journeys of Gay Man and Lesbian Woman Toward Integration. *Qualitative Sociology*, Vol. 19, No. 2, s. 195-215.
- SKOBLÍK, J. (2005). *Přehled křesťanské etiky*. Praha: Karolinum.
- SKOBLÍK, J. *Teologické glosy ke gay-les orientaci*.
http://ktf.cuni.cz/~skoblik/gay_les/gay_les.htm. 4. 9. 2011.
- STEHLÍKOVÁ, D. P. (1995). *Homosexualita, společnost a AIDS v České republice*. Praha: Orbis.
- STOTT, J. R. (2000). *Homosexuální partnerství?* Praha: Návrat domů.
- ŠČEPKOVÁ, M. (2002). *Homosexualita, cesta sebatranscendencie?* Bratislava: Oto Németh.
- TAJFEL, H. (1981). *Human Groups and Social Categories: Studies in Social Psychology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- WEISS, P. (2006). Existuje bisexuální oientace? *Moje psychologie*, 1/1, s. 32.
- ZVĚŘINA, J. (1992). *Lékařská sexuologie*. Jinočany: H & H .

Přílohy

Příloha 1: Formulář zadání bakalářské práce

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Akademický rok: 2009/2010

Studijní program: Psychologie
Forma: Kombinovaná
Obor/komb.: Psychologie (PSYB)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Mgr. DOČKÁLKOVÁ Xenie	Třebízského 802/20, Valašské Meziříčí	I08082

TÉMA ČESKY:

Křesťanství a vývoj lesbické identity

NÁZEV ANGLICKY:

Christianity and the Development of Lesbian Identity

VEDOUcí PRÁCE:

PhDr. Olga Pechová, Ph.D. - PCH

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

1. Studium literatury věnované vztahu náboženského přesvědčení a postojů, teologického a pastoračního chápání homosexuality v různých křesťanských denominacích a situaci lesbických žen v náboženských komunitách. Výsledky tohoto studia budou tvořit základ teoretické části práce.
2. Kvalitativní výzkum realizovaný formou polostrukturovaných rozhovorů s lesbickými ženami, které vyrůstaly v religiózním prostředí či samy byly v některém období života praktikujícími věřícími.
3. Cílem výzkumu bude získat informace o vzájemném vlivu náboženského přesvědčení na sexuální identitu a naopak. Cílem bude také shromáždit informace o copingových strategiích, které jim umožnily překlenout eventuální nesoulad mezi těmito vlivy.
4. Získaná data budou analyzována za pomoci kvalitativní metodologie, zejména pomocí metody trůů a metody zachycení vzorů.
5. Získané výsledky budou diskutovány s ohledem na metodologické omezení výzkumu a porovnány s výsledky předchozích studií na toto téma.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

- Ange, D. (1995). Homosexuální: kdo jsi? Kam jdeš? Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství
- Bos, P.; Bos, H. (1999). Homosexualita jako duchovní pevnost. Praha: KMS
- Fanel, J. (2000). Gay historie. Praha: Dauphin
- Greenberg, S. (2004). Wrestling with God & Men: Homosexuality in the Jewish Tradition. Wisconsin: The University of Wisconsin Press
- Helminiak, D. A. (2007). Co vlastně Bible říká o homosexualitě? Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK)
- Laun, A. (2003). Homosexualita z katolického pohledu. Olomouc: Maticе cyrilometodějská
- Komenda, A. (2000). Ke kořenům křesťanské homofonie. Acta Universitatis Palackianae Olomucensis, Iuridica 2. 2000; 2. Str. 99 - 112
- Luis-Georges (ed). (2008). The Dictionary of Homophobia: a Global History of Gay & Lesbian Experience. Vancouver: Arsenal Pulp Press
- Overcoming Heterosexism and Homophobia: Strategies that Work. (1997). New York: Columbia University Press
- Paulk, J.; Paulk, A. (2004). Láska zvítězila: jak Boží láska pomohla dvěma lidem překonat homosexualitu a nalézt jeden druhého. Albrechtice: Křesťanský život
- Problematika homosexuálních vztahů. (2006). Praha: Českobratrská církev evangelická
- Stott, John R. W. (2000). Homosexuální partnerství? Praha: Návrat domů
- Roseborough, D. J. (2006). Coming Out Stories Framed as Faith Narratives, or Stories of Spiritual Growth. Pastoral Psychology 55 (1). Str. 47 - 59
- Rostosky, S., Riggle, E., Brodnicki, C., Olson, A. (2008). An Exploration of Lived Religion in Same-sex Couples from Judeo-Christian Traditions. Family Process 47(3). Str. 389 - 403
- Skoblík, J. (2004). Teologické glosy ke gay-les orientaci, 1. část. Teologický časopis č. 2, roč. II. Trnava: Teologická fakulta Trnavské univerzity. Str. 55 - 68
- Skoblík, J. (2005). Teologické glosy ke gay-les orientaci, 2. část. Teologický časopis č. 1, roč. III. Trnava:

Teologická fakulta Trnavské univerzity. Str. 45 - 58

Skoblík, J. (2003). Terapie homosexuality? In: Teologické texty 5, roč. 14. Str. 208

Ščepková, M. (2002). Homosexualita, cesta sebetranscendencie? Krátka štúdia o kresťanskom prístupe k realite homosexuálnej orientácie. Bratislava: Vydavateľstvo Oto Nemeth

Tůma, V. (1996). Problém homosexuality ve světle evangelia. Středokluky: Zdeněk Susa

Van Den Aardweg, G. J. M. (2003). Terapie homosexuality. Rádce pro postižené a poradce. Praha: Hnutí pro život ČR

Podpis studenta:

Podl

Datum:

14.5.2010

Podpis vedoucího práce:

Oleg Reichart

Datum:

14.5.2010

Příloha 2: Český a cizojazyčný abstrakt bakalářské práce

ABSTRAKT BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Název práce: **Křesťanství a vývoj lesbické identity**

Autor práce: **Mgr. Xenie Dočkálková**

Vedoucí práce: **PhDr. Olga Pechová, Ph.D.**

Počet stran a příloh: **117 stran, 5 příloh**

Počet titulů použité literatury: **49**

Bakalářská práce se zabývá vlivem křesťanství na vývoj lesbické identity. Teoretická část se věnuje ve zkratce homosexualitě, jednotlivým stádiím vývoje homosexuální identity a stádiím vývoje identity křesťana s homosexuální orientací. Dále seznamuje s teologickými východisky postoje křesťanských církví k homosexualitě, které vycházejí z bible. Uvedeny jsou nejvýznamnější dokumenty, které o homosexualitě pojednávají.

Praktická část zjišťuje, jak ženy prožívali svoji odlišnou sexuální orientaci v křesťanských církvích, které odsuzují homosexuální vztahy. Cílem bylo zjistit, jak víra ovlivňuje vývoj lesbické identity, jaké jsou příčiny a zdroje konfliktu mezi vírou a odlišnou sexuální orientací a jaké byly strategie řešení, které tento konflikt řeší, či alespoň zmírňují. Byla zvolena kvalitativní metodologie, data byla získána pomocí polostrukturovaného rozhovoru na vzorku 5 žen. Důležitým kritériem bylo, aby byly věřící a zároveň lesby, nebo se jako lesby v určité fázi svého života identifikovaly. Metodou vytváření trsů a zachycení vzorců bylo zjištěno, že víra měla jak negativní vliv na vývoj identity lesbických žen, tak i pozitivní. Hlavním zdrojem konfliktu bylo církevní učení o manželství a sexualitě, která je přípustná pouze v manželství. Nejčastější strategií řešení konfliktu je odklon od církve, odpoutání se od autority bible a církve, oddělení církve a víry a změna ve vnímání Boha. Nejvýznamněji při dosažení lesbické identity pomohla existence sociální opory a partnerský vztah. Hlavním znakem přijetí lesbické identity bylo to, že ženy žily v partnerském vztahu a lesbická identita byla jen jedním z aspektů jejich identity.

Klíčová slova: homosexualita, coming out, křesťanství, náboženská identita, homosexuální identita, lesbická identita, konflikt identit, strategie řešení konfliktu

ABSTRACT OF THESIS

Title: **Christianity and the development of lesbian identity**

Author: **Mgr. Xenie Dočkálková**

Supervisor: **PhDr. Olga Pechová, Ph.D.**

Number of pages and appendices: **117 pages, 5 appendices**

Number of references: **49**

This thesis examines the influence of Christianity on the development of lesbian identity. The theoretical part deals about homosexuality, the stages of the development of homosexual identity and identity development of homosexual Christian. There is discussed the theological approach of Christian churches attitudes toward homosexuality, based on the Bible. There are noticed the most important documents that deal with homosexuality

The practical part is trying to find out how women experienced their sexual orientation in the different Christian churches, which condemn homosexual relations. The aim was to determine how faith influences the development of lesbian identity, what are the causes and sources of conflict between faith and different sexual orientation and what strategies have been chosen that solves this conflict, or at least mitigate. Qualitative methodology was chosen, the data was obtained using semi-structured interview a sample of 5 women. An important criterion was that women are Christian and lesbian, at least they identified as lesbian at some points in her life. Faith had negative and positive impact on the development of lesbian identity. The church teaching on marriage and sexuality was the main reason of conflict between religion identity and lesbian identity. The most common solution of identity conflict was to go away from the Church, break the authority of the Bible and the Church, the separation of church and faith and a change in the perception of God. The friends and social support was very important to achieve lesbian identity. Lesbian identity was only one aspect of their identity. Lesbian identity means to be able to live in partnership.

Keywords: homosexuality, coming out, Christianity, religious identity, gay identity, lesbian identity, identity conflict, conflict resolution strategies

Příloha 3: Rozhovor

Žena 33 let, pochází z malé vesnice na východní Moravě, katolička, žije v Praze, 1 sourozenec - bratr 29 let, pracuje v azylovém domě, žije s přítelkyní 3 roky

Vlastní rozhovor

V... výzkumník

R... respondentka

V: Ahoj, nebude Ti vadit, když Tě budu nahrávat?

R: Kdyby mi vadilo nahrávání, tak ti řeknu, ať nechodíš (smích).

V: Pocházíš z věřící rodiny nebo jsi uvěřila později?

R: To je potíže člověče. Pocházím z věřící rodiny půl na půl.. Tatínek tak do vojny chodil do kostela, pak se z něj stal komunista, maminka byla vedená k víře, ale v podstatě není praktikující a praktikující byli jako prarodiče a vlastně díky prarodičům jsem byla pokřtěná, tedy pokřtěná jsem byla asi i díky našim, teda mamce, ale k prvnímu svatému přijímání jsem šla díky babičce. Pokřtěná jsem byla jako malinká, prostě taková ta tradiční katolická rodina nepraktikující byli.. naši.. mamča, taťka ne, ten byl komunista, ale babička, ta chodila do kostela, když mohla..., ale já jsem, vlastně z povinnosti, chodila v té třetí třídě, když jsem šla k tomu prvnímu svatému přijímání, pak jsem tam nechodila a začala jsem chodit do kostela až ve 13, nebo 14? To bylo, když můj brácha začal chodit na přípravu k prvnímu svatému přijímání a oni neměli klasicky náboženství po škole, ale museli vlastně chodit na mše a po té nedělní mši měli to setkání, jako těch, kdo se připravovali na to první svaté přijímání. Já jsem byla v 7. třídě, tak jsem vlastně musela chodit s ním, aby nechodil sám domů. Tím pádem jsem začala chodit do kostela v tu nedělu, no a protože tam přišli zrovna salesiáni, a ti to s těma mladýma uměli, tak vlastně díky tomu jsem se pak dostávala nejenom na nedělní mše, začala jsem pak chodit i v pátek na mše, měli jsme tam potom jako spolčo, protože nás ti starší, jak tam docházeli, kluk s holkou, tak nás jako vedli, pak jsme jeli i na různé akce, takže jsem byla vlastně od těch 14 praktikující znovu.

V: Jak bys tedy charakterizovala svoji víru tehdy a dnes?

R: Jo, to je široká otázka, protože tehdy jsem byla praktikující křesťanka a zajímala jsem se o hodně věcí a dneska v tuto chvíli jsem zase praktikující věřící, zajímám se o hodně věcí, ale musíš se mě zeptat, co bylo mezi tím.

V: Co tedy bylo mezi tím?

R: No mezi tím bylo to, že jsem pak vlastně ve 20 maturovala, no někdo maturuje v 18, já až ve 20, protože jsem si prošla třemi středními, no a odjela jsem studovat do Prahy, pak..., protože jsem tady i začala jezdit k salesiánkám, dělala jsem tady různé tábory pro děcka už v době, kdy jsem vlastně ještě nebyla v Praze, takže jsem pak i bydlela u nich, oni tam měli vlastně kolej pro studenty. Pokračovala jsem s tábory, chodila jsem tu na mše, našla jsem si rychle nějaké spolčo, při studiu jsem začala u salesiánů pracovat, jako praxe a tak, no ale pak ... pak jsem zjistila, že jsem lesba, to mi bylo asi 23, a to jsme vlastně ještě s přítelkyní, s kterou jsme vlastně chodily na stejnou školu, ale ona byla o dva ročníky níž, chodily jsme na vošku a seznámily jsme se na koleji pro tu školu. Pak jsem ještě pokračovala na vyšce, ale s ní jsem se seznámila na té vošce. No ale, protože já jsem vlastně katolička a ona byla evangelička, nebo je, tak jsme to jako řešily právě to, že se navzájem sobě líbíme, že nás něco přitahuje, tak jsme to samozřejmě furt řešily i po té stránce té víry, takže jsme si tím jakoby procházely spolu, na základě toho jsme také vyhledávaly různé věřící spolky homosexuálů, jako Logos a tak. S jedním knězem jsme se setkaly s takovým pochopením, on nám potom dával kontakt na dvě holky, kterým dokonce on dělal jakoby potajně svatbu nebo takový obřad církevní, v kostele, že je jakoby oddával, no ale ostatní ačkoliv to nějak nekomentovali, tak jsme vlastně se neseťkaly s úplně přijetím, spíš s takovým až ne pohrdáním, ale takový výsměch, já nevím, jak to říct...od těch kněží, kde jsme pracovali, a ačkoliv jsme to neřekli až tak na rovinu, jak to je, tak asi taky nebyli hloupí a docházelo jim, jak to asi s náma je a byly jako takové, jako pohrdání a tak, no ale já jsem to pak začala hodně řešit kvůli svátostem, že jo, svátosti oltářní, kdy že jo jednak podle těch církevních pravidel je trestný, teda trestný, ježkovy voči, co to říkám, je nepřipustný předmanželský sex, natož jako sex, který ani nevede, že by měl být zpečetěn jakoby svátostným svazkem manželským, tak asi jak jsem si to tak nějak v sobě řešila, tak jsem postupně od té víry odcházela, a to jsme teda s tou přítelkyní spolu chodily jak na katolické mše, tak i na evangelické bohoslužby, ale pak nějak jsme postupně to, pak jak jsme se rozešly, tak já jsem vlastně přestala teda chodit do kostela.

V: Znamenalo to tedy úplně odklon od víry, nebo jen od té Církve?

R: Tak v Boha jsem věřila, že jo, ale nemodlila jsem se a neměla jsem prostě žádný vztah... Nevím, co k tomu říct víc.

V: Zmínila ses, že ti došlo ve 23, že jsi lesba, jak došlo k tomu uvědomění?

R: Tak jako víš co, ono ti pak začne pocvakávat, že se ti vlastně ty holky líbily už dřív, akorát člověk to prostě nějak potlačuje, právě i třeba kvůli tomu, že je věřící a tak, takže my jsme třeba takhle blbly, se spoustou holkami jsme se třeba vodily za ruku, dávaly jsme si pusy, říkaly jsme si lásko a tak. Jsem teďka zrovna nedávno si dělala pořádek ve starých věcech, já mám takových zamilovaných dopisů prostě od holek jako ještě ze střední, nebo prostě tak, kdy jsme fakt blbly... No a jak byl člověk starší, já nevím, jestli to člověk už má spojovat i s tím, že člověk po té dvacítce už uvažuje i o založení té rodiny a tak, a ty vztahy s těma chlapama prostě nefungovaly, tak asi mu asi už začíná docházet, že ten život s tou ženou by pro něj byl přirozenější než prostě ten vztah s tím chlapem, tak v té chvíli si vlastně začne uvědomovat, že se mu ty ženské začaly vlastně líbit už před tím, ale teprve teď to umí nějak jakoby pojmenovat, nebo prostě dát si to všechno do souvislosti.

V: Měla jsi nějaké vztahy s kluky, zkoušela jsi to?

R: No, když jsem potom chodila s tou svou první přítelkyní, tak ne, ale předtím jo, to jo, já jsem před tím chodila s hodně klukama, já jsem dokonce měla před svatbou, v 18. Pak z toho sešlo, protože jsem si říkala, že to asi není ono, já jsem navíc ani s těma chlapama nespala, že jo, protože jsem byla věřící a předmanželský sex ne, takže to vlastně ani jakoby... já nevím, jak to říct, ale prostě chodila jsem s hodně klukama, ale nikdy nebyla ta intimita prostě taková, ani mě to teda po pravdě asi nelákalo, protože když s někým chodíš půl roku, tak asi by se to nedalo vydržet.

V: V těch 23 letech jsi to tedy již měla jasné, žádné pochybnosti, jestli kluci či holky?

R: Tehdy jsem to měla fakt jasné, teda řešila jsem to, ale ohledně víry. Moje přítelkyně ta to tehdy měla méně jasné, ono to byl její první vztah, a tak se jako během prvních měsíců snažila vidět s nějakým klukem, stejně to nedopadlo, takže ona to jasné neměla, ona o sobě ze začátku tvrdila, že je bisexuálka. Ale já jsem jakoby v tu chvíli věděla, že už asi ne, že to prostě takhle nějak mám, ale řešili jsme to jako spíš... no ne, tak ono tam bylo, takové to, že jsem věřící, v té pubertě jsem s nikým nespala až do těch 23 let, tak jsem si jako říkala, jestli to není jako opožděná sexuální puberta nebo tak něco jako ta touha po tom stejném pohlaví, no až vlastně postupem času mi došlo, že jsem no.

V: Když sis to uvědomila, co bylo nejtěžší?

R: Víš, když je to tak dávno, tak ani nevím, jak je to tak jako už vyřešené, jak i ta rodina to jako ví...tak asi vůbec to začít říkat, ten coming out je vždycky nejtěžší pro toho člověka, ale že jo to napřed věděli přátelé a tak, a ta rodina třeba až s odstupem času, ale já mám totiž takovou možná dobrou, ale zas na druhou stranu v těchhle případech blbou paměť, že já zapomínám na to, co bylo hrozné, já vlastně fakt ani nevím, jak moc to bylo tragické to prostě říct třeba v té rodině, já fakt nevím.

V: Proč to pro tebe bylo těžké říct rodině?

R: Protože jako je jasné, že jo...mamča ta mluvila o vnoučatech už když mi bylo těch 18 a najednou ji ve 23 nebo jsem jí to řekla až když mi bylo 24, protože ten první rok mi trvalo, než já jsem si to srovnala v sobě, než jsem to jako začala někde říkat, nebo někde, než jsem to chtěla říct rodině, tak jsem chtěla mít jistotu, takhle známí to věděli, já jsem to třeba s nima i řešila, ale asi to bylo těžké právě z toho důvodu těch dětí no.

V: Odsouzení nebo odmítnutí ses nebála?

R: V případě našich ani ne, protože vím, že mamča, když jsme se o tom bavili dřív, tak jako, ne že jako sympatizovala nebo tak, ale že ji to vlastně nikdy nevadilo, když viděla prostě 2 lidi stejného pohlaví, že se jako dokázala na to téma normálně se mnou bavit, já si dokonce pamatuju, když mi bylo asi 17, tak mě spolužačka, a teď by mě zajímalo, jestli je lesba nebo není lesba, tak se zajímala o nějaký časopis, SOHO revue se to jmenovalo, já jsem ani pořádně nevěděla, co to je, nicméně mi řekla, že se tam dočtu zajímavé věci, to jsem jim tam napsala, poslala jsem dvacku, protože to stálo dvacku to jedno číslo a oni mě poslali takový štos asi já nevím deseti čísel, k tomu ještě různé brožury o homosexualitě a tak, já jsem na to zírала a vím, že mamča si v tom jako taky četla, no ale jako neodsuzovala nebo to, ale vím, že jsme tam pak asi měly takovou tu krizi, kdy mamča, když jsem jí třeba i říkala, jo, samozřejmě jí to nevadilo potom, ale pak už by jí začalo vadit, kdybych se, že jo, protože pocházíme z poměrně malinkaté vesničky, tak najednou jo, co tomu budou říkat ostatní, když já se tam povedu s přítelkyní za ruku, tak to jí vadilo, no ale já jsem jí pak na rovinu řekla, že jestli teda, že tam jezdit můžeme, ale jako kamarádky, tak já jsem jí pak řekla, že pokud tam mám jezdit s někým jako kamarádka a přetvařovat se, to tam prostě nebudu jezdit vůbec, to pak mamča nějak sešrotovala a v pohodě, od té doby v pohodě.

V: Jaké tě vedly důvody to říct rodičům?

R: No tak mě k tomu vedly důvody... no jak budu pořád odpovídat na dotazy, kdy máš chlapa, kdy bude svatba, že to prostě tak asi nebude, tak aby věděli pravdu no. Jinak mamči jsem to řekla asi po tom roku, co jsem byla s tou přítelkyní a tátovi jsem to řekla přesně rok na to, asi zhruba, a táta říkal, že si to stejně myslel, protože jsme tam ten rok jezdily, jako s tou přítelkyní jako kamarádky, no a táta mi na to v podstatě řekl, že si to myslel. A ten byl úplně v pohodě, takže. Tak ze strany mamči tam byly takové ty jako co děti a tak, spíš takové ty citové výlevy...já se nedočkám vnoučat a tak, ale to, říkám, jak je to už dlouho a vědí to už dlouho, tak já v tom nevidím už ten problém, no. Jo, kdyby chtěla má přítelkyně, pro ni je to palčivé téma furt, ale ona nechce. Na tom Slovensku, v té ortodoxii katolické, tam ačkoliv to rodině řekla, tak u ní to ví jen ten nejužší okruh rodiny, příbuzní to vůbec neví. A rodiče s tím doteď nejsou smíření, že jo. Oni to řeší hlavně z těch náboženských důvodů, vnoučata neřeší, ona má dost sourozenců, tak oni se dočkajou až až.

V: Měla jsi problém s biblickými texty, které se dle některých autorů vztahují k homosexualitě?

R: Tak víš co, já jsem studovala teologii, tudíž já prostě vím, že spousta těch biblických textů jak je napsaná, tak třeba vůbec není myšlená na to téma, o kterém se píše, jako že třeba příběh Sodomy a Gomory se třeba vůbec netýká homosexuality, ačkoliv to prostě někteří učenci církevní rádi vytahují a poukazují na tento text v souvislosti, že homosexualita je špatná, že jo, tam se to týká něčeho jiného, že jo, já díky tomu, že já jsem se při tom studiu na tyto texty zaměřovala, tak vím, že to zase až nic tak zase nebylo proti homosexualitě, takže já... ti ale asi už víc neřeknu, je to všechno jinak, a v té hlavě se mi to jako všechno úplně jinak posouvá, takže je to hrozně těžké... Tak víš co, v Bibli se taky píše, že nevím teďka kdo, ale měl kolik žen a kde máš teďka mnohočetné manželství. Bible je prostě psaná v konkrétní době na konkrétní dobu, ačkoliv je to prostě Boží slovo a spousta těch věcí jako se dá na dnešní dobu přetransformovat, tak jako ale musí se to přetransformovávat tak jako v kontextu naší doby, já prostě díky té teologii vím, jak se ty texty překládaly, prostě jsme si je na těch hodinách vykládali úplně jinak, než jak to slyšíš v tom kostele v kázání, prostě Bible je pro mě Bible, prostě knížka, ve které se vyčíst spoustu věcí, jak ti lidi spolu žili tak, ať už ve starém zákoně, jak prostě žili ten vztah k Bohu, Hospodinu, tak v Novém zákoně, postava Ježíše Krista, tam prostě s Bibli nemám co řešit, mám Bibli u postele a Bibli si večer čtu teďka. Já to mám teď všechno vyřešené, a vlastně chodím znovu na mše a ke zpovědi. Mám jednoho zpovědníka, tak prostě on to ví,

že jo. Já jsem byla teďka nedávno, asi před dvěma měsíci, ani ne, po deseti letech u zpovědi a v podstatě jakoby ví, jak žiju, tak samozřejmě to bere tak, že jako když s přítelkyní budeme mít, že jo, budeme spolu spát, tak je brané jako ten předmanželský styk, takže bych měla jít zase ke svátosti a měla bych to řešit zpovědí, pokud chci chodit k přijímání. Tak já jsem člověk, který tak přemýšlí víc, než třeba přemýšlel předtím, tak jsem mu jako na rovinu řekla, že to není takové jako naprogramované, nebo tak, jestli toto... a on říkal, jako že je, ale jak jinak to teda chci řešit, pokud chci žít ten vztah s Ježíšem takhle a má pravdu, prostě tam nejde o takové, nebo vlastně jde, ale to, co je důležité je můj vztah k Bohu a k Ježíši a prostě tečka.

V: Co tě vedlo po deseti letech ke zpovědi?

R: To bych nerozmazávala... bylo to setkání se zlem. Setkání se zlem mě přivedlo zpátky k Bohu.

V: Chodíš i do nějakého společenství?

R: Ne, jenom na mše, a to nejen v neděli, často chodím prostě i přes týden, jako abych byla po svátosti oltářní, až bych se setkala s klientkou, abych byla posílená.

V: Já se ještě vrátím k tomu, kdy sis uvědomila, že jsi lesba. Znáš lidi, co si připadali jako zmetek, méněcenně, jak jsi to měla ty?

R: Tak to asi jo, ale jak říkám, já mám tu blbou vlastnost, že tak jako na to zapomenu, ale jak to teď říkáš, tak jako jo, určitě jsem se tak cítila a připadala a možná že jsem třeba i přemýšlela o sebevraždě, i když asi ne s moji povahou, ale asi jako asi že jo, ale nepamatuju si to už.

V: Co ti v té době nejvíc pomáhalo?

R: Tak měla jsem přítelkyni, když jsem zrovna neměla, tak jsem chodila po hospodách☺. Ne tak víš co, já jsem prostě člověk, kterej má kolem sebe neustále nějaké přátele, takže já jsem ty lidi kolem sebe vždycky měla, já vždycky furt všecky věci řeším s někým, takže já s těma problémama nikdy sama nezůstávám, to je prostě moje velká výhoda, já jsem ty lidi prostě měla furt.

V: Terapii jsi v té době nevyhledala?

R: No, určitě jsem nepotřebovala terapii, teda tady kvůli tomudle, jako že jsem lesba...i když je pravda, že jsem jako hnedka ze začátku začala chodit na terapii, protože jsem si právě myslela, že mě něco postihlo, nebo takhle... já jsem si třeba myslela, že je to nějaký

můj špatný vztah s matkou, tak jsem než se jako pustím do nějakého života s ženskou, tak jako vyloučím tady ty všechny možnosti, jestli to tedy nemá nějakou příčinu, takže jsem ze začátku na tu terapii chodila, protože to ale nebylo úplně ono, tak jsem tam chodit přestala, takže co se týká v souvislosti s tím, že jsem lesba, tak jen ze začátku, pak jsem na terapii nechodila, protože to nebylo vůbec potřeba. Určitě jsem nikoho nevyhledávala, abych dostala odpovědi, ale ten duchovní nebyl jediný, kdo to věděl, protože jsem měla dost až jako kamarádů mezi prostě kněžíma, protože jsem s nima pracovala, tykala si, byli jsme spolupracovníci, třeba těm jsem to některým říkala, ale to proto, že byli ti jako kamarádi.

V: Jaká byla jejich reakce?

R: Spíš mi přišlo, že někteří to trochu zlehčovali, dělali si z toho srandu, tak to mě třeba postupně odrazovalo... a jsou kněží a kněží, jo, někteří žijou ten život, co mají a jiní ne, takže mě pak postupně začali vadit i oni sami už nežijou, co slíbili Bohu, takže tam bylo takové to souzení, ale možná že jo, člověk je pak i citlivější, že vidí, že tebe někdo soudí, tak možná je pak člověk víc otevřený k tomu soudit ty druhé, takže i to nakonec vedlo k tomu, že jsem tam přestala chodit, že jsem tam viděla spoustu těch kněží, kteří si jen hrajou na to, že jsou kněží, nevím, jak to říct.

V: Proč jsi přestala praktikovat?

R: Já už ani nevím, tak viděla jsem toho kněze, jak oddával ty dvě holky, takže tady jsem si říkala by problém ani být nemusel, ale jak to už vědělo hodně lidí, a já bych měla jít k přijímání, tak by se na mě blbě dívali, jak to, že jdu k přijímání, když prostě mám tu ženu, já prostě nevím.

V: Nechybělo ti to?

R: No, právě že ne, protože člověk řešil úplně jiné věci, já prostě když se do něčeho vrhnu, tak jdou pak jiné věci stranou, nebo to bylo prostě rozhodnutí se pro něco jiného.

V: A pro co?

R: No, že jsem chtěla jako žít v té pravdě a že jsem to nedokázala skloubit s tou vírou, nebo to nebylo v té chvíli pro mě tak důležité, protože jako já to tak mám občas hozené, že pak jako jdu a pálím mosty za sebou, že ačkoliv jsem tam měla navázané nějaké vztahy, tak mi to nějak nevadilo to stříhnout, ono stejně ti lidi, kteří ke mně měli blízko, nebo kterým na mě hodně záleželo, tak ti stejně zůstali a čas od času se prostě ozvali, i když jsem třeba do toho kostela nechodila, tak jsme se viděli prostě když chtěli vidět mě.

V: A zažila jsi nějaké otevřeně negativní reakce?

R: No ty určitě taky byly, ale já už teď nevím, od koho...ale určitě jo, byly i negativní reakce, ale já fakt nevím... Taky je možné, že já jsem to těm lidem, od kterých bych čekala negativní reakce třeba ani neřikala.

V: Brácha to asi taky ví?

R: Jasně, tomu jsem to říkala, když jsem to říkala mamíně, on měl teda hodně dlouhou dobu to říct své přítelkyni, která pochází z hodně věřící rodiny, ještě dokonce když jsem byla na jejich svatbě pak s přítelkyní, tak jsem z jejich strany z té bráchovy přítelkyně rodiny cítila jakoby opovržlivé pohledy a tak, no ale jako v pohodě už... Jo, to je vtipné, já už vím, jak se to dozvěděla ta přítelkyně rodina, oni se to nedozvěděli od bráchy, oni se to dozvěděli z novin, já jsem totiž psala do novin nějaký článek tam, že jo a měla jsem fotku u toho a oni si koupili ty noviny a uviděli tam mě na té fotce a teď si četli ten článek, tam jsem odpovídala na podobné věci a oni volali bráchovi do Chorvatska, že se to dočetli, jestli je to pravda. Teď už je to v pohodě...

V: Co tomu pomohlo?

R: Já nevím, tak asi že mě znaj, já nevím...pak se tam rozproudila diskuse mezi těma lidma i v té farnosti, protože jsem jako aktivně žila v té farnosti, než jsem šla do Prahy, tak jsem je většinu viděla na bráchově svatbě a skoro všichni byli úplně v pohodě jako s tím, že mi pak říkali, že je to v pohodě, že si mě vážej a jak se mám, tak jako mile mě překvapili reakce těch lidí docela, těch mladých že těch vrstevníků, co říkali ty babče staré, tak asi nic dobrého, ale jinak v pohodě.

V: Jaké jsi měla vztahy s rodiči?

R: Já ti odpovím jednou větou. Rodiče jsou alkoholici, to bysme tady byly další tři hodiny, kdybych ti měla vykládat, jak to bylo. Ale mamča třeba měla období deseti let, kdy nepila a vytvořil se mezi námi takový až kamarádský vztah, takže třeba důvěra tam byla, ale nikdy to nebylo takové ten vztah matka dítě, matka dcera moc ne, no. Jinak co si pamatuju, tak máma nás dost bila, tedy fyzicky, a táta se do výchovy moc nezapojoval, ale je pravda, že když pak už něco řekl, tak ten respekt tam vůči tomu tátovi byl, asi větší, než vůči té mámě, která nás jakoby řezala, ale já...jak to mám říct, já mám ráda naše, ale oni spíš potřebují pomoc, než že já bych čekala pomoc od našich, tak ti to řeknu.

V: Kdo nebo co je pro tebe autoritou?

R: Já nevím, já ty autority neuznávám, nebo dobře mám problém s autoritami, takže kdo je pro mě v životě autoritou, ale je pravda, že to asi vždycky byl nějaký ten kněz...jo, když se na to dívám zpětně, tak to byl vždycky někdo, kdo nás jako tak vedl v tom spolču, asi tak no. Já prostě nevím, jak to mám s autoritou...dá se říct, že svědomí.

V: Co ti ztěžovalo to přijetí, že jsi lesba?

R: No já nevím, kromě toho, že jsem byla věřící, a asi ta společnost, tenkrát to ještě nebylo tak, se tenkrát ještě ani nemluvilo o nějakém zákoně o registrovaném partnerství, tak asi i ta společnost.

V: Kromě Logosu jsi navštěvovala i jiné lesbické spolky?

R: To jo, ale ne křesťanské. Jinak Rozdílné rytmy, mě prostě dělat nějaké akce s lidma naplňuje víc, než bych sama dělala nějaké akce, nebo jak to říct, jsem byla ve Skautu a podnikala jsem akce s lidma. Mám ráda kolem sebe lidi a ráda dělám různé akce jako s lidma. Byla jsem tam kvůli zábavě a tak, nebo taky jo, samozřejmě pro mě bylo asi ze začátku důležité slyšet, jak to ti lidi mají, jak to třeba vnímají ty jejich rodiny a tak, ale pak už to bylo z toho, že se tam vytvořily nějaké přátelské vztahy, tak vidět ty lidi, jít někam společně nebo tak, no to je právě ono, to ses mě měla ptát před nějakýma rokama. No a možná bych na ty Rytmy ještě chodila, kdyby tam nechodila moje bývalá, takže už nenavštěvuju. Ale tam je to takové, že už jsem ztrácela přehled...no prostě, tam skoro každý spal s každým, možná i proto jsem tam přestala chodit.

V: Používáš slovo lesba, jak jsem si všimla, slovo lesbička tedy nepoužíváš?

R: Dřív jsem to říkala, ale moje bývalá byla taková emancipovaná feministka a prostě slovo lesbička bylo nepřipustné, tak jsem se jako naučila vedle ní říkat slovo lesba. Je pravda, že teď mi to slovo lesbička zní tak jakoby divně.

V: Když by se tě někdo zeptal, kdo vlastně jsi, tak co řekneš?

R: Kdo jsem. Martina. A je po anonymitě (smích).

V: A pokud se týká našeho tématu?

R: A pokud se tedy týká tohoto tématu, tak jsem věřící lesba.

V: A nyní tedy máš nějaký rozpor mezi tím, že jsi věřící a lesba?

V: No tak jediné asi s tím sexem, no, to víš, že to řeším, máme takové plánované sexování (smích), když se bude blížit svátost smíření, tak můžeme mít sex, abych pak mohla ke svátosti oltářní (smích). Říkám to proto, že já teď neřeším sebe jakožto lesbu a víru, ale řeším otázku dobra a zla, já teď řeším jako toho Zlého a jakoby, jak jsem se setkala že jo s tím zlem, tak jakoby jsem se vrátila zpátky, jakoby..., ale já jsem se nevrátila k Církvi, jako úplně, já jsem se vrátila k Ježíši Kristu, nebo jako že díky tomu jsem u Boha...já nevím, jak to říct, já spoustu církevních zákonů...v tuhle chvíli jakoby nevím jaké jsou, musím říct, že já spoustu modliteb si nepamatuju...ale teď je pro mě jako úplně jiná situace, přijď se mě zeptat, až bude vyřešena tady ta otázka toho zla a tak, jak to se mnou bude, já prostě teď nepřemýšlím, jestli tohle dělám církevně správně, jestli tohle nedělám správně, já teď jakoby řeším něco úplně jiného. Chodím zpátky do katolického kostela na mše a asi i začnu jako i nějak víc...nevím, jak to říct, to je hodně těžké, já mám teď za sebou třeba takové osobní setkání s Ježíšem...víš co, to je teď v tuto chvíli takové živé téma, že já to teď jako nedokážu přesně definovat, prostě jsem věřící, vrátila jsem se ke svátostem, ale ještě pořádně nevím, jakým způsobem...prostě před pár měsíci jsem ještě nechodila do kostela, takže bych ti říkala úplně jiné věci, ale tím, jak jsem teď jakoby zpátky...Já jsem ještě před voškou tam u nás...chodila do spolča, charismatické spolčo to bylo, já jsem už tam měla nějaké osobní zkušenosti s Ježíšem a Marií, já jsem dokonce oblečená do škapulíře Panny Marie, takže tak, no.

V: Hledala jsi odpověď na otázku, jaké příčiny je homosexualita?

R: Bylo to pro mě důležité, já jsem dokonce studovala i spoustu knížek jakoby o homosexualitě, já jsem dokonce četla i takovou tlustou knížku od Fanela myslím...já jsem dokonce četla i takovou tu vtipnou knížku, co vydal někdo z katolické Církve, nebo možná z nějaké jiné Církve, nějaká Terapie homosexuality, četla jsem kolem tohoto tématu hodně, taky hodně lesbické literatury a mám spoustu filmů s lesbickou literaturou.

V: Jak sis na to odpověděla?

R: Že jsem se tak narodila a hotovo...což ale je pravda, že já v této chvíli mám docela pochybnosti, jestli to přeci jenom není způsobené nějakým zraněním, víš, že zjišťuju, že asi nejsem jenom úplně lesba, že možná jsem bisexuálka, že jo, kdoví, co z toho bude a to myslím úplně vážně tohle, to není vůbec žádná ironie v tuhle chvíli. A tyhleto pochybnosti nejsou na základě toho, že jsem se jakoby vrátila k Církvi, ty pochybnosti jsem měla

už...před těma třema rokama, než jsem začala žít s touhle přítelkyní, tak po rozchodu s přítelkyní předešlou, tak jsem jako právě už měla pochybnosti, jestli přece jenom jako nejsem heterosexuálka s nějakým jakoby nevyřešeným něčím, třeba i rodově, nějaké rodové neuzdravení, já jsem se pokoušela jako v té době i mít sexuální vztah s chlapama, takže jako...jenže pak jsem se zase zamilovala a neřešila jsem to už pak, ale furt to tam je, takže já o sobě teď neříkám, že jsem lesba jako takhle, ale právě říkám, že jsem asi bisexuálka...s tím rozdílem ale, že si neumím představit život s chlapem, sice to nevyklučuju, ale... Pochybnosti jsem měla na začátku, pak mi to takhle že jo vyhovovalo, nebo prostě mi to takhle přišlo přirozené, ale pak vlastně jsem jako začala přemýšlet nad tím, že to tak asi možná nemusí úplně být. Dnes tedy na to nemám odpověď, protože nevím, jak to je...Já tam prostě asi z dětství mám těch zranění hrozně moc a nemyslím si, že jen já, ale celá naše rodina...takže třeba se fakt ukáže, že tam je prostě něco zraněného, že když se podívám jakoby po naší rodině, tak ty manželské vztahy jakoby nikomu moc nefungují, jako to manželství, takže těžko říct, no...já to zatím nechávám plynout, mám spoustu jiných věcí za co se modlit, až přijde čas, tak přijdou modlitby tady za to. Jak chodím teď k tomu zpovědníkovi, tak i on má ten pocit, že by to mohlo být tím zraněním, navíc, já jsem už od těch 17-18 toužila mít rodinu, děti, vlastně pořád toužím po dětech, po té normální rodině, takže fakt nevím. No, ale teď jsem s přítelkyní...i zpovědník mi říká, ať to zatím nechám tak. Třeba s ní mám být, já fakt teď nevím...

V: Před těmi deseti lety, hledala jsi nějaké modlitby za uzdravení, za změnu orientace?

R: Asi jo, ale to si právě už taky nepamatuju, možná třeba ani ne, třeba jsem to chtěla vyzkoušet, anebo jsem si třeba říkala, že to chci jenom vyzkoušet, a uvidím, co z toho bude, možná, že takhle jsem to měla...třeba mi to přišlo jako dobrodružství...mít ženskou.

V: Neměla jsi strach z odsouzení, z pekla atd.? Znáš pár lidí, co tím opravdu hrozilo, dej si pozor, tohle je smrtelný hřích.

R: Proč? Bůh odpouští všechno, tak proč by neodpustil mě. Mě to jako lákalo si to vyzkoušet, ale na druhou stranu takové to, co když to tak mám...že takové to ptaní, jestli jsem fakt lesba a nechci, a na druhou stranu mě to lákalo jako zkoušet to být lesba, a že jsem možná i doufala, že to třeba jenom zkouším...

V: A nebála ses to zkoušet?

R: Nebála jsem se to zkoušet, to jsem chtěla vyloučit ten fakt, že bych mohla být lesba...ale rozhodně mě to v tu chvíli jako nepřipadalo, že by mě mělo pohltnout peklo kvůli tomu...tak já jsem to jako všechno dělala upřímně, já jsem na tom nic špatného neviděla, tam nebyly žádné špatné úmysly. Já prostě nedělám věci účelově tak, že mi je někdo nařizuje nebo nenařizuje.

V: Jaký je tvůj vztah k sexualitě?

R: No, ze začátku jsem měla takové jako problémy se sexem, no já nevím...asi že jsem si neuměla ten sex ze začátku užít, že třeba takové to, že člověk dělá něco zakázaného, tak je to takové, to dělá, aby to bylo co nejvíc ututlané, rychle, ať je to prostě pryč, ať na to nikdo nepřijde, no prostě neuměla jsem si ten sex ze začátku užít. Jestli to bylo jakoby i spojené s tím, že si člověk nebyl úplně jistý, jestli to tak je, nebo není, nevím, asi jo...ale teď to mám tak, že sex je nejvyšší stupeň lásky mezi dvěma lidma... jo, ale k těm zraněním, tak tady to taky nebylo jednoduché, prostě i v této oblasti mám nějaké zranění...no, nějaké zneužívání v rodině, tedy ne přímo, ale jeden známý rodiny...takže fakt nevím, jestli za tím není něco takového...

V: Máš Ty nějakou otázku na mě? Je všechno po našem rozhovoru v pořádku?

R: Nemám žádnou otázku, už mě čeká přítelkyně☺. Ale pokud budeš chtít něco doplnit, klidně se ozvi.

V: Děkuji za rozhovor

R: Rádo se stalo.

Příloha 4: Informovaný souhlas 1

Potvrzuji, že jsem se dobrovolně rozhodla pro účast ve výzkumu na téma „Křesťanství a vývoj lesbické identity“, realizovaném v rámci bakalářské diplomové práce Xenie Dočkálkové.

Jsem si vědoma toho, že informace mnou poskytnuté mohou být použity v rámci této práce a souhlasím s jejich citací.

Jedná se o kvalitativní výzkum za použití polostrukturovaného rozhovoru nahrávaného na záznamník mobilního telefonu. Tyto nahrávky budou vyhodnoceny pro účely výzkumu a následně bude jejich zvukový záznam smazán.

Všechny osobní informace získané během výzkumu jsou důvěrné a budou chráněny utajením identity respondentek.

Z tohoto výzkumu mohu zároveň kdykoliv vystoupit, eventuálně odmítnout, aby informace mnou podané byly použity ve zpracování studie.

Podpis.....

Dne.....

Příloha 5: Informovaný souhlas 2

Souhlasím s uvedením svého jména a s tím, že jsem se zúčastnila natáčení dokumentu od Heleny Třeštíkové „Jsem žena orientovaná na ženy“, který byl dokončen v roce 2001.

Podpis.....

Dne.....